

Lokale omgevingsanalyse woonzorg gemeente Bergen NH

8 januari 2025

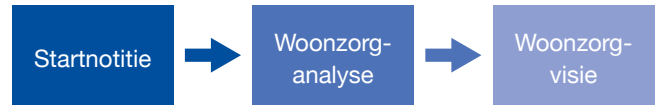
Inhoud

1. Inleiding	4
2. Inzicht in de woonzorg opgave	10
3. Aandachtsgroepen	15
4. Gemeente Bergen, op weg naar een Woonzorgvisie	27
Bijlage 1. Overzicht van de aandachtsgroepen	29
Bijlage 2. Beschrijving van de aandachtsgroepen	34
2.1 Ouderen	34
2.2 Mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking	41
2.3 Mensen met een verstandelijke beperking	44
2.4 Mensen met een psychische kwetsbaarheid en de klinische GGZ	46
2.5 Uitstromers Beschermd Wonen	48
2.6 (Dreigend) dakloze mensen	51
2.7 Uitstromers uit de vrouwenopvang	55
2.8 Slachtoffers van mensenhandel	58
2.9 Uitstromers uit de jeugdzorg	60
2.10 Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg	63
2.11 Mantelzorgers	65
Bijlage 3. Pact 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'	70
Bijlage 4. Urgentieregeling en huisvestingsindicaties	73
Bijlage 5. Begrippenlijst	76

1. Inleiding

In januari 2024 is door de gemeenteraad besloten om een lokale omgevingsanalyse op het gebied van wonen en zorg op te stellen. Dit document is hier het resultaat van. Deze analyse en nader onderzoek in de regio vormen samen de basis voor een nader op te stellen (regionale óf lokale - maar regionaal afgestemde -) woonzorgvisie.

Figuur 1. Proces om tot een woonzorgvisie te komen

Aanleiding

De gemeente Bergen staat voor een aantal grote uitdagingen op het gebied van wonen en zorg, voornamelijk veroorzaakt door de vergrijzing, de toenemende zorgvraag en het beleid rondom langer zelfstandig thuis wonen. Om deze uitdagingen aan te pakken, moet de gemeente Bergen zorgen voor een divers en passend woningaanbod.

Niet alleen de gemeente Bergen kampt met deze uitdaging en daarom is op het gebied van volkshuisvesting via de Nationale Woon- en Bouwagenda, met zes onderliggende programma's¹, landelijk ook al veel in gang gezet. De Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv), die naar verwachting op 1 januari 2026 in werking treedt, zorgt voor de wettelijke verankering van deze programma's. Rondom dit wetsvoorstel is nog veel onduidelijk, maar de opgave rondom wonen en zorg is groot en urgent. Daarom heeft de gemeente Bergen besloten om in afwachting van de exacte uitwerking van het wetsvoorstel en in lijn met het raadsakkoord, alvast een analyse woonzorg op te stellen.

Het Volkshuisvestingsprogramma en de woonzorgvisie

De Wvrv heeft als doel om met meer regie – en meer tempo – meer betaalbare woningen te bouwen. Eén van de instrumenten uit het wetsvoorstel om dit te bereiken, is een regionaal afgestemd Volkshuisvestingsprogramma die als verplichting in de Omgevingswet wordt opgenomen.

De woonvisie² uit de Woningwet 'verhuist' door deze verplichting naar de Omgevingswet, waarbij de woonvisie, net als de nieuw verplicht op te stellen woonzorgvisie, onderdeel is van een regionaal (of lokaal maar regionaal afgestemd) Volkshuisvestingsprogramma.

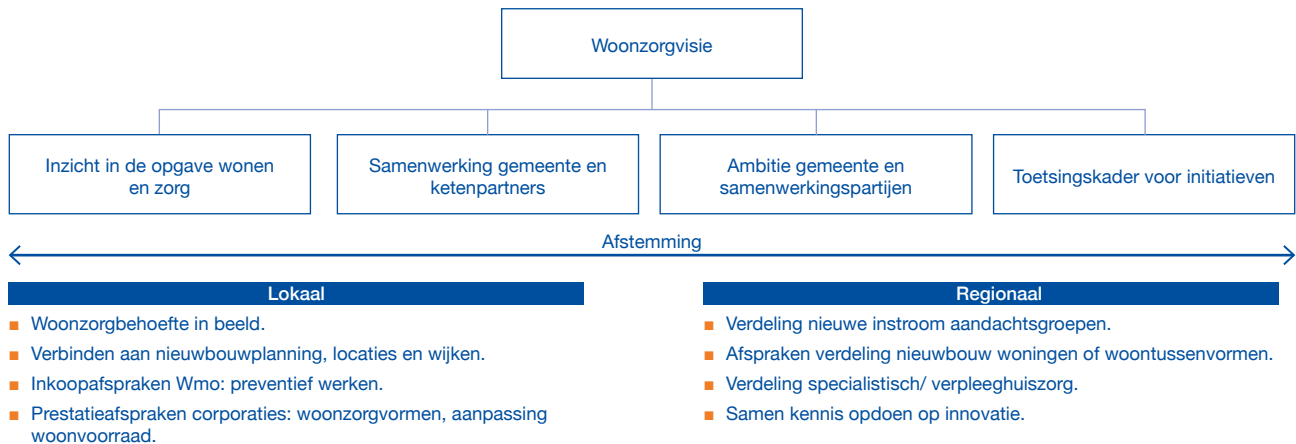
Figuur 2. Inhoud Volkshuisvestingsprogramma zoals opgenomen in het ontwerp-Wvrv

¹ Programma Woningbouw, programma Betaalbaar wonen, programma Een thuis voor iedereen, programma Wonen en zorg voor ouderen, programma Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving en het Nationaal programma Leefbaarheid en veiligheid.

² De woonvisie is een beleidsplan waarmee de gemeente regie wil geven aan de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Om welke regio gaat het?

Gemeenten bepalen onderling- en in afstemming met de provincie met welke regio zij samenwerken. De gemeente Bergen werkt in de regio Alkmaar al op vele dossiers samen (o.a. Wmo, wonen) en ook de woningmarktregio betreft de regio Alkmaar. Samenwerking in deze regio is daarmee, ook voor de provincie, de meest logische keuze. Onderstaande figuur 3 maakt inzichtelijk waar regionale afstemming voor de woonzorgvisie nodig is.

Figuur 3. Waar zijn voor de Woonzorgvisie lokale en regionale afspraken over nodig?

Woonzorgvisie

Eén van de programma's uit de Nationale Woon en Bouwagenda is het programma 'Een thuis voor iedereen'. In dit programma wordt het opstellen van een woonzorgvisie beschreven.

De gemeente Bergen heeft nog geen woonzorgvisie, maar de gemeente dient, als het wetsvoorstel 'Versterking regie volkshuisvesting' wordt aangenomen, wel een woonzorgvisie op te stellen. Want de woonzorgvisie, die in lijn is met het Integraal beleidskader Sociaal Domein, vormt straks de basis voor de gemeente om afspraken te maken met woningcorporaties, verhuurders, zorgaanbieders en zorgkantoren over wat mensen uit de aandachtsgroepen - met een woonzorgvraag- én ouderen, naast huisvesting nodig hebben aan zorg en ondersteuning. In het ontwerp-Wvrv wordt er op aangedrongen dat gemeenten bij het opstellen van woonzorgbeleid uitspraken doen over ten minste de volgende doelgroepen:

- Ouderen
- Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking
- Mensen in de Geestelijke Gezondheidszorg/ Beschermd Wonen (GGZ/BW)
- Mensen in de Maatschappelijke Opvang (MO) en (dreigend) daklozen
- Uitstromers uit intramurale voorzieningen (MO/BW/Jeugdzorg/detentie)

De overige aandachtsgroepen die in het programma 'Een Thuis Voor Iedereen' worden beschreven (statushouders, uittredende sekswerkers, woonwagenbewoners, studenten, arbeidsmigranten), zijn onderdeel van overige gemeentelijke beleidskaders. Omdat het hier niet om aandachtsgroepen met een woonzorgvraag gaat, laten we ze in dit stuk buiten beschouwing.

Analyse woonzorg

De woonzorgvisie start met inzicht in hoeverre het huidige aanbod van wonen en zorg aansluit op de (toekomstige) vraag en wat – op korte en lange termijn – de knelpunten in het aanbod zijn. De analyse over de huisvesting van aandachtsgroepen en de doelgroep ouderen wordt regionaal opgepakt, zodat bij het maken van de regionale afspraken door elke gemeente dezelfde data wordt gebruikt.

Dit document vormt hiervoor een startdocument en maakt inzichtelijk welke informatie lokaal en regionaal nader onderzocht moet worden.

Urgentiegroepen

Naast de aandachtsgroepen en de doelgroep ouderen worden er, als de 'Wvrv' wordt aangenomen, ook wettelijk verplichte urgentiegroepen benoemd (een deel van de aandachts-groepen is ook een urgente categorie, zie figuur 5).

Alle aandachtsgroepen	Urgentiecategorieën Smalle definities o.b.v. nadere criteria in regeling.
Uitstromers uit instellingen (maatschappelijke opvang, slachtoffers huiselijk geweld en mensenhandel, (forensisch) Beschermd Wonen, GGZ, Jeugdzorg)	Uitstromers uit instellingen (maatschappelijke opvang, slachtoffers huiselijk geweld en mensenhandel, (forensisch) Beschermd Wonen, GGZ, Jeugdzorg)
Uitstroom uit detentie en forensische zorg	Uitstroom uit detentie (langer dan 3 maanden)
Stoppende sekswerkers	Stoppende sekswerkers
Mantelzorgverleners en -ontvangers	Mantelzorgverleners en -ontvangers
Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking of psychische kwetsbaarheid	Medisch urgenten/ ernstig chronisch zieken
(Dreigend) dakloze mensen	
Arbeidsmigranten	
Studenten	
Woonwagenbewoners	
Statushouders	

Figuur 5. Aandachtsgroepen en urgentiecategorieën zoals opgenomen in het ontwerp-Wvrv. * Ouderen zijn officieel geen aandachtsgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' maar in de woonzorgvisie worden zij vanuit het Programma 'Wonen en zorg voor ouderen' wel als aandachtsgroep benoemd.

Figuur 4. Proces woonzorgvisie

Deze verplichte urgenten worden nader gedefinieerd in een ministeriële regeling bij de Huisvestingswet. De wijziging van de wet betekent dat gemeenten worden verplicht om een urgentieregeling op te stellen in de vorm van een huisvestingsverordening, met daarin de verplichte urgentie categorieën. Deze urgent woningzoekenden moeten met voorrang op regulier woningzoekenden gehuisvest worden. Dit leidt ertoe dat urgent woningzoekenden overal in Nederland een gelijke kans hebben op woonruimte.

De gemeente Bergen heeft al een Huisvestingsverordening waarin een aantal van de wettelijk verplichte urgentie-groepen zijn beschreven³.

Ter volledigheid is in hoofdstuk 4 en bijlage 4 hierover meer informatie te vinden.

³ Huisvestingsverordening gemeente Bergen 2023-2027 | Lokale wet- en regelgeving

Relatie met de woonvisie van de gemeente Bergen⁴

Beleid over aandachtsgroepen met een woon- en zorgvraag en de doelgroep ouderen, komt straks terug in de Woonzorgvisie. Er zijn echter raakvlakken met de Woonvisie van Bergen. De Woonvisie Bergen schetst namelijk de visie van de gemeente op het wonen in de gemeente Bergen voor de komende vijf tot tien jaar. Ook gaat de Woonvisie in op aandachtsgroepen als woonwagenvoerders, arbeidsmigranten, statushouders, maar ook de huisvesting van ouderen.

Voor zover flankerend zorgbeleid nodig is, zoals bij de doelgroep ouderen, zal dit verder worden uitgewerkt in de Woonzorgvisie.

Figuur 6. Relatie Woonvisie en Integraal beleidskader Sociaal Domein met de Woonzorgvisie.

Relatie met het beleidskader sociaal domein

In het Integraal beleidskader Sociaal Domein: “Iedereen doet mee” 2023-2026 wordt er naar gestreefd dat inwoners eerder (vroeg)tijdig worden ondersteund in het behouden van de eigen regie bij het ontstaan van zorgvragen en het ouder worden. Dit bevordert de zelfredzaamheid en bestaanszekerheid, voorkomt persoonlijk leed, gaat escalatie tegen en drukt zorgkosten. In de bestuursperiode 2023 tot en met 2026 richt de gemeente Bergen zich daarom vanuit het sociaal domein op twee hoofddopgaven: het verstevigen van de sociale basis en het bieden van de juiste hulp en passende ondersteuning.

Wonen en Zorg	
1. Omstandigheden creëren en kansen benutten om te zorgen dat er in het ruimtelijk domein zoveel mogelijk passende woningen gerealiseerd kunnen worden voor ouderen en overige doelgroepen van het sociaal domein.	■ Ouderen ■ Mensen met een sociale of medische urgentie ■ Mensen met een beperking ■ Vergunninghouders ■ Jongeren en volwassenen die uitstromen uit een intermurale setting of beschermd wonen/ GGZ
2. Doorstroming naar levensloopbestendige woningen stimuleren waardoor grotere gezinswoningen beschikbaar komen.	■ Mensen die mogelijk een veiligheidsrisico vormen ■ In verband met de schaarste aan passende woningen moet mogelijk geprioriteerd worden binnen de van 1 t/m 6 genoemde groepen. Om dat goed te kunnen doen wordt een woonzorgvisie opgesteld.
3. Leefbaarheid van de wijken bewaken door onze doelgroepen goed in te bedden in de leefomgeving en daarbij rekening te houden met de verhoudingen in de buurt.	

De gemeente Bergen heeft binnen dit integraal beleidskader vervolgens prioriteit gegeven aan opgaven op inhoudelijke thema's. Eén van die inhoudelijke thema's is het thema Wonen en Zorg. Binnen dit thema zijn doelen geformuleerd en is inzichtelijk gemaakt op welke doelgroepen we ons richten met interventies, aanpakken en acties die jaarlijks worden beschreven in het gebiedsplan Sociale basis van de gemeente Bergen.

In het Gebiedsplan Sociale basis 2023-2024 van de gemeente Bergen is *vitaliteitsbevordering* als één van de focuspunten benoemd. Binnen dit focuspunt ligt de nadruk op de gevolgen van de vergrijzing

(ouderen, mantelzorgers en vrijwilligers) en inclusie (voor alle inwoners, met aandacht voor mensen met een beperking, chronische ziekte en nieuwkomers).

In de woonzorgvisie krijgt dit focuspunt, in lijn met het Beleidskader Sociaal Domein, verder vorm (zie ook figuur 6, koppeling van zorg- en dienstverlening aan wonen).

⁴ Lokale woonvisie 2015-2020

Lokale omgevingsanalyse woonzorg

Rondom de 'Wvrv' is nog veel onduidelijk. Daarom heeft de gemeente Bergen gekozen om te starten met het opstellen van een lokale omgevingsanalyse woonzorg voor de woonzorgvisie. Dit document beschrijft de belangrijkste kaders op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Ook de aandachtsgroepen die genoemd worden in het programma 'Een thuis voor iedereen' en de doelgroep ouderen, daar waar beschikbaar met de (huidige en toekomstige) woonzorgbehoefte worden meegenomen. Wanneer bekend worden ook (bouw)planinitiatieven (in cijfers) beschreven. Daarbij wordt inzichtelijk welke gegevens ontbreken en wat in aanloop naar de woonzorgvisie nog nader onderzoek vraagt. Dit om tot een actuele woonbehoefte inclusief de woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte van aandachtsgroepen en ouderen te komen.

Er is, als gevolg van de decentralisaties Jeugdzorg en de uitbreiding van Wmo taken vanaf 2015, door de gemeente Bergen en de regio al in toenemende mate de aandacht gevestigd op de huisvesting van kwetsbare doelgroepen (worden in de Wmo genoemd of zijn hieraan gelieerd) en in toenemende mate de uitstroom uit de voorzieningen met verblijf.

Deze analyse wordt ook in hoofdstuk 4 beschreven.

Monitor huisvesting aandachtsgroepen en nader onderzoek

Tijdens het opstellen van deze factsheet lanceerde het ministerie een *Monitor huisvesting aandachtsgroepen*. Deze monitor is nog verre van compleet, zeker daar waar het lokale cijfers betreft. Naar verwachting verzoekt Regio Alkmaar daarom in Q1 van 2025 om nader onderzoek naar de aandachtsgroepen (woonzorgbehoefte). Hierbij wordt o.a. dit document gebruikt om inzichtelijk te maken welk onderzoek nog nodig is.

Het onderzoek is daarmee aanvullend op dit document en zal lokale en regionale informatie opleveren voor het nader op te stellen Volkshuisvestingsprogramma waar de Woonzorgvisie onderdeel van uitmaakt. Ter volledigheid, in Q2 van 2025 komen ook lokale cijfers over dak- en thuislozen beschikbaar via een onderzoek in de regio Alkmaar via Bureau HHM.

Vervolg van het proces om tot een Woonzorgvisie te komen

Dit document is een startdocument waarin de woonzorgvraag van aandachtsgroepen en de doelgroep ouderen inzichtelijk wordt gemaakt. Daarbij wordt geduid welke lokale data beschikbaar zijn en welke data ontbreken en nader onderzoek vragen. Dit document, de Monitor huisvesting aandachtsgroepen en de eerder genoemde onderzoeken naar aandachtsgroepen te doen, vormen samen de (complete) lokale analyse.

Op basis van de lokaal opgestelde analyse kan vervolgens bij aanvang van het opstellen van een woonzorgvisie worden besloten of er aanknopingspunten zijn waarop regionaal een visie kan worden geformuleerd of dat ingezet wordt op een lokaal – maar regionaal afgestemd - traject, mede gestuurd door de eisen vanuit het Rijk.

Ook vraagt de woonzorgopgave om een integrale benadering. Een benadering waarbij sprake is van samenwerken; integraal, domeinoverstijgend, met partners met verschillende achtergronden, rollen en belangen.

Omdat de exacte uitwerking van de wet en daarmee de vereisten voor de woonzorgvisie op een aantal onderdelen nog niet helder is, is besloten om een woonzorgvisie op te stellen zodra er duidelijkheid is over de exacte eisen waaraan de woonzorgvisie moet voldoen.

Participatie op de woonzorgvisie

De gemeente Bergen heeft een Beleidskader ten aanzien van participatie uitgewerkt. Dit beleidskader is leidend in het organiseren van participatie op de woonzorgvisie. De woonzorgvisie wordt ontwikkeld met stakeholders (raadplegen en/of advisering). De visie moet immers aansluiten bij de ontwikkelingen en behoeften die er spelen.

Stakeholders zijn o.a. inwoners, huurdersorganisaties, woningcorporaties, zorginstellingen en cliëntvertegenwoordigers, het sociaal team en ook de gebiedsregisseur zal een adviserende rol vervullen.

De gemeente Bergen heeft ook een Adviesraad Sociaal Domein (ASD). De ASD zal door de gemeente Bergen op de hoogte worden gehouden over ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel. Ook wordt de ASD betrokken bij het opstellen van de stakeholdersanalyse en wordt hen om input en advies gevraagd bij de nader op te stellen woonzorgvisie.

Overigens is er al participatie geweest naar aanleiding van de prestatieafspraken met Kennemer Wonen, de ontwikkeling van de Woonvisie en het gebiedsplan de Sociale Basis. Het doel is om de opbrengst uit deze trajecten te toetsten op relevantie voor de woonzorgvisie en alleen daar waar aanvulling nodig is participatie te organiseren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de woonzorgopgave inzichtelijk gemaakt en vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de woonzorgvraag per aandachtsgroep beschreven.

In hoofdstuk 4 wordt het reeds bestaande beleid van de gemeente Bergen rondom aandachtsgroepen beschreven. In bijlage 1 is een schematisch overzicht van de woonzorgvraag per aandachtsgroep opgenomen. In de bijlagen daarna is vervolgens meer achtergrondinformatie over de aandachtsgroepen te vinden en meer informatie over het PACT, de urgentieregeling en de huisvestingsindicatie. Ter volledigheid is in bijlage 5 een begrippenlijst toegevoegd.

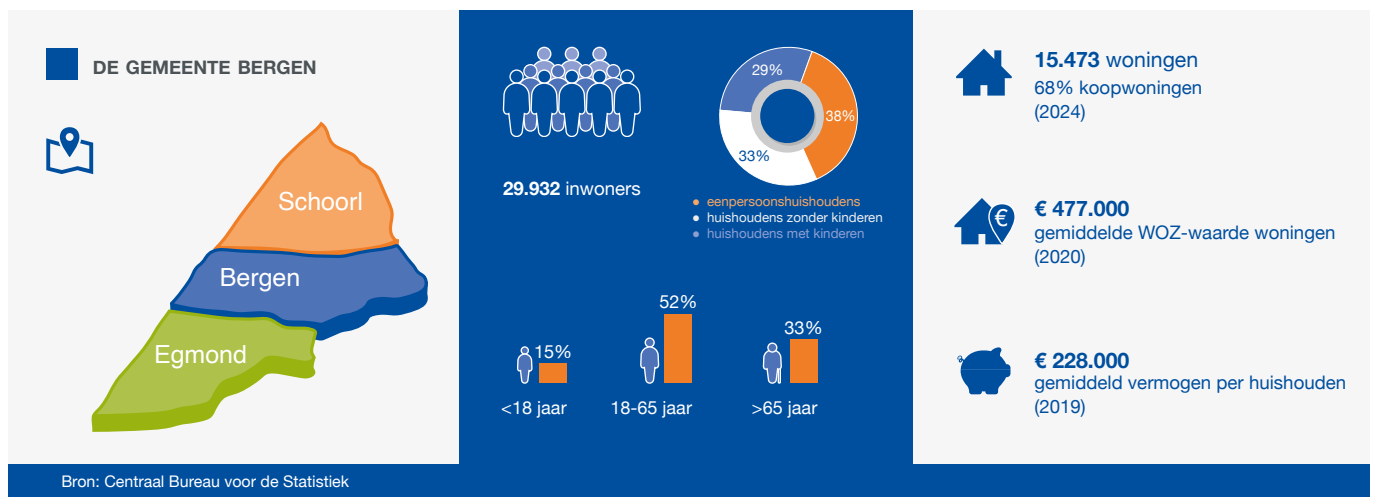
2. Inzicht in de woonzorg opgave

De diverse ontwikkelingen zoals de vergrijzing, de schaarste op de woningmarkt, een steeds krappere arbeidsmarkt en de ambulantisering en extramuralisering, hebben gevolgen voor de vraag naar- en het aanbod van woningen, het zorgaanbod en de welzijnsdiensten in de gemeente Bergen.

In dit hoofdstuk wordt de ligging en identiteit van de gemeente Bergen kort beschreven. Daarnaast worden de belangrijkste demografische ontwikkelingen-, het zorggebruik en de kenmerken van de woningvoorraad van Bergen beschreven.

Ligging en identiteit

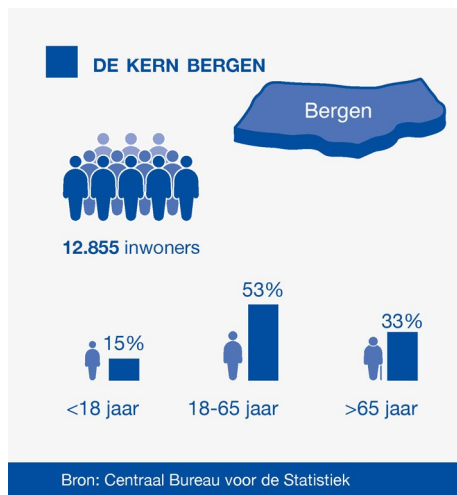
De gemeente Bergen bestaat uit meerdere dorpen en buurtschappen. Voor het beschrijven van de ligging en identiteit maken we dan ook gebruik van de volgende indeling: de voormalige gemeente Bergen, Egmond en Schoorl.

Figuur 7. Basisgegevens gemeente Bergen.

Samen beslaan ze geografisch een oppervlakte van afgerond 12.000 hectare. De gemiddelde dichtheid van adressen is 318 adressen per km². De uitgestrektheid en de lage adresdichtheid heeft consequenties voor de spreiding en bereikbaarheid van diverse activiteiten en maatschappelijke voorzieningen.

De gemeente telt circa 15.000 woningen waarvan een deel wordt benut voor toeristische verhuur. De woningvoorraad bestaat voor 18,3% uit sociale huurwoningen, dit is fors lager dan gemiddeld in Nederland. Het inwoneraantal van de gemeente Bergen is afgelopen 12 jaar licht gedaald van 31.505 inwoners naar 29.932 inwoners. Dit wordt vooral veroorzaakt door vergrijzing en het vertrek van jongeren uit de gemeente. In 2021 is 14,8% jonger dan 18 jaar, 51,8% tussen de 18 tot 65 jaar en 33,5% ouder dan 65 jaar. Daarmee telt de gemeente Bergen in 2022 de meeste 65-plussers van Nederland.

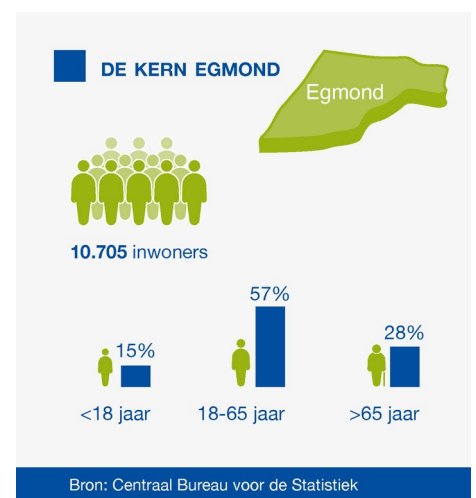

Figuur 8. Basisgegevens kern Bergen.

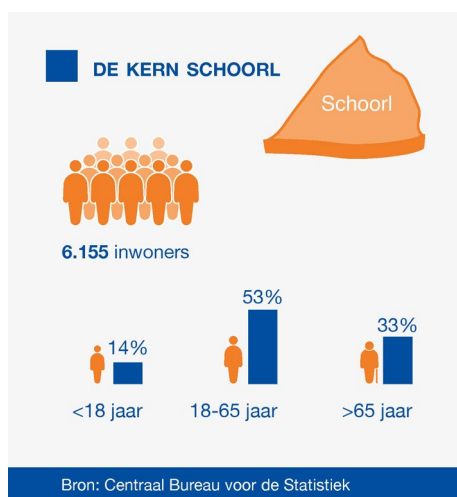
■ EGMOND

Egmond bestaat uit Egmond Binnen, Egmond aan den Hoef en Egmond aan Zee. In totaal wonen hier 10.705 inwoners. Daarvan is 15,4% onder de 18 jaar, ruim de helft (57%) tussen de 18 en 65 jaar en 27,7% ouder dan 65 jaar. Het aantal ouderen dat kwetsbaar is ligt in Egmond aanzienlijk hoger dan in de rest van Bergen. Dit kan voor een deel verklaard worden door de aanwezigheid van de Prins Hendrik Stichting en Huize Agnes.

Door het dorpse karakter, waarin mensen naar elkaar omzien, kunnen ouderen lang zelfstandig wonen, maar bij het wegvallen van een partner ligt sociaal isolement op de loer. Egmond heeft een rijke sportinfrastructuur, een rijk verenigingsleven en diverse voorzieningen⁶.

Figuur 9. Basisgegevens kern Egmond.

Figuur 10. Basisgegevens kern Schoorl.

■ SCHOORL

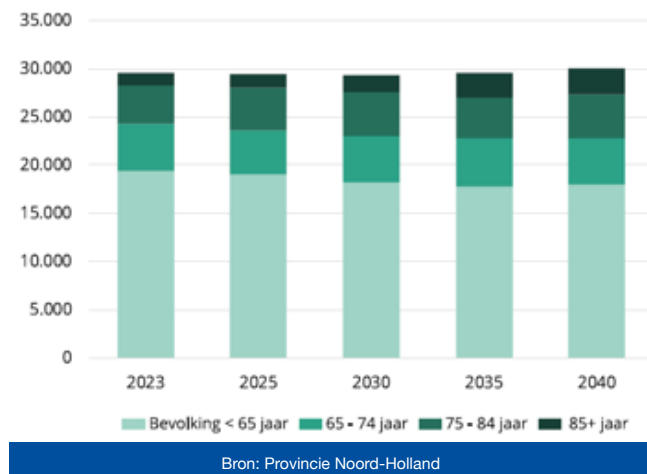
Schoorl bestaat uit Aagtdorp, Schoorl, Schoorldam, Bregtdorp, Catrijp, Groet, Hargen en Camperduin. Schoorl telt 6.155 inwoners. Daarvan is 13,7% jonger dan de 18 jaar, 53,4% tussen de 18 en 65 jaar en 32,8% ouder dan 65 jaar. In Schoorl blijkt uit de cijfers dat volwassenen in de leeftijdscategorie van 18-26 jaar het moeilijker hebben dan elders in Bergen. Mogelijk heeft dit te maken met de aanwezigheid van de zorginstelling Scorlewald.

Vanuit de steden trekken mensen op latere leeftijd naar Schoorl. Ze hebben dan veelal geen netwerk in hun nieuwe woonplaats. Als één van de partners hulpbehoevend wordt of overlijdt dan ontstaan er problemen op gebied van eenzaamheid en ontbreekt het vaak aan aanwezige mantelzorgers.

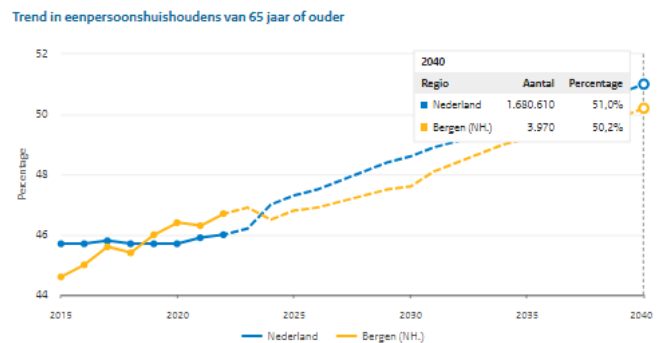
Schoorl heeft een goede sportinfrastructuur en diverse voorzieningen⁷.

Demografische ontwikkeling en zorggebruik

Het is de prognose dat het aantal inwoners in de gemeente Bergen de komende jaren toeneemt. Het totaal aantal inwoners neemt iets toe van 29.530 inwoners in 2023 naar 30.040 in 2040.

Figuur 11. Bevolkingsprognose 2023-2040 gemeente Bergen

Figuur 12. Eenpersoonshuishoudens onder 65-plussers tot en met 2040, gemeente Bergen

De leeftijdscategorie 0-64 jaar krimpt in de komende jaren met 1.445 inwoners. In groei wordt vooral voorzien in de leeftijdscategorie 65+ met 1.955 inwoners. Het aandeel 65+ is in 2023 34% van de totale bevolking in Bergen en zal in 2040 naar verwachting zijn gegroeid naar 40%. Ook het aantal eenpersoonshuishoudens onder 65-plussers zal de komende jaren toenemen.

Aantal mensen dat aanspraak maakt op de Wlz		
	Nederland	2,1%
	Bergen	3,5%
	Uitgeest	0,9%
	Castricum	1,9%
	Heiloo	2,3%
Bron: CIZ-databank		

Tabel 2. Het aantal mensen uit de aandachtsgroepen dat aanspraak maakt op de Wlz, afgezet tegen het totaal aantal inwoners, in percentage (peildatum, 23 augustus 2024).

Aantal mensen dat aanspraak maakt op de wlz

Via de databank van het CIZ (Centrum indicatiestelling Zorg) is het aantal mensen (behorende bij de aandachtsgroepen) dat op een in augustus 2024 aanspraak maakte op de Wlz (Wet langdurige zorg) inzichtelijk gemaakt. Deze cijfers zijn afgezet tegen bewonersaantallen en daarmee ontstaat het beeld dat gemiddeld 2,1% van de Nederlanders die behoren tot de aandachtsgroepen een Wlz-aanspraak heeft in 2024. In de gemeente Bergen is dit gemiddeld 3,5%. Mogelijk is er een verband met leeftijdsopbouw.

Vergrijzing

Doordat de oudste leeftijdscategorieën sterk in omvang groeien en de ouderen steeds ouder worden, zal het zorggebruik naar verwachting toenemen. Dit wordt ook wel de 'dubbele vergrijzing' genoemd. Zo zal naar verwachting in 2027 het aantal gebruikers van een Wmo-voorziening met 11% toenemen t.o.v. het gebruik in 2023 (zie ook bijlage 2.1 *Ouderen*).

Ook kan worden verwacht dat het beroep op vrijwilligerswerk en mantelzorg- (ondersteuning) hierdoor zal toenemen (zie ook bijlage 2.11 *Mantelzorg*).

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Wmo gebruikers	1.900	2.210	2.165	2.210	2.247	2.284	2.320	2.399
Verskil met 2023	-12%	+2%	+0%	+2%	+4%	+5%	+7%	+11%
Bron: Wmo-voorspelmodel								

Tabel 3. Voorspelling Wmo-gebruikers voor de komende 5 jaar, gemeente Bergen

Eenzaamheid en sociaal isolement

Met de vergrijzing neemt het risico op eenzaamheid onder ouderen in de gemeente Bergen toe. Dit kan leiden tot gezondheidsproblemen, zoals depressie en een verhoogde zorgvraag, wat extra druk legt op het zorgsysteem.

Ook jongeren en mensen die buiten Nederland zijn geboren voelen zich vaak sociaal geïsoleerd, wat de noodzaak van een open en uitnodigende leefomgeving benadrukt. Een leefomgeving waarin straten, wijken en dorpen zijn ingericht om ontmoeting te stimuleren – met hofjes, pleinen, bankjes en ontmoetingsplekken – kan eenzaamheid helpen voorkomen. Sociale samenhang en verbinding dragen bij aan de gezondheid

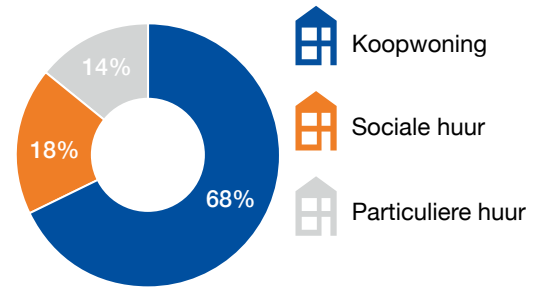
Druk op de sociale woningmarkt

De druk op de sociale huurwoningmarkt is groot. Er zijn meer woningzoekenden, er geldt een langere wachttijd en er is een afnemende mutatiegraad. En ook zal de komende jaren de groep huishoudens die afhankelijk is van sociale huurwoningen, zoals de mensen die behoren tot aandachtsgroepen dit veelal ook zijn, verder toenemen. Tegelijkertijd zien we dat de sociale huurwoningvoorraad achterblijft bij de vraag. Dit heeft o.a. gevolgen voor doorstroom, uitstroom en de passende woonbehoefte in combinatie met het zorg- en ondersteuning gebruik in de gemeente Bergen.

Kenmerken woningvoorraad Bergen

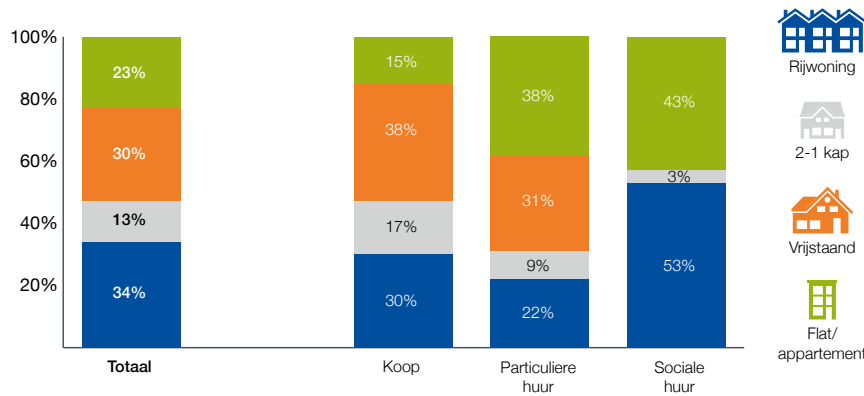
Gemeente Bergen telt in 2023 in totaal 15.473 woningen. Ongeveer 68% van de woningvoorraad is een koopwoning, 18% sociale huurwoning (waarvan ongeveer 90% in het bezit van Kennemer Wonen) en zo'n 14% particuliere huurwoning. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde kent de gemeente Bergen een grote koopvoorraad.

De totale woningvoorraad van de gemeente bestaat voor een groot deel uit rij-/hoekwoningen (34%) en vrijstaande woningen (30%). Circa 23% van de woningvoorraad is een appartement. Dit zijn voornamelijk huurappartementen.

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Figuur 13. Samenstelling woningvoorraad naar eigendom, 2024

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Figuur 14. Woningvoorraad naar type eigendom, gemeente Bergen

Als gekeken wordt naar de woningvoorraad naar type en eigendom (Figuur 14) blijkt dat de sociale huurvoorraad voor het grootste deel uit rijwoningen bestaat (53%). In de particuliere huurvoorraad bestaat het grootste deel van de woningen uit appartementen (38%) en vrijstaande woningen (31%). De koopvoorraad bestaat vooral uit vrijstaande woningen (38%) en rijwoningen (30%).

In de portefeuillestrategie van Kennemer Wonen en de prestatieafspraken 2024-2027 wordt gestuurd op navolgende verdeling als het gaat om corporatiebezit:

- T/m Kwaliteitskortingsgrens minimaal 5%
- T/m Lage aftoppingsgrens minimaal 65%
- T/m Hoge aftoppingsgrens minimaal 80%
- Tussen hoge aftoppingsgrens en liberalisatiegrens maximaal 15%
- Middensegment huur maximaal 5%

De opgave in de woningopgave is echter groot. Het toevoegen van meer betaalbare koop en huur en met name sociale huur is zeer wenselijk. Corporaties roepen gemeenten op ook om te kijken naar alternatieven buiten de sociale huurwoningvoorraad, om alle groepen te kunnen bedienen.

Woonvisie gemeente Bergen

Meer informatie over o.a. de ligging, identiteit, woonvoorraad, woningbehoeften, woonruimteverdeling en (nieuw) bouwprogramma's en de visie op wonen, is terug te vinden in de Woonvisie van de gemeente Bergen. Een woonvisie is een handige leidraad voor corporaties, projectontwikkelaars en bewoners en vormt tevens de basis voor Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties.

3. Aandachtsgroepen

Om meer zicht te krijgen op de woonzorgvraag en via welke sporen ondersteuning vorm kan krijgen, is per aandachtsgroep het volgende onderzocht:

- Wie is de aandachtsgroep (beschrijving)?
- Welke vorm van ondersteuning biedt de gemeente hen?
- Wat zijn passende woonvormen voor elk van aandachtsgroepen?
- Welke extra specificaties heeft huisvesting voor de aandachtsgroepen?
- Wat is bij benadering de omvang van deze huisvestingsopgave?
- Wat dient er nog te worden onderzocht?
- Welke planinitiatieven liggen er?

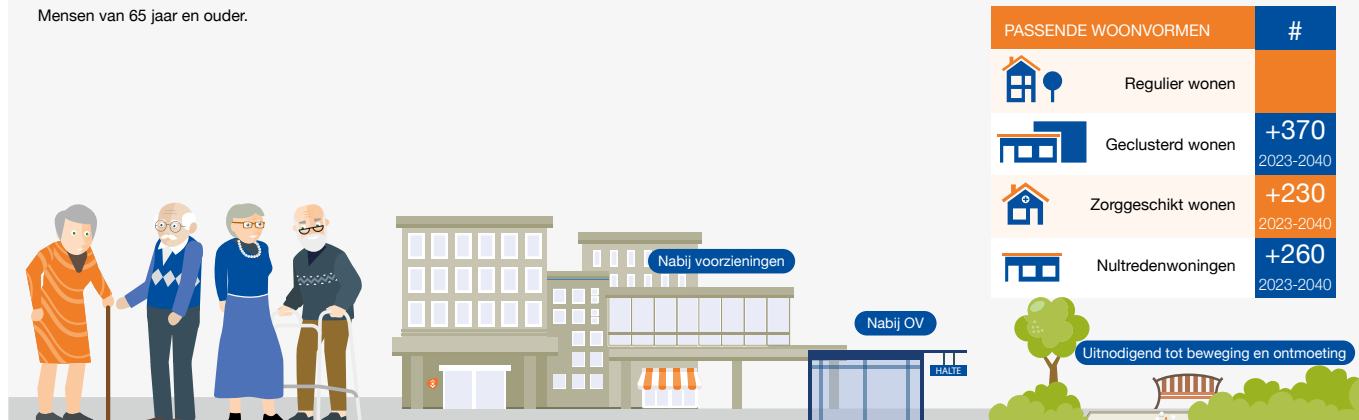
In dit hoofdstuk wordt van elk van de aandachtsgroepen met een woonzorgvraag beknopt de bevindingen beschreven. Per aandachtsgroep is in bijlage 2 meer informatie en de onderbouwing terug te vinden. In bijlage 1 wordt ter volledigheid in tabelvorm de huisvestingsvraag voor aandachtsgroepen in kaart gebracht.

Bevindingen per aandachtsgroep

Bijna alle aandachtsgroepen hebben behoefte aan een betaalbare sociale huurwoning. Veel aandachtsgroepen zijn één- of tweepersoons huishoudens en hebben een laag inkomen (primaire doelgroep woningcorporaties, tot inkomensgrens passend toewijzen). Een sociale huurwoning onder de eerste aftoppingsgrens van € 650,43 (prijsspeil 2024) is dan nodig, omdat zij die met huurtoeslag kunnen huren. Per aandachtsgroep zijn er soms specifieke wensen, deze worden hierna voor de aandachtsgroepen en ouderen nader toegelicht.

Ouderen

Mensen van 65 jaar en ouder.

Figuur 15. Doelgroep ouderen

De totale bevolking in de gemeente Bergen groeit in de periode 2023 – 2040 met 510 inwoners, van 29.530 tot 30.040. Deze groei komt volledig voor rekening van de groep ouderen (65-plussers). Deze groep groeit met 1.955 inwoners tussen 2023 en 2040. Met deze groei, groeit ook de vraag naar verschillende woonvormen voor ouderen en ook het aantal ouderen met een intensieve zorgvraag dat zelfstandig in de wijk woont neemt toe.

Om hen langer zelfstandig te laten wonen is de totale uitbreidingsopgave voor geclusterd wonen in de periode 2023 – 2040 in de gemeente Bergen +370 woningen. De uitbreidingsopgave voor nultredenwoningen is voor deze periode +260 en voor zorggeschikte woningen +230⁸.

Inmiddels worden er in Bergen verschillende woonvormen (zowel bestaand als nieuwbouw, koop en huur) voor deze aandachtsgroep toegevoegd, maar (nog) niet voldoende om te voorzien in de vraag.

Om langer zelfstandig wonen mogelijk te maken, is het belangrijk dat er naast voldoende geschikte, geclusterde en zorggeschikte woningen voor senioren er ook aandacht is voor:

- Voldoende ontmoetingsplekken.
- Een toegankelijke openbare ruimte die uitnodigt om te ontmoeten en beweging.
- Goed georganiseerde zorg en ondersteuning in de wijk.
- Mantelzorgers

Voor meer informatie over deze aandachtsgroep, zie bijlage 2.1.

⁸ Analyse woonzorgopgave senioren VONK (2024).

Mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking

Mensen die door een ernstige of langdurige medische aandoening of beperking een aangepaste woning of speciale woonvorm nodig hebben.

PASSENDE WOONVORMEN	#
 Gespikkeld wonen	
 Geclusterd wonen	-10

Figuur 16. Aandachtsgroep mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking

De woonbehoefte van mensen met een lichamelijke beperking is divers. Wat zij allen gemeen hebben, is dat ze een woning passend bij bestedingsruimte en gezinsomvang zoeken⁹. De vraag naar zorggeschikte woningen voor mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking die wegens ernstige en chronische medische redenen huisvesting nodig hebben¹⁰, blijft de komende jaren gelijk (gespikkeld wonen <5) of neemt zelfs in 2040 iets af (-10 geclusterd wonen)¹¹. Omdat lokale cijfers over het (totale) aanbod van deze doelgroep ontbreken is nader onderzoek wenselijk. Toekomstig onderzoek in de regio en mogelijk ook de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.2.

⁹ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

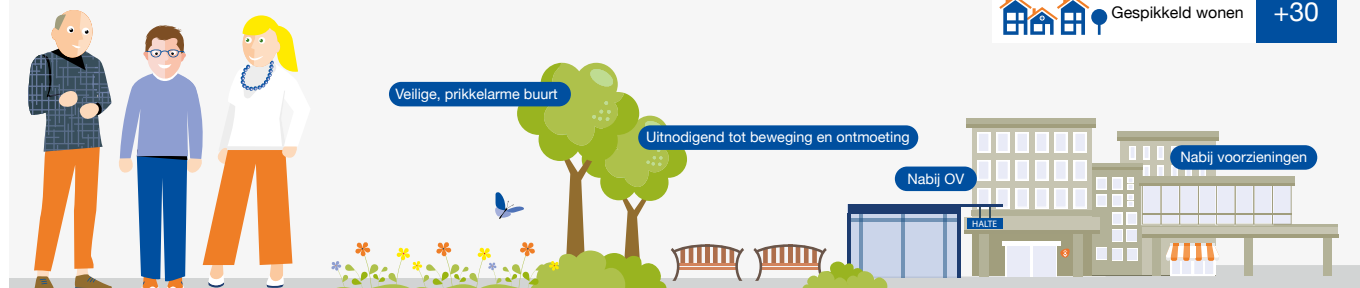
¹⁰ Voor de vraagprognose is gebruik gemaakt van de afgegeven LG-indicaties van het CIZ. In combinatie met de bevolkingsprognose van de gemeente Bergen leidt dit tot een inschatting van de zorgvraag voor de periode tot 2040.

¹¹ Companen, Woningmarktonderzoek 2021, Gemeente Bergen.

Mensen met een verstandelijke beperking

Mensen die door een psychische kwetsbaarheid een aangepaste woning of speciale woonvorm nodig hebben.

PASSENDE WOONVORMEN	#
 Geclusterd wonen	-30
 Gespikkeld wonen	+30

Figuur 17. Aandachtsgroep mensen met een verstandelijke beperking

Deze aandachtsgroep omvat personen met veel verschillende woonwensen en -behoeften. Wat zij allen gemeen hebben, is dat ze een woning naar passend bij hun bestedingsruimte en gezinsgrootte zoeken. Dit kan zowel een koopwoning als een huurwoning zijn.

Een verstandelijke beperking maakt het soms lastiger om zelfstandig te wonen. Mensen met een licht verstandelijke beperking kunnen vaak regulier wonen als zij een vorm van begeleiding en, indien nodig, ook zorg krijgen.

Voor mensen met een ernstig verstandelijke beperking bestaan er verschillende geclusterde woonconcepten die een combinatie van huisvesting, zorg en begeleiding bieden. De wooneenheden zijn vaak geclusterd en zorggeschikt, maar het is ook mogelijk om thuis te wonen met zorg en ondersteuning (vpt, mpt).

Een rustige en veilige omgeving met groen, OV en voorzieningen in de buurt vergemakkelijkt het participeren in de samenleving voor mensen uit deze aandachtsgroep. Huisvesting in woonwijken is daarom het meest geschikt¹².

De verwachte vraag naar zorggeschikte VG-plekken (voor mensen met een zwaardere verstandelijke beperking) is in 2021 inzichtelijk gemaakt door Companen. Hierbij is de vraag naar geclusterde (-30 in 2040 t.o.v. 2021) en gespikkelde woonplekken (+30 in 2040 t.o.v. 2021) in beeld gebracht¹³. Cijfers over het aanbod ontbreken. Toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

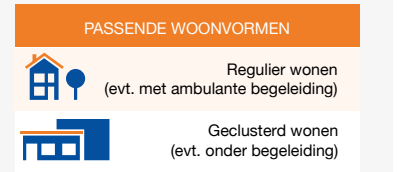
Voor meer informatie, zie bijlage 2.3.

¹² Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

¹³ Aan de hand van Wlz-indicatiegegevens en de bevolkingsprognose van de gemeente Bergen heeft Companen in 2021 een inschatting opgesteld van de zorgvraag van verstandelijk beperkten voor de perioden tot en met 2040. Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Mensen met een psychische kwetsbaarheid (GGZ)

Mensen die door een ernstige of langdurige medische aandoening, beperking of psychische kwetsbaarheid een aangepaste woning of speciale woonvorm nodig hebben.

Figuur 18. Aandachtsgroep mensen met een psychische kwetsbaarheid en de klinische GGZ

De aandachtsgroep is zeer divers, net als hun zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen vaak zelfstandig- of gespikkeld wonen in woonwijken al dan niet met begeleiding. Personen met een psychische kwetsbaarheid die andere huisvesting nodig hebben om passend te wonen, wonen vaak in een geclusterde woonvorm, al dan niet met aanpassingen, om zo prikkelarm mogelijk te kunnen wonen.

Omdat lokale cijfers over de woonbehoefte van deze doelgroep ontbreken, is nader onderzoek wenselijk.

Toekomstig onderzoek in de regio en mogelijk ook de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven. Voor meer informatie over deze aandachtsgroep, zie bijlage 2.4.

Slechts een kleine groep stroomt landelijk uit, uit de klinische GGZ. Van hen stroomt het grootste deel uit naar Beschermd wonen. Voor uitstromers die zelfstandig gaan wonen en een 'nieuwe woning' nodig hebben (in de regel vaak een uitzondering, daar de behandeling veelal tijdelijk van aard is), is een sociale huurwoning onder de kwaliteitskortingsgrens doorgaans de gepaste woonvorm, vaak met ambulante begeleiding. Uitstroom via het PACT is dan mogelijk.

In de regio Alkmaar zien we dat woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens veelal passend worden toegewezen aan jongeren tot 23 jaar, omdat zij bij een huur boven de Kwaliteitskortingsgrens geen aanspraak kunnen maken op huurtoeslag.

Deze aandachtsgroep stroomt in de regio daarom vaak uit naar passende woningen met een huur tot de lage aftoppingsgrens. Omdat de uitstroom van deze aandachtsgroep veelal huishoudens betreft van 23 jaar en ouder wordt het verschil in huur grotendeels gedekt door de huurtoeslag.

De aantallen die uitstromen uit de klinische GGZ zijn in verhouding tot andere groepen echter beperkte betekenis. Voor meer informatie over de aandachtsgroep zie bijlage 2.4 en voor informatie over het PACT zie bijlage 3.

Mantelzorgers

Mensen die door intensieve mantelzorg andere woonruimte nodig hebben om zorg te geven of te krijgen.

PASSENDE WOONVORMEN

Reguliere (sociale huur)woning

Mantelzorgwoning

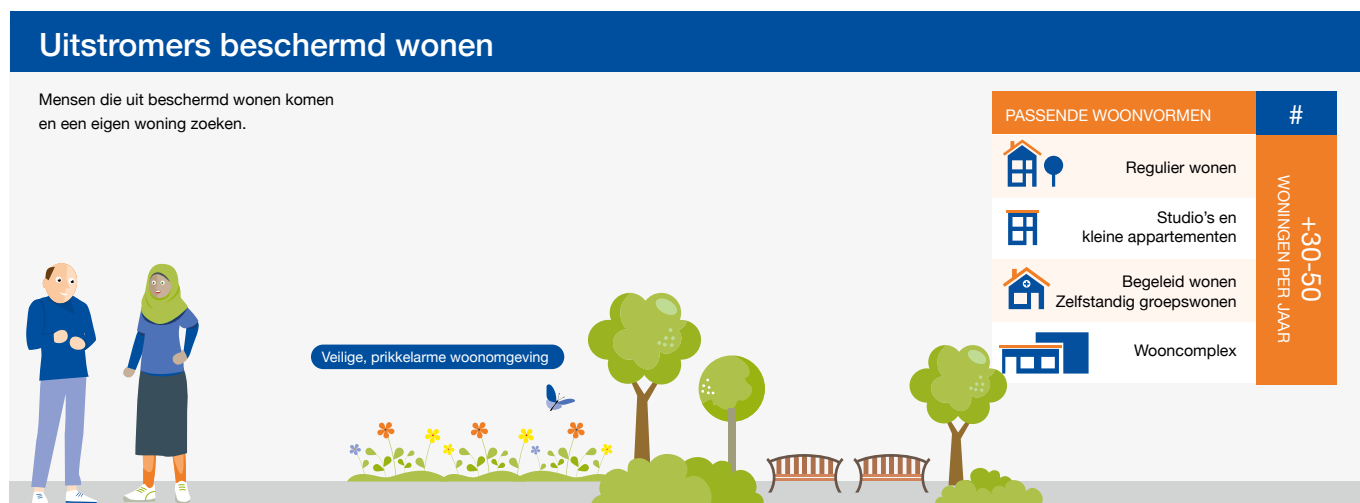
Figuur 19. Aandachtsgroep mantelzorgers

Personen die langdurig en intensieve mantelzorg verlenen of ontvangen en daarvoor willen verhuizen, kunnen, onder voorwaarden, via een urgentieverklaring aanspraak doen op een reguliere sociale huurwoning in de buurt van de mantelzorgontvanger of verlener. Ook is het in bepaalde gevallen mogelijk om zonder omgevingsvergunning bouwwerken te bouwen en te gebruiken voor het verlenen van mantelzorg (mantelzorgunit/mantelzorgwoning). Deze bouwwerken mogen gebruikt worden zolang er mantelzorg wordt verleend.

Lokale cijfers over de toekomstige woonvraag van mantelzorgers ontbreken. Toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 aanvullende informatie geven.

Wel is het op basis van landelijke cijfers aannemelijk dat de vraag zal toenemen. Goede ondersteuning is nodig om overbelasting van de mantelzorger en/of het uit-/wegvallen van mantelzorg te voorkomen.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.11.

Figuur 20. Aandachtsgroep uitstromers beschermd wonen

Door de openstelling van de Wlz en de ingezette afschaling van intramurale zorg naar ambulante ondersteuning is voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod Beschermd Wonen beschikbaar voor deze aandachtsgroep in de regio, specifieke zorg soms uitgezonderd (waar sterk op wordt gemonitord en naar wordt gehandeld).

Wel neemt, door de uitstroom vanuit Beschermd Wonen naar bijvoorbeeld Beschermd Thuis, de vraag naar passende en betaalbare woningen toe. In de meeste gevallen wordt er bij uitstroom een beroep gedaan op corporaties voor de huisvesting van deze doelgroep (via het Transferpunt van het PACT, zie hoofdstuk 4 en bijlage 3) en mede daardoor ontstaat er een grotere druk op de sociale voorraad.

Gepaste huisvesting voor personen die uitstromen uit Beschermd Wonen (BW) zijn namelijk studio's, (kleine) appartementen of gezinswoningen. In veel gevallen zal een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens het meest passend zijn. Geclusterd wonen in de vorm van begeleid wonen of zelfstandig wonen in een wooncomplex of een zelfstandige woning zijn de meest gepaste huisvestingsmogelijkheden¹⁴.

In de regio Alkmaar zien we dat woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens veelal passend worden toegewezen aan jongeren tot 23 jaar, omdat zij bij een huur boven de Kwaliteitskortingsgrens geen aanspraak kunnen maken op huurtoeslag.

Deze aandachtsgroep stroomt in de regio daarom vaak uit naar passende woningen met een huur tot de lage aftoppingsgrens. Omdat de uitstroom van deze aandachtsgroep veelal huishoudens betreft van 23 jaar en ouder wordt het verschil in huur grotendeels gedekt door de huurtoeslag.

Geschat is vanuit het PACT dat er voor deze aandachtsgroep jaarlijks 30 tot 50 huurwoningen in de regio Alkmaar nodig zijn om deze aandachtsgroep huisvesting te kunnen bieden¹⁵.

Omdat cijfers over de woonbehoefte na 2025 ontbreken, is nader onderzoek wenselijk. Toekomstig onderzoek in de regio en mogelijk ook de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.5.

¹⁴ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

¹⁵ Jaarverslag Transferpunt 2023

(Dreigend) dakloze mensen

Mensen zonder vaste woonplek, zoals daklozen, mensen in opvang, noodwoningen (zoals vakantieparken) of die tijdelijk bij anderen wonen.

Figuur 21. Aandachtsgroep (dreigend) dakloze mensen

Economisch daklozen zijn met enkel woonruimte geholpen. Zij hebben doorgaans op zeer korte termijn een sociale huurwoning of een appartement nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Dit kan ook een flexwoning of een kamer in een flexwoning zijn, mits er perspectief is op een permanente vervolgooplossing. Zij stellen vaak geen specifieke eisen aan de leefomgeving.

Niet-economisch daklozen hebben veelal een combinatie van wonen en zorg nodig. Zij zoeken doorgaans een (eenvoudige) reguliere huurwoning die op korte termijn beschikbaar is, onder de eerste aftoppingsgrens; voor jongeren onder de kwaliteitskortingsgrens. Soms kan een kamer of bijvoorbeeld een flexwoning een oplossing bieden, mits die als stabiele huisvesting fungeert. Voor jongeren binnen deze doelgroep kunnen eventueel gedeelde voorzieningen worden gerealiseerd. Dit kan in de vorm van begeleid wonen, gemengd wonen, gespikkeld wonen, groepswonen of geclusterd wonen met begeleiding¹⁶.

Via het PACT 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid' kan een deel van de niet-economisch daklozen (uitstromers uit de maatschappelijke opvang, uit Housing First en uit Beschermd Wonen van DnoDoen), voorrang krijgen op een sociale huurwoning. Mensen die verblijven in de nachtopvang, worden niet door het PACT bemiddeld. Meer informatie over het PACT is te vinden in hoofdstuk 4 en bijlage 3.

Overigens is het aantal dak- en thuislozen in de regio Alkmaar, net als landelijk, niet goed inzichtelijk. Er wordt daarom gewerkt aan een dashboard via het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Ook doen de gemeenten in de regio Alkmaar mee aan een telling via bureau HHM waardoor in Q2 van 2025 cijfers over dak- en thuislozen in de regio Alkmaar beschikbaar komen. Daarbij zal regionaal onderzoek naar de woonzorgvraag van deze aandachtsgroep naar verwachting in 2025 eveneens meer inzicht geven.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.6.

¹⁶ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Uitstromers vrouwenopvang

Mensen die na opvang voor huiselijk geweld een nieuwe woning nodig hebben.

PASSENDE WOONVORMEN

Studio's en kleine appartementen

Reguliere (sociale huur)woning

Bij gevaar in de privéomgeving is een woning in een andere regio nodig

Figuur 22. Aandachtsgroep uitstromers uit de vrouwenopvang

In de regio Alkmaar is er, net als landelijk, sprake van een druk op de vrouwenopvang. Om die reden is in 2023 het aantal opvangplekken bovenregionaal uitgebreid. Desondanks verblijven vrouwen in sommige gevallen langer op een noodbed en in de crisisopvang dan wenselijk, alvorens zij verhuizen naar een begeleid wonen plek.

De uitstroom vanuit begeleid wonen naar een zelfstandige woonruimte middels een urgentieverklaring is mogelijk, maar dit proces duurt enkele weken en ook dit geeft druk op de doorstroom in de vrouwenopvang.

Uitstromers uit de vrouwenopvang hebben een reguliere sociale huurwoning nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Doorgaans is dit een huurwoning onder de aftoppingsgrens. In geval dat er sprake is van gevaar in de privéomgeving, heeft iemand een woning nodig in een andere regio¹⁷. De lokale kwantitatieve woonbehoefte van deze aandachtsgroep ontbreekt. Toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 aanvullende informatie geven.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.7.

¹⁷ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Slachtoffers mensenhandel

Mensen die na opvang voor mensenhandel een nieuwe woning nodig hebben.

PASSENDE WOONVORMEN

- Studio's en kleine appartementen
- Reguliere (sociale huur)woning

Bij gevaar in de privéomgeving is een woning in een andere regio nodig

Figuur 23. Aandachtsgroep slachtoffers mensenhandel

In de regio Alkmaar zijn er drie opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel (multiproblematiek) beschikbaar en deze hebben een landelijke functie. Dit betekent dat hier niet alleen mensen uit regio Alkmaar worden opgevangen, maar ook uit andere delen van het land. Een groot deel van deze mensen stroomt ook weer uit naar een plek buiten de regio Alkmaar.

In 2023 hebben in Noord-Holland in totaal 18 mensen gebruik gemaakt van een opvangplaats, waarvan 5 er uit de regio Noord-Holland Noord kwamen¹⁸.

Slachtoffers van mensenhandel die verblijven in de maatschappelijk opvang, kunnen met een urgentieverklaring met voorrang uitstromen naar een sociale huurwoning. Zij hebben een reguliere sociale huurwoning (van veelal onder de aftoppingsgrens) nodig, die past bij hun inkomen en gezinsgrootte¹⁹.

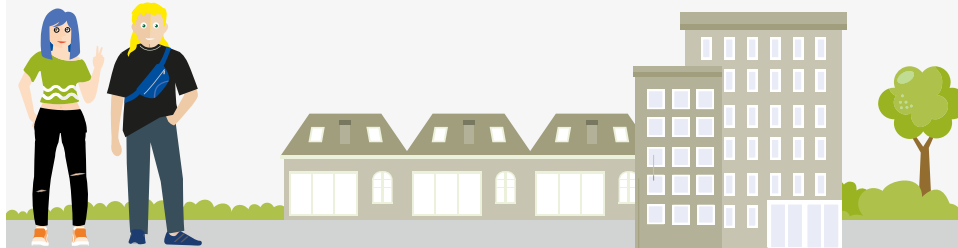
Meer lokale cijfers over aantallen van deze aandachtsgroep ontbreken. In verhouding tot andere groepen is de vraag naar woonruimte van deze aandachtsgroep in de gemeente Bergen en regio Alkmaar echter beperkt, gezien de cijfers zoals bekend op het niveau van de regio Noord-Holland Noord. Mogelijk zal toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen in 2025 aanvullende informatie geven.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.8.

¹⁸ | ¹⁹ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Uitstromers jeugdzorg

Jongeren van 18-23 jaar die uit pleegzorg, een voorziening of gesloten accommodatie komen en een woning zoeken.

PASSENDE WOONVORMEN	#
Regulier wonen	+5 BUCH
Geclusterd wonen	+5 BUCH
Begeleid wonen	+3 BUCH
Verlengde Jeugdzorg	+1 BUCH

Figuur 24. Aandachtsgroep uitstromers uit de jeugdzorg

Jeugdzorg met verblijf duurt in principe tot de jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt. Jongeren stromen uit jeugdzorg met verblijf uit naar verschillende richtingen, afhankelijk van hun ondersteuningsbehoefte.

Zij die zelfredzaam zijn stromen uit naar regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding. Voor hen zijn (onzelfstandige) kamers, flexwoningen of reguliere appartementen (met een prijs tot de kwaliteitskortingsgrens²⁰) geschikt om in te wonen.

Van belang is wel dat dit in een omgeving moet zijn die het risico op terugval of ondermijning beperkt. Voor deze groep zijn ongeveer 19 woningen per jaar in de regio Alkmaar nodig (BUCH +5). Dit kunnen (onzelfstandige) kamers, flexwoningen of appartementen zijn.

Zij die nog begeleiding nodig hebben voordat zij zelfredzaam genoeg zijn om zelfstandig te wonen, vindt een plek in geclusterd wonen, bijvoorbeeld in de vorm van een kamertrainingscentrum. Ook hier zijn circa 19 vrijkomende plaatsen per jaar in de regio Alkmaar voor nodig (BUCH +5). Deze plaatsen kunnen de vorm aannemen van (onzelfstandige) kamers, eventueel binnen flexconcepten. Voor deze woonvormen is een gemeenschappelijke ruimte gewenst.

Ook stroomt een deel (+11 regio Alkmaar, BUCH +3) uit naar beschermd wonen (instellingszorg) en verlengde jeugdzorg (+5 in de regio Alkmaar in 2025, BUCH +1)²¹.

Voor meer informatie, zie bijlage 2.9.

²⁰ De Kwaliteitskortingsgrens is er voor jongeren vanaf 18 tot 23 jaar. Zo kunnen zij aanspraak maken op huurtoeslag. Voor jongeren vanaf 23 jaar is dit de lage aftoppingsgrens.

²¹ Companen stelt dat op basis van diverse regionale referentieonderzoeken er uitgangspunten gehanteerd kunnen worden om de uitstroomrichting van jongeren die uitstromen uit jeugdzorg met verblijf te bepalen. Cijfers op gemeentelijk niveau zijn te beperkt in omvang om de uitgangspunten op te kunnen toepassen. Zie ook bijlage 2.9

Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg

Mensen die uit een jeugdinrichting, gevangenis of forensische zorginstelling komen en een woning zoeken.

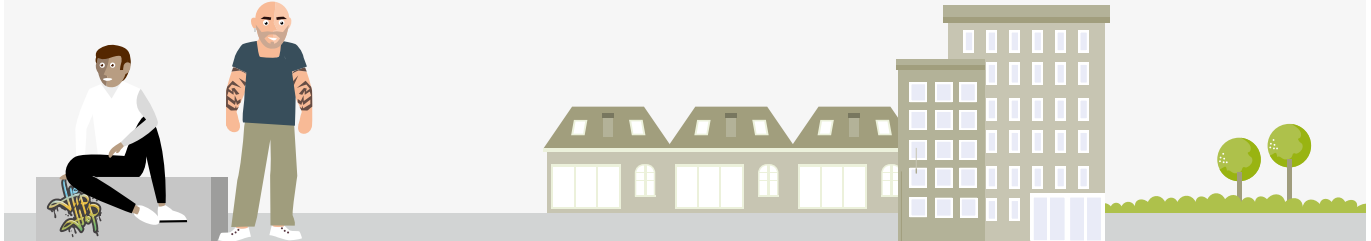
PASSENDE WOONVORMEN

Voor jongeren <23 jaar:
Kamers

Voor volwassenen:
Studio's en kleine appartementen

Figuur 25. Aandachtsgroep uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg

Personen die uitstromen uit *langdurige* detentie (>3 mnd) hebben doorgaans op zeer korte termijn een reguliere sociale huurwoning of appartement onder de kwaliteitskortingsgrens nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte (in geval van ouderschap). Stabiele huisvesting en een omgeving die de kans op recidive beperkt zijn gewenst.

Lokale cijfers over deze aandachtsgroep zijn incompleet en over prognoses valt nog niets te zeggen. Toekomstig onderzoek in de regio en de (verdere uitbreiding van de) Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

Personen die uitstromen uit forensische zorg stromen veelal uit naar forensisch Beschermd Wonen en soms direct naar reguliere huisvesting. Wanneer cliënten (direct of vanuit forensisch Beschermd Wonen) uitstromen naar reguliere huisvesting, is het ontvangen van ambulante begeleiding belangrijk²².

In de meeste gevallen wordt er bij uitstroom daarom een beroep gedaan op corporaties voor de huisvesting van deze doelgroep (via het Transferpunt van het PACT, zie hoofdstuk 4 en bijlage 3). Mede daardoor ontstaat er een grotere druk op de sociale voorraad.

Geschat wordt vanuit een pilot in 2023 en 2024 van het PACT dat er voor deze aandachtsgroep, samen met de doelgroep uitstroom Wlz en ex-gedetineerden, jaarlijks circa 10 woningen in de regio Alkmaar nodig zijn²³. Echter wordt dit aantal nog niet door het Transferpunt voor de drie aandachtsgroepen behaald (minder cliënten aangemeld). Meer informatie, zie hoofdstuk 4 en bijlage 3).

Lokale cijfers over aantallen van zowel uitstromers uit(jeugd)detentie en forensische zorg zijn incompleet en over prognoses valt nog niets te zeggen. Toekomstig onderzoek in de regio en de (verdere uitbreiding van de) Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven. Voor meer informatie, zie bijlage 2.10.

²² Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

²³ Jaarverslag Transferpunt 2023.

4. Gemeente Bergen, op weg naar een Woonzorgvisie

Er is, als gevolg van de decentralisaties Jeugdzorg en de uitbreiding van Wmo taken vanaf 2015, door de gemeente Bergen en de regio al in toenemende mate de aandacht gevestigd op de huisvesting van kwetsbare doelgroepen (worden in de Wmo genoemd of zijn hieraan gelieerd) en in toenemende mate de uitstroom de voorzieningen met verblijf. Samen met corporaties en zorginstellingen zijn daarom initiatieven ontstaan die in onderstaande paragrafen worden beschreven.

Het PACT Wonen en Zorg

Om mensen die uitstromen uit een instelling naar een zelfstandige woning, de juiste begeleiding te bieden bij het zelfstandig wonen, is de gemeente Bergen sinds 2018 aangesloten bij het PACT *'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'* (waar ook corporaties en zorgaanbieders aan deelnemen, hierna: PACT). Het Transferpunt bemiddelt voor het PACT uitstromers met voorrang naar een sociale huurwoning in de regio Alkmaar, de zogenaamde Transferwoning. In aanmerking komen mensen die uitstromen die met één of twee jaar woonbegeleiding en/of behandeling weer zelfstandig kunnen (gaan) wonen.

Via het PACT wordt een deel van de aandachtsgroepen uit het programma *'Een thuis voor iedereen'* bediend, namelijk de groep mensen die uitstromen uit een instelling²⁴ naar een zelfstandige woning met een behoefte aan begeleiding bij het (weer) zelfstandig wonen. Het aantal beschikbaar gestelde corporatiewoningen voor het PACT in de regio Alkmaar (5% van de mutaties, ongeveer 85 woningen per jaar) voorziet echter niet volledig in de behoefte (schatting 2023/2024 is 122 woningen per jaar). Voor de jaren 2025 e.v. dienen een nieuwe prognose en raamafspraken te worden gemaakt. Meer informatie is te vinden in bijlage 3.

Urgentieregeling

De gemeente Bergen heeft een Huisvestingsverordening waarin voor een aantal van de verplichte urgentiegroepen, zoals genoemd in het wetsvoorstel, al een urgentieregeling is opgenomen:

- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Ernstig chronisch zieken
- Mensen met sociale problematiek
- Slachtoffers van huiselijk geweld en mensenhandel

Indien de wet wordt aangenomen, dient deze verordening uitgebreid te worden met een regeling voor:

- Dakloze mensen met een opvangvoorziening
- Uitstromers uit instellingen ((forensisch) Beschermd wonen, GGZ en jeugdzorg)
- Mensen die uitstromen uit detentie > 3 maanden
- Stoppende sekswerkers (deelnemers in uitstapprogramma's DUUP)

Zie voor meer informatie bijlage 4.

²⁴ Uitstroom uit Beschermd Wonen, Maatschappelijke opvang, een (residentiële) zorginstelling GGZ (inclusief behandelklinieken en forensische zorg), Housing First, Personen die bij het Zorg & Veiligheidshuis onder de 1% doelgroep vallen, ex-gedetineerden die via Exodus een woontraject hebben doorlopen en mensen die uitstromen uit de Wet langdurige Zorg.

De huisvestingsindicatie

Naast de urgentieregeling is er de huisvestingsindicatie. Inwoners die lichamelijke (ergonomische) problemen hebben en daardoor niet meer goed in hun huidige woning kunnen wonen, kunnen met een huisvestingsindicatie afhankelijk van het inkomen voorrang krijgen op een gelijkvloerse sociale huurwoning.

VONK

De gemeente Bergen is aangesloten bij de regiobrede coalitie Vitaal Oud in Noord-Kennemerland (VONK). Aan deze coalitie deelnemende partijen zijn gemeenten, zorgaanbieders, zorgverzekeraar VGZ, welzijnsorganisaties en wooncorporaties en zij willen de komende periode een gezamenlijke visie ontwikkelen op wonen en zorg voor ouderen. Dit om te komen tot onderlinge afspraken over de inrichting van het woonzorglandschap in de regio. Vanuit deze coalitie zijn diverse projecten gestart, zoals G'oud, logeerszorg, Sociale Benadering Dementie en het Woonzorgproject.

Bijlage 1. Overzicht van de aandachtsgroepen

Aandachts- groep	Kenmerken woning (prijs- kwaliteit)	Kenmerken woon- concept (geclusterd, zorggeschikt, etc)	Kenmerken voorzieningen aan/bij woning	Kenmerken woonomgeving	Kenmerken (ambulante) begeleiding	Uitbreidings- opgave	Planinitiatieven	Overig/ Opmerkingen
Ouderen (Aandachtgroep uit het program- ma 'Wonen en Zorg voor ouderen')	Divers.	Regulier, nultreden, geclus- terd en zorggeschikt.	Woningaanpassin- gen mogelijk.	In de nabijheid van OV en voorzieningen in een omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting.	(Soms) zorg (op afroep beschik- baar), ADL.	Uitbreidingsopgave geclusterd wonen in de periode 2023 – 2040 is in de gemeente Bergen +370 woningen.	Kennemer Wonen heeft onlangs aan 6 (bestaande) huurwoningen in Egmond aan den Hoef het seniorenlabel toegevoegd. In Bergen wordt op korte termijn aan nog eens 22 woningen het seniorenlabel toegevoegd. Het aantal geclusterde huurwoningen voor senioren neemt hierdoor in de gemeente toe.	
							Op de Zuilenhof ligt een plan voor 26 seniorenwoningen in een zorgvilla.	
						Uitbreidingsopgave nultredenwoningen in de periode 2023 – 2040 is in de gemeente Bergen +260 woningen.	Op de Rabobanklocatie Schoorl ligt een initiatief tot het ontwikkelen van appartementen. De 3-kamerappar- tementen zijn bedoeld voor senioren (voorrang voor 65+ die een eengezins- woning achterlaten)	
							Op locatie Elkshove ligt een initiatief voor de bouw van appartementen. De beoogde doelgroep voor deze woningen is ouderen die een sociale huurwoning in de gemeente Bergen achterlaten.	
							Op de locatie Petruschool worden appartementen gebouwd. De beoogde doelgroep voor de driekamerapparte- menten is senioren (65+).	
							Op diverse locaties in Bergen (zoals Laanweg, St. Adelbertuskerk, Rode hert, Overduin, BSV, Harmonielocatie, dorpsplein etc) worden apparte- menten gerealiseerd in verschillende prijscategorieën (koop en huur). Deze woningen zijn niet specifiek voor de doelgroep senioren.	
						Uitbreidingsopgave zorggeschikte woningen / woonzorgcentrumplekken in de periode 2023 – 2040 is in de gemeente Bergen +230 woningen	Zorgaanbieder Van Hollant realiseert binnen afzienbare tijd 30 plekken voor mensen met psychogeriatrische klach- ten. Deze plekken worden vanaf het jaar 2025 meegeteld in de balans van de vraag en het aanbod (+150).	

Mantelzorgverleners en -ontvangers (Urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: - Gepast: Mantelzorgunit of reguliere sociale huurwoning.	Reguliere sociale huurwoning en mantelzorgunit of pre-mantelzorgunit of kavel van zorgverlener- of ontvanger.				Lokale cijfers over de toekomstige woonvraag van mantelzorgers ontbreken op dit moment. Toekomstige onderzoeken in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven. Het is op basis van landelijke cijfers nu aannemelijk dat de vraag naar mantelzorg ook in de gemeente Bergen zal stijgen. Ook wordt de rol van de mantelzorger groter en daarmee wordt de druk op mantelzorgers hoger. Goede ondersteuning is nodig om overbelasting van de mantelzorger en/of het uit-/wegvallen van mantelzorg te voorkomen. In 2025 wordt er daarom een visie op mantelzorg opgesteld.	Het is in bepaalde gevallen mogelijk om zonder omgevingsvergunning bouwwerken te bouwen en te gebruiken voor het verlenen van mantelzorg. In de BUCH-gemeenten, met een relatief hoog aandeel grondgebonden woningen, is er veel ruimte om mantelzorgwoningen te realiseren en daarmee zelf- en samenredzaamheid van burgers te bevorderen.	In de gemeente Bergen is het aanvragen van een urgentieverklaring in verband met mantelzorg mogelijk.
Mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen')		Minimaal: Algemeen: zorggeschikte wooneenheden. Regulier, nultreden, geclusterd en gespikkeld.		In de nabijheid van OV en voorzieningen in een omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting.	Zorg (op afroep beschikbaar), ADL.	De vraag naar zorggeschikte woningen voor mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking die wegens ernstige en chronische medische redenen huisvesting nodig hebben, neemt de komende jaren af, daar waar het de vraag naar geclusterde woningen (-10) betreft. De vraag naar gespikkelde woningen blijft nagenoeg gelijk. Omdat lokale cijfers over woonwensen van deze doelgroep ontbreekt, is nader onderzoek wenselijk. Toekomstige onderzoeken in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.		
Mensen met een verstandelijke beperking (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen')	Minimaal: naar gelang bestedingsruimte, passend bij gezinsgrootte Gepast: Voor lage inkomens: betaalbaar/tot de aftoppingsgrens. Voor iedereen die tot deze aandachtsgroep behoort, is het van belang dat hun wooneenheid zorggeschikt is en dat er de mogelijkheid is om maatwerk aanpassingen te doen. Een zorggeschikte woning maakt zorg op afroep makkelijker en efficiënter en vermindert belemmeringen in alledaagse handelingen.	Minimaal: Zorggeschikte wooneenheden, begeleid wonen, beschermd wonen, kleinschalig wonen in de wijk, appartementen (binnen woningstichting).		In de nabijheid van OV en voorzieningen in een omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting. Meer dan gemiddelde behoefte aan een veilige buurt. Prikkelarm of prikkelvrije woonruimte en buurt; dat wil zeggen zo min mogelijk onrust of overlast van buren, verkeer, en vliegtuigen).	Zorg (op afroep beschikbaar), ADL.	Inzichtelijk is de verwachte vraag naar zorggeschikte VG-plekken gemaakt, waarbij ook de behoefte naar geclusterde (-30 in 2040) en gespikkelde woonplekken (+30 in 2040) in beeld is gebracht. Cijfers over het aanbod ontbreken. Toekomstige onderzoeken in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.		

Mensen met een psychische kwetsbaarheid en de klinische GGZ (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en bij vaststelling wet is ook de groep die uitstroomt uit een instelling ook wettelijk verplichte urgentiegroep)	Minimaal: naar gelang bestedingsruimte, passend bij gezinsgrootte. Gepast: Voor lage inkomens betaalbaar/tot de kwaliteitskortingsgrens geschikt*. *In de regio Alkmaar worden woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens veelal passend toegewezen aan jongeren tot 23 jaar. Deze aandachtsgroep stroomt uit naar passende woningen met een huur tot de lage aftoppingsgrens. Omdat de uitstroom van deze aandachtsgroep veelal huishoudens betreft van 23 jaar en ouder wordt het verschil in huur grotendeels gedekt door de huurtoeslag.	Psychische kwetsbaarheid: Regulier of geclusterd wonen met begeleiding. Uitstroom klinische GGZ: regulier wonen met (ambulante begeleiding, geclusterd wonen en Beschermd wonen.	Voor mensen met een psychische kwetsbaarheid die andere huisvesting nodig hebben om passend te wonen kan een aanpassing, zoals bijvoorbeeld betere geluidsisolatie helpen, om zo prikkelarm mogelijk te kunnen wonen.	Een beschermde woonomgeving met weinig prikkels is van belang	Zorg (op afroep beschikbaar), ADL. Beschermd Thuis.	Slechts een kleine groep stroomt uit, uit de klinische GGZ. Van hen stroomt het grootste deel uit naar Beschermd wonen. Voor hen die niet zelfstandig uit kunnen stromen naar een sociale huurwoning, is er het PACT. De aantallen hebben in verhouding tot andere groepen beperkte betekenis.		
Uitstromers Beschermd Wonen (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en een urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: studio's en (kleine) appartementen Gepast: onder de kwaliteitskortingsgrens*. In de regio Alkmaar worden woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens veelal passend toegewezen aan jongeren tot 23 jaar. Deze aandachtsgroep stroomt uit naar passende woningen met een huur tot de lage aftoppingsgrens. Omdat de uitstroom van deze aandachtsgroep veelal huishoudens betreft van 23 jaar en ouder wordt het verschil in huur grotendeels gedekt door de huurtoeslag.	Beschermd Wonen (Wmo): begeleid wonen, zelfstandig groepswonen, wooncomplex, zelfstandige woning.		Beschermd woonomgeving. Prikkelarm of prikkelvrije woonruimte en buurt.	(Ambulante) begeleiding.	Geschat is vanuit het PACT Wonen met zorg dat er jaarlijks in de regio Alkmaar 30 tot 50 woningen voor Uitstromers uit Beschermd Wonen nodig zijn. Voor het PACT wordt 5% van het aantal mutaties aan de doelgroepen van het PACT beschikbaar gesteld. Dit betekent dat er ongeveer 85 corporatiewoningen voor alle PACT doelgroepen jaarlijks beschikbaar zijn. Er is een grotere vraag dan aanbod.		De Raamafspraken van het PACT voor 2025 e.v. moeten nog worden vastgesteld.

(Dreigend) dakloze mensen inclusief uitstroom MO, bankslapers en mensen op niet-conventionele woonplekken (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en bij vaststelling wet zijn ook dakloze mensen met een opvangvoorziening een wettelijk verplichte urgentiegroep)	Economisch Minimaal: - Gepast: Economisch dakloze personen hebben veelal op zeer korte termijn een sociale huurwoning of appartement nodig die passend bij het inkomen en de gezinssituatie. Dit kan ook een tijdelijke woning, zoals een flexwoning of een kamer zijn, mits er zicht is op een meer permanente woning. Niet economisch Minimaal: Onder de eerste aftoppingsgrens, 1 kamer, gedeelde voorzieningen. Gepast: Onder kwaliteits-kortingsgrens, 1 tot meerdere kamers, eigen voorzieningen.	Economisch Minimaal: flexwoning. Gepast: zelfstandige permanente woning (sociale huur). Niet-economisch Minimaal: (geclusterde) flexwoningen, maar stabiele huisvesting is wel van belang. Gepast: Begeleid wonen, Housing First, zelfstandige permanente woning, zelfstandige appartementen in gemengd wonen, groeps-woningen, geclusterd wonen met begeleiding aan rand van woonwijk.		Economisch - Niet-economisch Minimaal: in geval van (ernstige) problematiek prikkelarme of prikkelvrije woonruimte, in de luwte, ruimte voor afwijkend leefpatroon, maar voorkom segregatie. Geschiede leefomgeving is in woonwijk gespikkeld of geclusterd, afhankelijk van woonbehoefte en wenselijkheid. In buurt van familie of sociale werkplaats, aanspraak en/of sociale ontmoetingsplek.	Economisch - Niet-economisch: (Intensieve) ambulante begeleiding in de buurt of op afstand.	Het aantal dak- en thuislozen in de regio is niet goed inzichtelijk. Er wordt gewerkt aan een dashboard via Nationaal Actieplan Dakloosheid en ook regionaal onderzoek naar deze aandachtsgroep (ethos-telling 'light') zal naar verwachting in 2025 meer inzicht geven. Via 'het Pact Wonen met zorg en commitment op de leefbaarheid' kan een deel van de niet-economisch daklozen die uitstromen uit de maatschappelijk opvang (uitstromers uit de maatschappelijke opvang, uit Housing First en uit Beschermd Wonen van DnoDoen), voorrang krijgen op een sociale huurwoning. Voor het PACT wordt 5% van het aantal mutaties aan de doelgroepen van het PACT beschikbaar gesteld. Dit betekent dat er ongeveer 85 corporatiewoningen voor alle PACT doelgroepen jaarlijks beschikbaar zijn. Er is een grotere vraag dan aanbod.	Er liggen diverse planinitiatieven waar- bij sociale huur wordt toegevoegd.	De gemeente Bergen kent voor economisch dak- en thuislozen geen speciaal beleid of aparte woonvormen. Deze groep is aangewezen op het eigen netwerk, middelen en zoekmethoden om passende huisvesting te vinden. De Raamafspraken van het PACT voor 2025 e.v. moeten nog worden vastgesteld.
(Uitstromers uit) De Vrouwenopvang (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en een urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: studio's en (kleine) appartementen Gepast: gezinswoningen voor vrouwen met kinderen.	Reguliere sociale huurwoning.		In geval dat er sprake is van gevaar in de privéomgeving, is een woning in een andere regio nodig.	(Ambulante) begeleiding.	In de regio Alkmaar is er, net als landelijk, sprake van een druk op de vrouwenopvang. Om die reden is in 2023 het aantal opvangplekken bovenregionaal uitgebreid en voorziet deze in de behoefte. Desondanks verblijven vrouwen in sommige gevallen langer op een noodbed en in de crisisopvang dan wenselijk, alvorens zij verhuizen naar een begeleid wonen plek. De uitstroom vanuit begeleid wonen naar een zelfstandige woonruimte middels een urgentieverklaring is mogelijk, maar dit proces duurt enkele weken en ook dit geeft druk op de doorstroom in de vrouwenopvang.		Vrouwen die verblijven in de vrouwenopvang kunnen met een urgentieverklaring uitstromen uit een opvangvoorziening.
Slachtoffers van mensenhandel (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en een urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: studio's en (kleine) appartementen. Gepast: gezinswoningen voor vrouwen met kinderen. Doorgaans een huurwoning onder de aftoppingsgrens.	Van de slachtoffers die urgent huisvesting nodig hebben, hebben doorgaans een reguliere sociale huurwoning nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte.		In geval dat er sprake is van gevaar in de privéomgeving, is een woning in een andere regio nodig.	(Ambulante) begeleiding.	De woningbehoefte van slachtoffers van mensenhandel is lastig in te schatten, omdat de slachtoffers vaak niet in beeld zijn. Uit onderzoek van het Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) uit 2022 blijkt dat slechts één op de zes slachtoffers in beeld van de Nederlandse autoriteiten komt en van deze slachtoffers heeft niet iedereen urgent huisvesting nodig. Slachtoffers van mensenhandel die verblijven in de maatschappelijk opvang kunnen met een urgentieverklaring met voorrang uitstromen naar een sociale huurwoning. Lokale cijfers over aantallen van deze aandachtsgroep, ontbreken maar zijn in verhouding tot de andere aandachtsgroepen, zeer beperkt.		In de regio Alkmaar wordt de opvang van slachtoffers van mensenhandel georganiseerd door de BlijfGroep (landelijke functie).

Uitstromers uit de jeugdzorg (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en een urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: kamer, met een huur tot de kwaliteitskortingsgrens*. * De kwaliteitskortingsgrens is er voor jongeren vanaf 18 tot 23 jaar. Zo kunnen zij aanspraak maken op huurtoeslag. Voor jongeren vanaf 23 jaar is dit de lage aftoppingsgrens.	Onzelfstandige kamers, kamertrainingscentrum of kortdurend begeleid wonen en regulier wonen.			(Ambulante) begeleiding.	Jongeren stromen uit jeugdzorg met verblijf uit naar verschillende richtingen, afhankelijk van hun ondersteuningsbehoefte. Zij die zelfredzaam zijn stromen uit naar regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding. Voor deze groep zijn ongeveer 19 reguliere woningen per jaar in de regio Alkmaar nodig (BUCH +5). Zij die nog begeleiding nodig hebben voordat zij zelfredzaam genoeg zijn om zelfstandig te wonen, vinden een plek in geclusterd wonen, bijvoorbeeld in de vorm van een kamertrainingscentrum. Ook hier zijn circa 19 vrijkomende plaatsen per jaar in de regio Alkmaar voor nodig (BUCH +5). Ook stroomt een deel (+11 regio Alkmaar, BUCH +3) uit naar beschermd wonen (instellingszorg) en verlengde jeugdzorg (+5 in de regio Alkmaar in 2025, BUCH +1).	Op de locatie Rabobank Schoorl en de locatie Petruschool in Groet liggen initiatieven om appartementen te ontwikkelen. De 2-kamerappartementen die op deze locatie hebben de beoogde doelgroep jongeren van 23 tot 28 jaar.	
Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg (Aandachtgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen' en een urgente groep zoals genoemd in de Wet Versterking regie volkshuisvesting)	Minimaal: Kamers voor jongeren (< 23 jaar). Studio's en (kleine) appartementen voor volwassenen.	Woningen van bescheiden omvang met zorg en begeleiding, tijdelijke en flexibele woningen (maar stabiele huisvesting), marginaal wonen of zelfstandige woning in een gemengd wooncomplex. Forensisch: Forensisch Beschermd Wonen.		Forensische zorg: beschermd woonomgeving.	(Ambulante) begeleiding. Forensisch: Forensisch Beschermd Wonen FBW is een verblijfsvoorziening (met o.a. persoonlijke zorg en ondersteunende begeleiding in een beschermde woonomgeving).	Lokale cijfers over aantallen, zijn incompleet en over prognoses valt nog niets te zeggen. Toekomstige onderzoeken in de regio en de (verdere uitbreiding van) Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.		Wanneer cliënten (direct of vanuit forensisch beschermd wonen) uitstromen naar reguliere huisvesting, is de mogelijkheid tot het ontvangen van ambulante begeleiding belangrijk. In de gemeente Bergen is dit geregeld door het Pact 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'. In aanmerking voor een zelfstandige corporatiewoning komen mensen die uitstromen die met één of twee jaar woonbegeleiding en/of behandeling weer zelfstandig kunnen (gaan) wonen. Het betreft mensen van 18 jaar en ouder die uitstromen uit bijvoorbeeld de forensische zorg of die via Exodus een woontraject voor ex-gedetineerden hebben doorlopen.

Bijlage 2. Beschrijving van de aandachtsgroepen

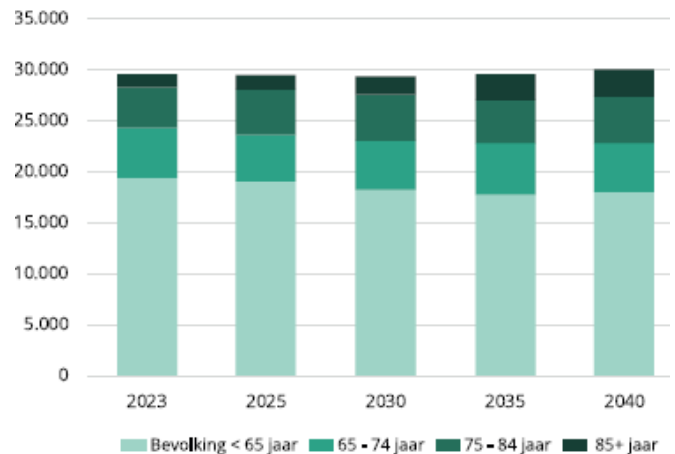
2.1 Ouderen

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Wonen en Zorg voor ouderen’)

Nederland vergrijsd en is onvoldoende in staat om de groeiende groep ouderen te faciliteren in hun (toekomstige) woon- en zorgbehoeften. In 2040 zijn er naar schatting twee keer zoveel 75+ers als nu. Met de toename van het aantal ouderen stijgt vanzelfsprekend ook de zorgvraag.

Aandachtspunten bij langer zelfstandig thuis wonen

Ouderen moeten en willen zo lang mogelijk in een eigen woning blijven wonen, ook wanneer er sprake is van fysieke beperkingen. Het aantal ouderen met een intensieve zorgvraag dat zelfstandig in de wijk woont neemt daardoor toe.

Bron: Bevolkingsprognose 2021-2050 provincie Noord-Holland.

Figuur 26. Bevolkingsontwikkeling naar leeftijd, gemeente Bergen 2023-2040

Voldoende geschikte-, geclusterde- en zorggeschikte woningen

Om langer zelfstandig wonen mogelijk te maken, is het belangrijk dat er voldoende geschikte-, geclusterde- en zorggeschikte woningen zijn voor senioren. Deze woningen staan in de nabijheid van diverse voorzieningen (o.a. apotheek, supermarkt) en bij de woning is een ontmoetingsplek aanwezig. De openbare ruimte moet toegankelijk zijn en uitnodigen tot ontmoeten en bewegen en ook (huisartsen)zorg- en ondersteuning moet in de wijk goed geregeld zijn. Mantelzorgers dienen goed te worden ondersteund zodat zij hun zorgtaken voor deze senioren die langer zelfstandig thuis wonen, vol kunnen houden (o.a. respijtzorg/ logeervoorzieningen, zie ook bijlage 2.11).

Woningaanpassingen

Voor de gemeenten lopen de kosten op door het langer thuisbeleid²⁵ (naar verwachting neemt in 2027 het aantal gebruikers van een Wmo-voorziening met 14% toe t.o.v. het gebruik in 2022²⁶). Onder meer door woningen-aanpassingen die bekostigd worden uit WMO-gelden.

Doorstroom naar geschikte woningen komt nauwelijks op gang, omdat de verhuisbereidheid onder ouderen laag is en omdat het ontbreekt aan een betaalbaar alternatief om naar door te stromen.

Intensieve zorg

Ondanks het feit dat steeds meer mensen met een zorgbehoefte thuis blijven wonen, dreigt ook een tekort aan plekken voor intensieve zorg te ontstaan. Het toenemende personeelstekort in de zorg is een belangrijke factor om de ambulantisering van ouderenzorg te versnellen. Thuiszorg is namelijk efficiënter dan verpleeghuiszorg.

Daarnaast komen er steeds minder mensen die werken en premies betalen in verhouding tot het aantal ouderen. Hierdoor komt er minder geld beschikbaar voor zorg, terwijl er meer mensen zorg nodig hebben.

²⁵ Programma Langer Thuis | Rapport | Rijksoverheid.nl

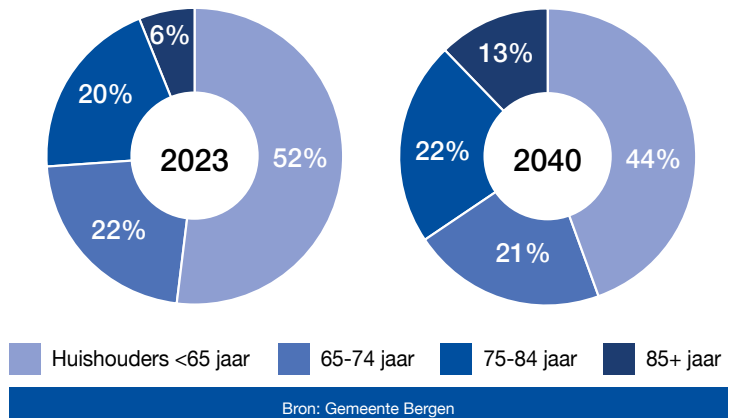
²⁶ Wmo Voorspelmodel, VNG

Vergrijzing in Bergen in cijfers

De totale bevolking in de gemeente Bergen groeit in de periode 2023 – 2040 met 510 inwoners, van 29.530 tot 30.040 (+510). Deze groei komt volledig voor rekening van de groep ouderen (65-plussers). Deze groep groeit met 1.955 inwoners tussen 2023 en 2040. In dezelfde periode krimpt de groep inwoners van jonger dan 65 jaar met 1.445 inwoners²⁷.

In 2040 zal daarom naar verwachting 56% van de huishoudens in de gemeente Bergen een 65-plus huishouden zijn. Dit aandeel is nu 48%. Het aandeel huishoudens van mensen van 85 jaar en ouder is in 2040 ruim twee keer zo groot als nu.

Figuur 27. Huishouden naar leeftijdsgroepen, 2023 en 2040 in percentage

Dementie

Door de vergrijzing verdubbelt ook het aantal mensen met dementie. En ook deze groep zal meer dan voorheen thuis wonen met ondersteuning van mantelzorgers, het informele netwerk en thuiszorg. Alleen mensen met vergevorderde dementie of zware somatische klachten kunnen in de toekomst nog terecht in intramurale instellingen.

In totaal woonden er in 2023 940 mensen (3,1%²⁸) met dementie in Bergen. Volgens een factsheet van Alzheimer Nederland²⁹ is de verwachting dat dit aantal de komende 30 jaar stijgt naar 1.700 (5,7% t.o.v. het verwachte landelijke percentage van 3.1%).

Divers woningaanbod voor ouderen

Voor ouderen is divers woonaanbod nodig. Namelijk regulier wonen, geclusterd wonen en woonzorgcentrum SOM (somatisch) of PG (psychogeriatrisch). Hieronder volgt een uitwerking in cijfers van de diverse wooncategorieën.

Regulier levensloopgeschikt wonen

Onder *regulier wonen* worden woningen bedoeld die niet specifiek voor senioren zijn, maar zowel nu als in de toekomst zal het grootste deel van de 65-plussers in een reguliere woning wonen.

De toename in de vraag naar regulier wonen zal zich niet in zijn geheel vertalen in een nieuwbouwopgave; veel toekomstige ouderen wonen per slot van rekening al in een woning en zullen in dezelfde woning blijven wonen naarmate ze ouder worden.

²⁷ Analyse woonzorgopgave senioren VONK (2024)..

²⁸ Percentage met dementie ten opzichte van de totale bevolking in Nederland. Percentage landelijk betrof 1,7% in 2023.

²⁹ Factsheet Alzheimer Nederland.

Een deel van de ouderen krijgt door ouderdom echter te maken met mobiliteitsbeperkingen. Voor ouderen met een lichte mobiliteitsbeperking zijn levensloopgeschikte woningen nodig.

Onderstaande tabel geeft de vraagprognose weer van 'levensloopgeschikte' woningen. In 2040 is er naar verwachting een aanbod van 1500 levensloopgeschikte woningen (inclusief om te vormen reguliere woningen) tegenover een vraag van 2275 woningen. Als we uitgaan van het huidige aanbod (en dat er dus niets wordt toegevoegd) wordt er in de periode tot 2040 een tekort verwacht van 775 geschikte woningen³⁰.

	2022	2025	2030	2035	2040
Totale vraag geschikte woningen	1.475	1.540	1.775	2.110	2.275
Aanbod aan geschikte woningen	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Overschot / tekort	+25	-40	-275	-610	-775
Bron: Woonzorgweter Compaaenen					

Tabel 4. Gemeente Bergen: vraag-aanbodbalans geschikte woningen

De vraagprognose van geschikte woningen is uit te splitsen naar:

- Rollatorgeschikte woningen
(voor mensen die gebruik maken van een kruk, stok of rollator)
- Rolstoeltoegankelijke woningen
(voor mensen in een rolstoel die zich niet in een rolstoel door de woning bewegen)
- Rolstoelgeschikte woningen
(voor mensen in een rolstoel die zich wel in een rolstoel door de woning bewegen).

Onderstaande tabel geeft weer hoeveel huishouders er behoefte hebben aan een rollatorgeschikte-, rolstoel-toegankelijke- en rolstoelgeschikte woning.

Geschiktheidstype	2022	2025	2030	2035	2040
Rollatorgeschikte woningen	1.285	1.335	1.535	2.110	1.970
Rolstoeltoegankelijke woningen	145	155	180	215	230
Rolstoelgeschikte woningen	45	50	60	70	75
Totaal	1.475	1.540	1.775	2.110	2.275
Bron: Woonzorgweter Compaaenen					

Tabel 5. Gemeente Bergen: vraagprognose uitgesplitst naar geschiktheidstype, afgeronde getallen

³⁰ Woonzorgweter Compaaenen.

Van de totale vraag naar geschikte woningen valt een deel binnen 'geclusterd wonen voor senioren' (zie volgende paragraaf). Het overige deel gaat om zogenaamde 'nultredenwoningen'. In een nultredenwoning zijn de woonkamer, keuken, badkamer, het toilet en ten minste één slaapkamer gelijkvloers en de woning is goed toegankelijk voor mensen met een rollator.

	2022	2025	2030	2035	2040
Totale vraag naar geschikte woningen	1.475	1.540	1.775	2.110	2.275
Waarvan nultredenwoningen	460	465	550	670	720
Waarvan geclusterde woningen en plekken woonzorgcentrum	1.015	1.075	1.225	1.449	1.555
Bron: Woonzorgweter Companen					

Tabel 6. Gemeente Bergen: vraag naar regulier geschikte woningen

Bovenstaande tabel maakt inzichtelijk hoe de vraag naar nultredenwoningen zich ontwikkelt in de gemeente Bergen ($720 - 460 = 260$ woningen).

Geclusterde woningen

Geclusterd wonen betreft levensloopgeschikte woningen in een woonvorm met 5 of meer wooneenheden waar overwegend ouderen wonen. Deze woningen zijn toegankelijk zijn zonder Wlz-indicatie. Er is een gemeenschappelijke (buiten)ruimte voor bewoners die gericht is op ontmoeting. Er kan sprake zijn van gezamenlijke ingekochte welzijn- en zorgarrangementen.

■ GECLUSTERD WONEN

Geclusterd wonen betreft levensloopgeschikte woningen in een woonvorm met 5 of meer wooneenheden waar overwegend ouderen wonen.

Geclusterde woningen zijn een belangrijk 'instrument' om het gat tussen zelfstandig wonen (levensloopgeschikt/nultreden) en wonen in een instelling (intramuraal) op te vangen. Ook kan het eenzaamheid voorkomen en het efficiënt vormgeven van zorg stimuleren.

In de gemeente Bergen zijn op dit moment 889³¹ geclusterde woonplekken.

In de categorie geclusterd wonen is op dit moment een extra vraag naar 100 woningen. In 2040 ligt het tekort – als er geen woningen worden toegevoegd aan de voorraad – op 370 woningen³².

	2023	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-100	-140	-220	-330	-370
Bron: Woonzorgweter Companen					

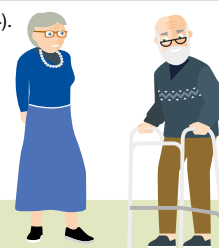
Tabel 7. Gemeente Bergen: vraag-aanbodbalans geclusterde woonvormen voor ouderen, prognose (2023-2040; afgerond op 10-tallen)

In het onderzoek van Companen³³ wordt in bovenstaande cijfers het jaar 2023 aangehouden als het jaar waar vraag- en aanbod in balans zijn. Zij spreken daarom in het onderzoek over een toename van de vraag in 2040 naar geclusterde woningen van 270 ($370 - 100 = 270$, zie ook tabel 7).

³¹ Particuliere huur en koop bijgeschat via Microdata.

³² Analyse woonzorgopgave senioren VONK (2024).

³³ Analyse woonzorgopgave senioren VONK (2024).

Woonvorm	2023-2030	2031-2040	Totaal
Geclusterd wonen	+120	+150	+270
Woonzorgcentrum SOM/ zorggeschikte woningen	+30	+50	+80
Woonzorgcentrum PG/ zorggeschikte woningen	+60	+90	+150
Totaal	+210	+290	+500
Bron: Woonzorgweter Compaeenen			

Tabel 8. Gemeente Bergen: vraag-aanbodbalans geclusterde woonvormen voor ouderen, prognose (2023-2040; afgerond op 10-tallen)

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel geclusterde woningen er binnen welke prijsklasse en eigendomsvorm er tot 2040 bij moeten komen.

Periode	Sociale huur	Middenhuur	Dure huur	Betaalbare koop	Overige koop	Totaal
2023-2030	+40	+50	+0	+20	+10	+120
2031-2040	+40	+60	+0	+30	+20	+150
Totaal	+80	+110	+0	+50	+30	+270
Bron: Woonzorgweter Compaeenen						

Tabel 9. Gemeente Bergen: uitbreidingsopgave geclusterd wonen uitgesplitst naar eigendom en prijsklasse, in aantallen

Zorggeschikte woningen / woonzorgcentrumplekken

Een zorggeschikte woning is een zelfstandige woning die onderdeel is van een geclusterde vorm waarin Wlz-zorg geleverd kan worden.

Het aanbod aan woonzorgcentrumplekken wordt bewoond door mensen met somatische of psychogeriatrische klachten. De praktijk leert dat *een (groot) deel* van deze plekken wisselend inzetbaar is: hetzij voor mensen met somatische (SOM) of psychogeriatrische (PG) problematiek, hetzij soms ook voor thuiszorg (Zvw) en tijdelijke zorg. In totaal zien we 573 plekken in een woonzorgcentrum (SOM en PG samen) in de gemeente Bergen.

In tabel 8 is inzichtelijk gemaakt dat de totale uitbreidingsvraag naar zorggeschikte woningen/ woonzorgcentra in 2040 +230 woningen is (150+80=230).

Zorgaanbieder Van Hollant realiseert binnen afzienbare tijd 30 plekken voor mensen met psychogeriatrische klachten. Deze plekken worden vanaf het jaar 2025 meegeteld in de balans van de vraag en het aanbod.

Planinitiatieven ouderen

Nultredenwoningen

- Op de Rabobanklocatie Schoorl ligt een initiatief tot het ontwikkelen van appartementen. De 3-kamerappartementen zijn bedoeld voor senioren (voorrang voor 65+ die een eengezinswoning achterlaten).
- Op locatie Elkshove ligt een initiatief voor de bouw van appartementen. De beoogde doelgroep voor deze woningen is ouderen die een sociale huurwoning in de gemeente Bergen achterlaten.
- Op de locatie Petrusschool worden appartementen gebouwd. De beoogde doelgroep voor de driekamerappartementen is senioren (65+).
- Op diverse locaties in Bergen (zoals Laanweg, St. Adelbertuskerk, Rode hert, Overduin, BSV, Harmonielocatie, dorpsplein etc) worden appartementen gerealiseerd in verschillende prijscategorieën (koop en huur). Deze woningen zijn niet specifiek voor de doelgroep senioren.

Geclusterde woningen

- Kennemer Wonen heeft onlangs aan 6 (bestaande) huurwoningen in Bergen het seniorenlabel toegevoegd. Hierdoor is het aanbod geclusterde huurwoningen in de gemeente Bergen uitgebreid.
- Op de Zuilenhof ligt een plan voor 26 seniorenwoningen in een zorgvilla.

Zorggeschikte woningen / woonzorgcentrumplekken

- Zorgaanbieder Van Holland realiseert binnen afzienbare tijd 30 plekken voor mensen met psychogeriatrische klachten. Deze plekken worden vanaf het jaar 2025 meegeteld in de balans van de vraag en het aanbod (+150)³⁵.

³⁵ Analyse woonzorgopgave senioren VONK (2024).

Conclusie

De totale bevolking in de gemeente Bergen groeit in de periode 2023 – 2040 met 510 inwoners, van 29.530 tot 30.040. Deze groei komt volledig voor rekening van de groep ouderen (65-plussers). Deze groep groeit met 1.955 inwoners tussen 2023 en 2040. Met deze groei, groeit ook de vraag naar verschillende woonvormen voor ouderen en ook het aantal ouderen met een intensieve zorgvraag dat zelfstandig in de wijk woont neemt toe.

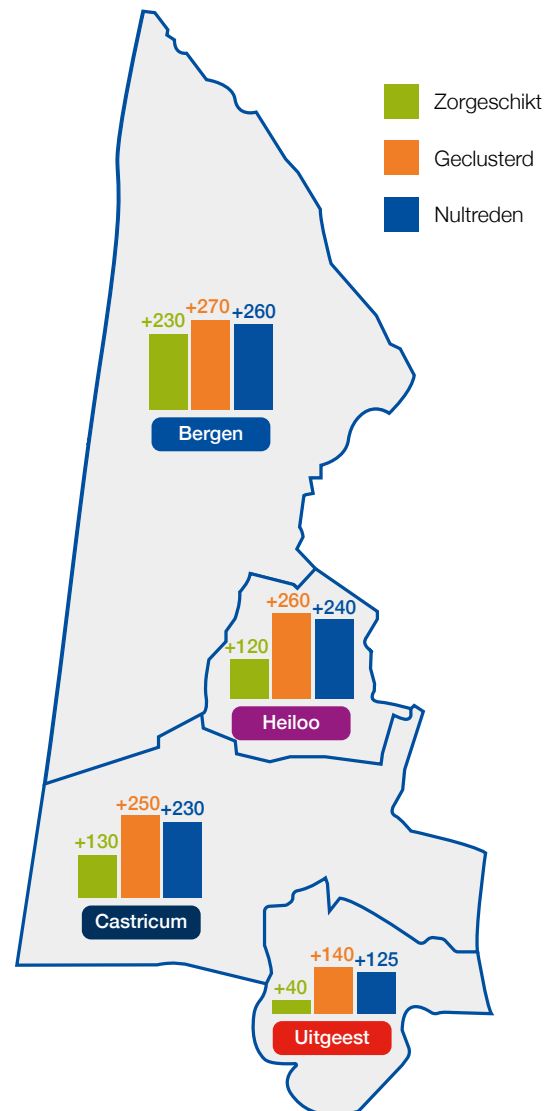
Om hen langer zelfstandig te laten wonen is de totale uitbreidingsopgave voor geclusterd wonen in de periode 2023-2040 in de gemeente Bergen +370 woningen (in 2023 is er een vraag naar 100 woningen en de vraag neemt in 2040 met 270 woningen toe ($270+100=370$)).

De uitbreidingsopgave voor nultredenwoningen is voor deze periode +260 en voor zorggeschikte woningen +230.

Inmiddels worden er in Bergen verschillende woonvormen (zowel bestaand als nieuwbouw, koop en huur) voor deze aandachtsgroep toegevoegd, maar (nog) niet voldoende (op woonzorgcentrumplekken PG na) om te voorzien in de vraag.

Om langer zelfstandig wonen mogelijk te maken, is het belangrijk dat er naast voldoende geschikte, geclusterde en zorggeschikte woningen voor senioren er ook aandacht is voor:

- Voldoende ontmoetingsplekken.
- Een toegankelijke openbare ruimte die uitnodigt om te ontmoeten en beweging.
- Goed georganiseerde zorg en ondersteuning in de wijk.
- Mantelzorgers

Figuur 28. Toename van de vraag naar woningen in 2040, BUCH-gemeenten

2.2 Mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking

(Aandachtsgroep uit het programma 'Een thuis voor iedereen')

In Nederland heeft 15,2 procent van de volwassenen van 18 jaar of ouder één of meerdere lichamelijke beperkingen, in de gemeente Bergen bedraagt dit percentage 12,3%. De meeste mensen met een lichamelijke beperking hebben een motorische beperking, gevolgd door een zicht- of gehoorbeperking³⁶.

Diverse woonbehoeftes

De woonbehoefte van mensen met een lichamelijke beperking is divers. Wat zij allen gemeen hebben, is dat ze een woning naar gelang bestedingsruimte, en passend bij gezinsgrootte zoeken. Dit kan zowel een koopwoning als een huurwoning zijn.

En niet alle mensen met lichamelijk beperking hebben een specifieke woonzorgvraag. Een deel woont dan ook 'regulier' en een (groot) deel van de groep mensen met een lichamelijke beperking kan (zelfstandig) wonen in een nultredenwoning.

Voor personen met een lichamelijke beperking (die wegens ernstige en chronische medische redenen andere huisvesting nodig hebben dan regulier) zijn ruimtelijke aanpassingen in een (gelijkvloerse) zorggeschikte woning vereist. Denk hierbij aan verbrede deuren en aangepaste drempels. Voor personen met een zintuiglijke beperking zou de mogelijkheid tot digitale bediening of stem-handbediening de woonkwaliteit verbeteren. Maar er is ook een groep mensen met een lichamelijke beperking die door een grotere zorg- en ondersteuningsvraag meer gebaat is bij een geclusterde woonvorm en/of gespikkeld wonen.

■ LICHAAMELIJKE EN ZINTUIGLIJKE BEPERKINGEN

Bij een lichamelijke beperking zijn de bewegingsmogelijkheden verstoord. Denk hierbij aan onvrijwillige bewegingen zoals een spasme, coördinatieproblemen, verlamming of mensen met ontbrekende ledematen.

Bij een zintuiglijke beperking werken één of meerdere zintuigen niet of minder goed. Meestal gaat het om een auditieve of visuele beperking. Een auditieve beperking betekent dat je doof of slechthorend bent. Iemand met een visuele beperking is blind of slechtziend³⁷.

Geclusterd wonen met of zonder begeleiding

Beschutte woonvorm waarbij de bewoner een eigen appartement of studio heeft met voorzieningen, maar ook met een ontmoetingsruimte in of bij het pand. De woningen zijn geschikt voor bewoners met een zwaardere zorgvraag.

Gespikkeld wonen/individueel wonen met begeleiding

Wonen in een reguliere, niet-geclusterde woning die vaak in de nabijheid van een woonvorm staat waarvandaan lichtere zorg en begeleiding geboden kan worden.

Voorbeelden van geclusterd en gespikkeld wonen.

³⁶ Cijfers 2020, de Buurtatlas: gezondheid per buurt, wijk en gemeente van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

³⁷ [Wat is een zintuiglijke beperking? - HandicapNL](#)

Huidige situatie

Landelijk onderzoek naar woonwensen van mensen met een beperking (lichamelijk, zintuigelijk én verstandelijk) wijst uit dat tussen de 27.000 en 104.600 mensen met een beperking in Nederland ontevreden zijn over hun huidige huisvesting, omdat zij meer of andere woningaanpassingen nodig hebben (Verwey Jonker Instituut, 2019). Het gaat dus om een heel brede bandbreedte, maar ook over een heel diverse doelgroep. Bronnen vermelden niet hoeveel mensen beroep doen op een zorggeschikte woning. Daarvoor wordt uitgegaan van een aandeel van 10% van de bandbreedte omvang van de totale groep mensen die jaarlijks meer of andere woningaanpassingen nodig hebben. Het gaat dan om 2.700 tot 10.500 zorggeschikte woningen³⁸.

De variëteit in deze groep en zeker in de woonvormen die zij nodig hebben is groot. Het vergt een verdiepende verkenning om deze vraag voldoende recht te doen.

Vraagprognose

Om de vraagprognose voor de aandachtsgroep mensen met een lichamelijke- en zintuigelijke beperking (die wegens ernstige en chronische medische redenen andere huisvesting nodig hebben) in de gemeente Bergen in beeld te brengen, is gebruik gemaakt van de afgegeven LG-indicaties van het CIZ.

In combinatie met de bevolkingsprognose van de gemeente Bergen leidt dit tot een inschatting van de zorgvraag voor de periode tot 2040. Tabel 10 geeft de vraag aan LG-plekken tot 2040 weer.

	2021	2025	2030	2035	2040
 Geclusterd wonen	30	30	30	30	20
 Gespikkeld wonen	<5	<5	<5	<5	<5

Bron: CIZ indicaties, bevolkingsprognose Bergen en bewerking Companen

Tabel 10. Gemeente Bergen: vraagprognose LG (2021-2040)

Rolstoeltoegankelijke woningen

Het is landelijk beleid dat rolstoelgeschikte woningen in de sociale huurvoorraad zitten, ongeacht het inkomen van de bewoner. In de cijfers gaat het om woningen die volledig rolstoelgeschikt zijn. Er bestaat veel overlap tussen de groep mensen met een lichamelijke beperking en ouderen, omdat veel lichamelijke/mobiliteitsbeperkingen gepaard gaan met leeftijd. In deze cijfers is de woonbehoefte van mensen die door ouderdom rolstoelafhankelijk worden *niet* opgenomen. Zij zijn opgenomen bij de doelgroep ouderen, behoefte aan geclusterde woningen, somatisch.

³⁸ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Wachtlijsten

Voor de groep mensen met een lichamelijke en/of zintuigelijke beperking die door een grotere zorg- en ondersteuningsvraag meer gebaat is bij een geclusterde woonvorm en/of gespikkeld wonen, gelden soms wachtlijsten. Waar de ene woonvorm direct woonruimte beschikbaar heeft, kent de ander een wachtlijst. Dit heeft te maken met de zorg- en ondersteuningsbehoefte, het type woning en soms ook de geografische ligging. Organisaties geven daarbij aan dat de wachtlijsten actieve- en inactieve wachtenden kennen en dat mensen soms bij meerdere locaties tegelijk ingeschreven staan, hetgeen een vertekend beeld geeft. Nader onderzoek naar de woonzorgvraag in de gemeente Bergen voor deze aandachtsgroep is daarom wenselijk.

Conclusie

De woonbehoefte van mensen met een lichamelijke beperking is divers. Wat zij allen gemeen hebben, is dat ze een woning naar gelang bestedingsruimte, en passend bij gezinsgrootte zoeken. De vraag naar zorggeschikte woningen voor mensen met een lichamelijke of zintuigelijke beperking die wegens ernstige en chronische medische redenen huisvesting nodig hebben, neemt de komende jaren toe, waarbij vooral de vraag naar geclusterde woningen (met +10) toe zal nemen. Cijfers over het aanbod ontbreken. Daarom is nader onderzoek wenselijk. Toekomstige onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

2.3 Mensen met een verstandelijke beperking

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’)

Ongeveer 440.000 Nederlanders hebben een verstandelijke beperking. Op basis van uitsluitend demografische ontwikkelingen zal het absoluut aantal mensen met een verstandelijke beperking in Nederland de periode 2018-2040 naar verwachting met 4% stijgen³⁹.

Aan de hand van Wlz-indicatiegegevens en de bevolkingsprognose van de gemeente Bergen heeft Companen⁴⁰ een inschatting opgesteld van de zorgvraag van mensen met een verstandelijk beperking voor de periode tot en met 2040. In deze basisprognose is inzichtelijk gemaakt hoe de totale zorgvraag van verstandelijk beperkten zich zal ontwikkelen. Bovenstaande tabel toont de verwachte vraag naar VG-plekken volgens de basisprognose: een beleidsvrije, demografische doorrekening op basis van de huidige vraag.

Woonbehoefte

Deze aandachtsgroep omvat personen met veel verschillende woonwensen en -behoeften. Wat zij allen gemeen hebben, is dat ze een woning naar gelang bestedingsruimte, en passend bij gezinsgrootte zoeken. Dit kan zowel een koopwoning als een huurwoning zijn. Een verstandelijke beperking maakt het soms lastiger om zelfstandig te wonen. Mensen met een licht verstandelijke beperking kunnen vaak regulier wonen als zij een vorm van begeleiding en, indien nodig, ook zorg krijgen.

Voor mensen met een zwaardere verstandelijke beperking bestaan er verschillende geclusterde woonconcepten die een combinatie van huisvesting, zorg en begeleiding bieden. De wooneenheden zijn vaak geclusterd en zorggeschikt, maar het is ook mogelijk om thuis te wonen met zorg en ondersteuning (vpt, mpt). Een rustige en veilige omgeving met groen, OV en voorzieningen in de buurt vergemakkelijkt het participeren in de samenleving voor mensen uit deze aandachtsgroep. Huisvesting in woonwijken is daarom het meest geschikt⁴¹.

Vraagprognose

In de verwachte vraag naar VG-plekken volgens de Basisprognose, is in het onderzoek van Companen onderscheidt naar geclusterde en gespikkelde woonplekken gemaakt. Tabel 11 geeft de vraag aan VG-plekken tot 2040 weer.

Goed op te merken is dat in het woonbehoefte-onderzoek van Companen⁴³ geen categorie meervoudig beperkt is opgenomen. Bij deze categorie is de hoofddiagnose leidend. Deze categorie is dus óf opgenomen in de categorie lichamelijk- óf verstandelijk beperkt.

	2021	2025	2030	2035	2040
 Geclusterd wonen	290	280	270	260	260
 Gespikkeld wonen	30	40	50	60	60
Totaal	320	320	320	320	320
Bron: CIZ indicaties, bevolkingsprognose Bergen en bewerking Companen					

Tabel 11. Gemeente Bergen: vraagprognose VG (2021-2040)⁴²

³⁹ <https://www.vzinfo.nl/verstandelijke-beperking/zorg>

⁴⁰ Companen, Woningmarktonderzoek, Gemeente Bergen

⁴¹ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Aanbod

Bij de gemeente is niet inzichtelijk hoeveel geclusterde en gespikkelde wooneenheden er in de gemeente Bergen zijn voor deze doelgroep. Nader onderzoek naar de woonzorgvraag in de gemeente Bergen voor deze aandachtsgroep is daarom wenselijk.

Wachtlijsten

Voor de groep mensen met verstandelijke beperking die door een grotere zorg- en ondersteuningsvraag meer gebaat is bij een geclusterde woonvorm en/of gespikkeld wonen, gelden soms wachtlijsten. Waar de ene woonvorm direct woonruimte beschikbaar heeft, kent de ander een wachtlijst. Dit heeft te maken met de zorg- en ondersteuningsbehoefte, het type woning en soms ook de geografische ligging. Organisaties geven daarbij aan dat de wachtlijsten actieve- en inactieve wachtenden kennen en dat mensen soms bij meerdere locaties tegelijk ingeschreven staan, hetgeen een vertekend beeld geeft. Nader onderzoek naar de woonzorgvraag in de gemeente Bergen voor deze aandachtsgroep is daarom wenselijk.

Geclusterd wonen met of zonder begeleiding

Beschutte woonvorm waarbij de bewoner een eigen appartement of studio heeft met voorzieningen, maar ook met een ontmoetingsruimte in of bij het pand. De woningen zijn geschikt voor bewoners met een zwaardere zorgvraag.

Gespikkeld wonen/individueel wonen met begeleiding

Wonen in een reguliere, niet-geclusterde woning die vaak in de nabijheid van een woonvorm staat waarvandaan lichtere zorg en begeleiding geboden kan worden.

Voorbeelden van geclusterd en gespikkeld wonen.

Conclusie

Voor iedereen die tot deze aandachtsgroep behoort is het van belang dat hun wooneenheid zorggeschikt is en dat er de mogelijkheid is om maatwerk aanpassingen te doen. Een zorggeschikte woning maakt zorg op afroep makkelijker en efficiënter en vermindert belemmeringen in alledaagse handelingen. Omdat deze groep personen zulke diverse woonbehoeftes heeft, zijn ook de gepaste woonvormen divers. Inzichtelijk is de verwachte vraag naar zorggeschikte VG-plekken, waarbij ook de behoefte naar geclusterde (-10 in 2040) en gespikkelde woonplekken (+10) in beeld is gebracht. Cijfers over het huidige aanbod ontbreken. Toekomstige onderzoeken in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

⁴² Onduidelijk is of in dit onderzoek rekening is gehouden met de toenemende vergrijzing binnen deze doelgroep en dus de extra vraag naar nieuwe passende woningen/woonvoorzieningen voor ouderen met een verstandelijke beperking.

⁴³ Companen, Woningmarktonderzoek 2021, Gemeente Bergen

2.4 Mensen met een psychische kwetsbaarheid en de klinische GGZ

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’)

Achttien procent van de Nederlanders had in het afgelopen jaar een psychische aandoening. En bijna de helft van alle mensen (42,7%) krijgt in zijn of haar leven te maken met psychische problemen (psychische kwetsbaarheid). De mensen die aankloppen voor hulp bij de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) zijn daarom ook divers. De diagnostiek, leeftijd en ondersteuningsbehoefte varieert.

■ GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (GGZ)

We kennen de *basis GGZ*. Daaronder vallen milde en licht psychische klachten die vaak kort te behandelen zijn en in ambulante setting plaats kunnen vinden.

Onder *gespecialiseerde GGZ* vallen de zwaardere psychische aandoeningen⁴⁴.

Bij ernstige psychische problemen kan een opname in een ggz-instelling aan de orde zijn. GGZ staat voor geestelijke gezondheidszorg. Tijdens de opname staat het behandelen van het ziektebeeld centraal. Dit heet klinische behandeling. Een GGZ-behandeling met opname (Zvw) duurt maximaal 3 jaar. Wanneer het duidelijk is dat na de eerste 3 jaar er nog behandeling in combinatie met wonen nodig is en de verwachting is dat dit hierna niet meer nodig zal zijn, kan er een GGZ-B indicatie worden afgegeven (Wlz). Ze noemen dit ook wel een voortgezet verblijf.

In Nederland hebben rond de 2.100 personen een GGZ-B indicatie. In de gemeente Bergen wordt geen specialistische GGZ aangeboden. De vestigingslocatie van de GGZ is van invloed op het aantal inwoners dat gebruik maakt van de klinische behandeling binnen de gemeente.

Woonbehoefte mensen met een psychische kwetsbaarheid

Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen veelal zelfstandig wonen of gespikkeld wonen in woonwijken. Zij wonen in woningen die passen bij hun gezinsgrootte en inkomen.

Voor mensen met een psychische kwetsbaarheid die andere huisvesting nodig hebben om passend te wonen kan een aanpassing, zoals bijvoorbeeld betere geluidsisolatie helpen, om zo prikkelarm mogelijk te kunnen wonen. En wanneer de zorgbehoefte van mensen uit deze groep groot is, dan biedt geclusterd wonen met begeleiding vaak een uitkomst⁴⁵.

Aantal mensen dat aanspraak maakt op zorgprofielreeks GGZ-B		
	Bergen	0
	Uitgeest	0
	Castricum	25
	Heiloo	25
Bron: CIZ-databank		

Tabel 12. Het aantal mensen dat aanspraak maakt op zorgprofielreeks GGZ-B in de gemeente Bergen, augustus 2024

⁴⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geestelijke-gezondheidszorg>

⁴⁵ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

Woonbehoefte mensen die uitstromen uit de klinische GGZ

Het grootste deel van de mensen die uitstroomt uit de klinische GGZ stroomt uit naar Beschermd Wonen. Personen die uitstromen uit de klinische GGZ naar reguliere huisvesting komen meestal in geclusterde woonvormen of reguliere, zelfstandige woningen met (ambulante) begeleiding terecht. Voor hen zijn woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens geschikt. Een beschermde woonomgeving met weinig prikkels is van belang⁴⁶.

Ter volledigheid: In de regio Alkmaar zien we dat woningen met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens veelal passend worden toegewezen aan jongeren tot 23 jaar, omdat zij bij een huur boven de Kwaliteitskortingsgrens geen aanspraak kunnen maken op huurtoeslag.

Deze aandachtsgroep stroomt in de regio daarom vaak uit naar passende woningen met een huur tot de lage aftoppingsgrens. Omdat de uitstroom van deze aandachtsgroep veelal huishoudens betreft van 23 jaar en ouder wordt het verschil in huur grotendeels gedekt door de huurtoeslag.

Uitstroom

De uitstroom van deze groep is laag. Het grootste deel dat wel uitstroomt, stroomt uit naar Beschermd Wonen. De uitstroom naar een woonvorm of reguliere woning met ambulante begeleiding is zeer beperkt. Het gaat hooguit om enkele personen per gemeente per jaar. Meer specifieke cijfers zijn (vooralsnog) niet beschikbaar. Voor hen die geen woning heeft om naar uit te stromen, is er het PACT en het Transferpunt (zie hoofdstuk 4).

Planinitiatieven

-

Conclusie

De aandachtsgroep is zeer divers, net als hun zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen veelal zelfstandig wonen of gespikkeld wonen in woonwijken al dan niet met begeleiding. Zij wonen in woningen die passen bij hun gezinsgrootte en inkomen.

Slechts een kleine groep stroomt uit, uit de klinische GGZ. Van hen stroomt het grootste deel uit naar Beschermd wonen. Voor uitstromers die zelfstandig gaan wonen is een sociale huurwoning onder de kwaliteitskortingsgrens doorgaans de gepaste woonvorm, vaak met ambulante begeleiding. De aantallen hebben in verhouding tot andere groepen beperkte betekenis.

Voor zowel van de groep mensen met een psychische kwetsbaarheid als uitstromers uit de klinische GGZ is de woonzorgvraag (kwantitatief) lokaal niet inzichtelijk. Toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

⁴⁶ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

2.5 Uitstromers Beschermd Wonen

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’)

Beschermd wonen is bedoeld voor inwoners vanaf 18 jaar die vanwege psychische problematiek tijdelijk (maximaal drie jaar) niet zelfstandig kunnen wonen zonder de directe nabijheid van 16-24 uur per dag toezicht of ondersteuning. De doelgroep is heel divers: van jongvolwassenen met een autismespectrumstoornis tot uitbehandelde verslaafden. De ondersteuning is niet altijd planbaar en de ondersteuningsvraag van de cliënt is niet altijd uitstelbaar. Zij hebben daarom 24-uurszorg nodig in een instelling. Beschermd wonen is in principe tijdelijk⁴⁷.

Sinds het ingaan van de Wmo2015 is Beschermd wonen een taak van de centrumgemeenten. Mogelijk gaat dit veranderen. De regiogemeenten, waaronder de gemeente Bergen, hebben echter vooruitlopend hierop al afgesproken (collegebesluit 1e kwartaal 2022) dat er voor wat betreft het in stand houden van voldoende plekken Beschermd wonen regionaal wordt samengewerkt.

Beschermd thuis

Mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen kunnen hun zelfstandigheid vaker behouden als passende ondersteuning in de thuissituatie beschikbaar is. Daarom wordt ingezet op de duurzame beweging om kwalitatief goede, beschikbare en betaalbare hulp dichtbij mensen te organiseren: van beschermd wonen naar een beschermd thuis.

Beschermd thuis bestaat uit maximaal 14 uur intensieve ambulante begeleiding met het daarbij behorende toezicht. De ondersteuning die vanuit Beschermd thuis geleverd wordt, is niet altijd planbaar, maar - in het algemeen – wel uitstelbaar tot het volgende dagdeel (ochtend, middag, avond, nacht). Dit in tegenstelling tot Beschermd wonen.

Het doel van Beschermd thuis is het voorkomen van instroom in Beschermd wonen en het bevorderen van uitstroom vanuit Beschermd wonen. Tevens kan Beschermd thuis een passende woonsetting zijn voor cliënten waarvoor de stap naar zelfstandig wonen te groot is. Door inzet van Beschermd thuis wordt het ‘gat’ tussen intramuraal wonen en zelfstandig wonen in de wijk gedicht.

Beschermd Wonen/ Beschermd thuis cijfers

In de regio Alkmaar woonden in 2023 circa 250 mensen beschermd (zie tabel 13). In de gemeente Bergen wonen 4 personen met een Beschermd Wonen of een Beschermd Thuis indicatie. Dit betekent dat 4 inwoners met een indicatie in Bergen verblijven, maar dit betekent niet dat deze inwoners voor het Beschermd wonen, ook al in de gemeente Bergen woonden. Ook kunnen inwoners uit Bergen met een indicatie elders in het land kunnen verblijven. Zo zijn er mensen die in een safehouse⁴⁸ verblijven en dus in bijvoorbeeld Den Haag wonen, maar wel uit Bergen komen⁴⁹.

	2023			
	Q1	Q2	Q3	Q4
Beschermd Thuis	57	49	50	46
Beschermd Wonen	253	248	253	255

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl, rapport Beschermd Wonen

Tabel 13. Aantal cliënten met een Beschermd wonen indicatie, 2023 regio Alkmaar.

⁴⁷ Beschermd wonen/Beschermd thuis, regio Alkmaar

⁴⁸ Safehouses in Nederland zijn een veilige plek waar ex-verslaafden enige tijd begeleid kunnen wonen.

⁴⁹ Uitgaande van 250 indicaties op 300.000 inwoners; circa 83 personen met een indicatie voor Beschermd Wonen die woonachtig zijn of waren in de BUCH-gemeenten.

Met andere woorden, Beschermd wonen kent een specifiek en divers aanbod, zodat de juiste zorg en ondersteuning aan de doelgroep geleverd kan worden. In de cijfers hiernaast is dus de vestigingsplaats van de zorgaanbieder leidend.

De ongelijke spreiding van Beschermd Wonen binnen de BUCH-gemeenten is dus te verklaren door de vestigingslocaties van de instellingen in de gemeenten. Zo bevindt zich in Heiloo de GGZ NHN (Willibrordus) en in Castricum Parnassia, waar naast Beschermd Wonen, ook WLZ, ZVW en/of forensische zorg word(t) (en) geleverd.

Beschermd wonen in de regio

De Netwerkorganisatie regio Alkmaar verzorgt de inkoop en het contractmanagement voor Beschermd wonen en Beschermd thuis in de regio Alkmaar.

De hiernaast genoemde partijen hebben een contract voor Beschermd wonen en/of Beschermd thuis in de regio Alkmaar⁵⁰. In figuur 29 is het aantal cliënten per aanbieder in 2023 tot en met juli 2024 weergegeven. In dit overzicht zijn de safehouse, nazorgtrajecten en buitenregionale plaatsingen ook meegenomen.

Beschermd Wonen kent overigens nauwelijks wachtlijsten, maar er zijn wel te weinig plekken voor LVB (laag verstandelijk beperkten) vooral in combinatie met psychische problematiek en/of verslaving. In 2024 is in de regio gestart met de voorbereidingen op de nieuwe inkoop voor Beschermd wonen en daarin wordt bovenstaande meegenomen.

Afname van aantallen door openstelling Wlz

Tot 2021 waren inwoners die langdurig zorg en ondersteuning nodig hadden bij het dagelijks leven, aangewezen op hulp van gemeenten in de vorm van Beschermd Wonen of Wmo-ondersteuning aan huis. Vanaf 2021 ontvangen inwoners waarvan vaststaat dat zij blijvend zijn aangewezen op een 24-uurs beschermende woonomgeving en zorg op afroep, zorg vanuit de Wlz (zorgprofiel GGZ Wonen).

Het aantal inwoners in de gemeente Bergen dat in augustus 2024 aanspraak maakte op de Wlz GGZ Wonen-zorgprofielreeks is 15. De uitstroom van Wlz-cliënten GGZ Wonen is dusdanig klein, dat enkel naar uitstroom uit Beschermd Wonen vanuit de Wmo gekeken wordt.

Uitstroom uit Beschermd wonen en woonbehoefte

Zoals gezegd is Beschermd Wonen in principe tijdelijk. Echter, een deel van de mensen die beschermd woont, zal uitstromen naar zorg vanuit de Wlz, wanneer zij gebaat zijn bij op een 24-uurs beschermende woonomgeving en zorg op afroep. Na afronding van een Beschermd-wonen-traject keert echter ook een deel terug naar huis, al dan niet met begeleiding.

Ook stroomt een deel zelfstandig uit, via een lootwoning of doordat hij/zij een woning vindt door voldoende inschrijftijd. Voor hen die geen woning hebben om naar uit te stromen, is er het PACT en het Transferpunt. In 2023 zijn in de regio Alkmaar via het PACT 28 inwoners na een Beschermd-wonen-traject uitgestroomd via het

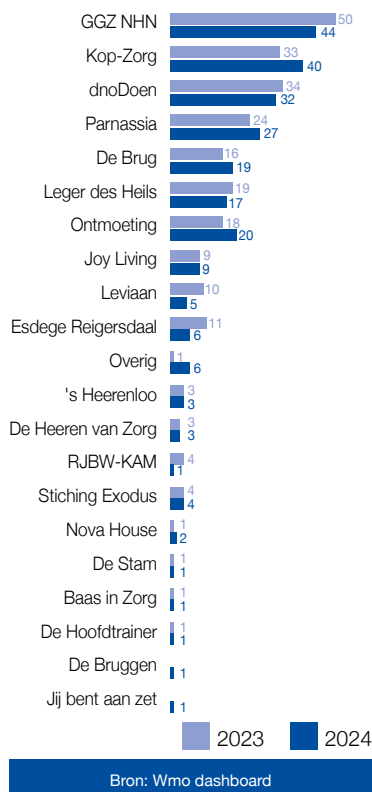
Beschermd Wonen - Beschermd Thuis		
	Bergen	4
	Uitgeest	2
	Castricum	8
	Heiloo	10
Bron: Gemeente Alkmaar		

Tabel 14. Het aantal personen
Beschermd Wonen - Beschermd Thuis
in de gemeente Bergen, juni 2024

- Leviaan (alleen BT)
- Woonvoorziening De Brug
- dnoDoen
- Esdege Reigersdaal
- GGZ Noord-Holland Noord
- Kopzorg
- Leger des Heils
- St. Ontmoeting
- Parnassia
- RJBW KAM (alleen BT)
- 's Heerenloo
- Joy Living
- De Heeren van Zorg (alleen BT)
- Stichting Exodus Nederland (alleen BT)

⁵⁰ Beschermd wonen/Beschermd thuis, regio Alkmaar

Figuur 29. aantal cliënten per aanbieder in 2023 tot en met 6 augustus 2024.

Transferpunt.

Gepaste huisvesting voor personen die uitstromen uit Beschermd Wonen (BW) zijn studio's, (kleine) appartementen of gezinswoningen. In veel gevallen zal een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens het meest passend zijn. Geclusterd wonen in de vorm van begeleid wonen of zelfstandig wonen in een wooncomplex of een zelfstandige woning zijn de meest gepaste huisvestingsmogelijkheden. Hier komt vaak ambulante begeleiding bij kijken. Ook is een beschermende, beschutte woonomgeving van belang, met niet te veel prikkels⁵¹. Vanuit het PACT is in 2023 geschat dat er in de regio Alkmaar jaarlijks 30 tot 50 woningen nodig zijn voor mensen die vanuit Beschermd Wonen uitstromen.

Voor meer informatie over uitstroom via het PACT, zie bijlage 4.

Planinitiatieven

Er liggen diverse planinitiatieven waarbij sociale huur wordt toegevoegd. Zie bijlage 1.

Conclusie

Door de openstelling van de Wlz en de ingezette afschaling van intramurale zorg naar ambulante ondersteuning, is voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod Beschermd Wonen beschikbaar voor de aandachtsgroep in de regio, specifieke zorg soms uitgezonderd (waar sterk op wordt gemonitord en naar wordt gehandeld). Wel neemt, door de uitstroom vanuit Beschermd Wonen

naar bijvoorbeeld Beschermd Thuis, de vraag naar passende en betaalbare woningen toe.

In de meeste gevallen wordt er bij uitstroom een beroep gedaan op corporaties voor de huisvesting van deze doelgroep (via het Transferpunt) en mede daardoor ontstaat er een grotere druk op de sociale voorraad. Gepaste huisvesting voor personen die uitstromen uit Beschermd Wonen (BW) zijn namelijk studio's, (kleine) appartementen of gezinswoningen. In veel gevallen zal een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens het meest passend zijn. Geclusterd wonen in de vorm van begeleid wonen of zelfstandig wonen in een wooncomplex of een zelfstandige woning zijn de meest gepaste huisvestingsmogelijkheden. Geschat is in 2023 vanuit het PACT dat er in de regio Alkmaar jaarlijks 30 tot 50 woningen nodig zijn.

⁵¹ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

2.6 (Dreigend) dakloze mensen

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’)

De definitie van ‘opvang’ in de wet stelt dat dit gaat om onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (een psychische kwetsbaarheid hebben, kampen met een verslaving of een combinatie). Maatschappelijke opvang is daarmee een sluitstuk van een hele keten aan andere netwerkpartners, zoals politie, woningcorporaties, zorginstellingen, justitie etc.

In de gemeente Bergen worden verschillende vormen van maatschappelijke opvang aangeboden, zoals opvang voor dak- en thuislozen.

Dak- en thuislozen gemeente Bergen

In de gemeente Bergen worden dakloze personen opgevangen door dnoDoen (d.m.v. subsidiëring door centrumgemeente Alkmaar). DnoDoen biedt dag- en nachtopvang, opvang in de wijk, een trainingshuis en Housing First (allen gesitueerd in Alkmaar).

	Aantal beschikbare plekken
Nachtopvang	45
Opvang in de wijk	66
Trainingshuis	20 stopt per 1 mei 2025
Housing First	27

Bron: dnoDoen

Tabel 15. Aantal beschikbare plekken opvang voor dak- en thuislozen naar soort, gemeente Alkmaar juni 2024

■ TRAININGSHUIS ALKMAAR

Het Trainingshuis in Alkmaar biedt begeleiding aan mensen die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen door bv. psychosociale problematiek en het ontbreken van de vaardigheden of motivatie. Daarnaast kampen cliënten dikwijls met problemen op het gebied van verslaving, psychiatrie en/of verstandelijke beperking of een combinatie hiervan. In een woning verblijven meerdere cliënten of een gezin. De woningen zijn voorzien van een eigen slaapruimte. De douche, keuken en toilet worden gedeeld met de overige bewoners die ook in de woning verblijven en bewoners betalen een eigen bijdrage. Deze voorziening sluit naar verwachting in 2025 en Tijdelijk thuis start in 2025. Bij Tijdelijk Thuis huren de toekomstige bewoners een studio met een eigen voordeur.

Dak- en thuislozen, aantallen

De omvang van de groep mensen in Nederland die (dreigend) dakloos is, wordt door CBS geschat op 30.600 personen (1 januari 2023). Dit terwijl maatschappelijke organisaties schatten dat er rond de 100.000 mensen zijn die dak- of thuisloos zijn (zie kader op de volgende pagina).

Vanwege dit grote verschil ontwikkelden Hogeschool Utrecht en Kansfonds een daadwerkelijke telling van het aantal mensen dat per gemeente dak- of thuisloos is: de ETHOS telling⁵².

⁵² De volgende groepen worden in beeld gebracht bij een ETHOS telling: mensen die leven in de openbare ruimte, mensen in de noodopvang, mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen, mensen die uitstromen uit een instelling, mensen in niet-conventionele woonplekken, mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of kennissen en mensen met dreigende huisuitzetting.

In 2023 hebben de eerste regio's aan een ETHOS telling deelgenomen, maar de regio Alkmaar komt op zijn vroegst in 2026 in aanmerking (de plekken in 2024 en 2025 zitten vol) voor deze telling (voor meer informatie, zie bijlage). De gemeente Alkmaar wil hier niet op wachten en heeft besloten in Q4 2024 te starten met de telling via het bureau HHM (zie meer info in de bijlage). De gemeente Bergen werkt aan dit onderzoek mee, zodat ook lokale cijfers over dak- en thuislozen in Q1 van 2025 beschikbaar komen.

Dak- en thuislozen, gemeente Bergen

Ook in de regio Alkmaar is op dit moment dus het aantal mensen dat dak- of thuisloos (nog) niet goed in beeld. Een deel van hen, wordt echter wel opgevangen bij dnoDoen en is daarmee in beeld.

Het is niet mogelijk te herleiden waar de mensen die bij dnoDoen opgevangen worden, vandaan komen. Dit wordt namelijk niet bijgehouden en voor de maatschappelijke opvang geldt landelijke toegankelijkheid. Echter, indien iemand wordt opgevangen bij dnoDoen, volgt er een intake. Bij de intake wordt beoordeeld of iemand in de regio een goede kans heeft om weer zelfredzaam te worden, of dat dit in een andere regio een grotere kans van slagen heeft. Uit deze intakes blijkt dat het overgrote deel van de mensen die in de maatschappelijke opvang bij dnoDoen wordt opgevangen al lange tijd binding met de regio Alkmaar heeft; men woonde voordat men dakloos werd in verreweg de meeste gevallen ook in de regio.

Economisch en niet-economisch dakloze mensen en hun woonbehoefte

We maken binnen de aandachtsgroep dak- en thuislozen onderscheid tussen economisch en niet-economisch dakloze mensen.

■ Economisch daklozen

Economisch daklozen zijn mensen die geen dak boven hun hoofd hebben vanwege gebeurtenissen in hun leven, zoals scheiding, werkloosheid of faillissement. Zij zijn met enkel een woonruimte geholpen en zijn verder in veel gevallen zelfredzaam.

Economisch dakloze personen hebben veelal op zeer korte termijn een sociale huurwoning of appartement nodig die passend bij het inkomen en de gezinssituatie. Dit kan ook een tijdelijke woning, zoals een flexwoning of een kamer zijn, mits er zicht is op een meer permanente woning.

De gemeente Bergen kent voor deze groep geen speciaal beleid of aparte woonvormen. Deze groep is aangewezen op het eigen netwerk, middelen en zoekmethoden om passende huisvesting te vinden.

■ ETHOS TELLING DAK- EN THUISLOZEN

De grote variatie in inzicht in het aantal dak- en thuisloze mensen, is toe te schrijven aan verschillende methodes om de omvang van de groep dak- en thuisloze mensen in kaart te brengen. Zo neemt de ETHOS telling de volgende groepen mee:

1. Mensen die leven in de openbare ruimte
2. Mensen in de noodopvang
3. Mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen
4. Mensen die een instelling verlaten zonder vervolghuisvesting en mensen die langer in een instelling verblijven wegens gebrek aan passende vervolghuisvesting
5. Mensen in niet-conventionele woonruimte vanwege een gebrek aan passende huisvesting
6. Mensen die tijdelijk verblijven bij familie, vrienden of derden
7. Mensen met een dreigende uithuiszetting zonder passende vervolghuisvesting

Het CBS neemt in haar benadering enkel de categorieën 1, 2, 5 en 6 mee, en voor categorie 3 geen 24-uurs opvang. Ook laat het CBS personen jonger dan 18 en ouder dan 65 en mensen die op illegale wijze in Nederland verblijven buiten beschouwing.

■ Niet-economisch daklozen

De groep niet-economisch dakloze mensen is minder zelfredzaam en heeft vaak een combinatie van wonen en zorg nodig. Dit maakt dat de voorwaarden voor huisvesting bij deze subgroepen anders kan zijn⁵³.

Voor niet-economisch dakloze personen is de noodzaak groot om snel een eigen woonplek te vinden. Onderzoek van Companen⁵⁴ wijst uit dat deze groep het liefst een zelfstandige sociale huurwoning, met minimaal 1 slaapkamer en doorgaans onder de eerste aftoppingsgrens vindt.

Dakloze jongeren wensen doorgaans woonruimte met een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens. Soms kan een kamer of bijvoorbeeld een flexwoning een oplossing bieden, mits die als stabiele huisvesting fungeert. Voor jongeren binnen deze doelgroep kunnen eventueel gedeelde voorzieningen worden gerealiseerd. Dit kan in de vorm van begeleid wonen, gemengd wonen, gespikkeld wonen, groepswonen of geclusterd wonen met begeleiding.

Wanneer sprake is van gedragsproblematiek geldt een aantal voorwaarden aan de leefomgeving (prikkelarm, en/of acceptatie afwijkend gedrag, voorkomen segregatie, daar waar mogelijk in een woonwijk).

Daarnaast zijn ook sociale factoren relevant. Het is van belang dat er voldoende aanspraak mogelijk is, bijvoorbeeld met familie, of een sociale ontmoetingsplek in de buurt. Om aan de begeleidingsbehoefte van deze groep te voldoen, is (intensieve) ambulante begeleiding in de buurt of op afstand vereist⁵⁵.

Uitstroom uit de opvang

Met het Nationaal Actieplan Dakloosheid is de huisvestingsopgave voor mensen die dak- of thuisloos zijn sterk in beweging. In het Actieplan is afgesproken om zoveel mogelijk uit te gaan van Housing first; dus uitstroom naar reguliere woningen. Hierdoor zal de komende tijd de huisvestingsopgave verschuiven naar meer zelfstandig wonen, hetgeen door het programma 'Een thuis voor iedereen' wordt bekrachtigd (zowel aan aandachts- als een urgente groep (voor de uitstroom uit de maatschappelijke opvang)).

Op dit moment gaat van de 30.600 mensen die dak- of thuisloos zijn jaarlijks circa 45% (circa 14.000 personen) zelfstandig wonen. Deels in een reguliere woning, deels in een vorm van geclusterd of begeleid zelfstandig wonen.

Op basis van de huidige praktijk zijn de volgende aantallen jaarlijks landelijk gewenst voor uitstroom van mensen die dak- of thuisloos zijn:

- Naar geclusterd wonen: 6.300 à 7.000 huishoudens per jaar.
- Naar zelfstandig wonen: 7.000 à 7.700 huishoudens per jaar.

Gelet op de afspraken in het Actieplan zijn de aantallen voor zelfstandig wonen een minimum⁵⁶.

In de regio Alkmaar bemiddelt het Transferpunt⁵⁷ mensen die uitstromen uit een instelling naar een zelfstandige woning met voorrang naar een sociale huurwoning, de zogenaamde verdienwoning.

⁵³ | ⁵⁴ | ⁵⁵ | ⁵⁷ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

⁵⁶ Nationaal Actieplan Dakloosheid, Eerst een Thuis, een rapport van de Rijksoverheid.

Via het PACT 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid' (PACT) kan een deel van de niet-economisch daklozen (uitstromers uit de maatschappelijke opvang, uit Housing First en uit Beschermd Wonen van DnoDoen), die met één of twee jaar woonbegeleiding en/of behandeling weer zelfstandig kunnen (gaan) wonen, voorrang krijgen op een sociale huurwoning. Mensen die verblijven in de nachtopvang, worden niet door het PACT bemiddeld. Meer informatie over het PACT is te vinden in bijlage 3.

Prognoses

De dakloosheid en daarmee de vraag naar maatschappelijk opvang neemt landelijk toe. Overal is een toename van dak-of thuisloze jongeren en gezinnen te zien, maar aantallen worden geschat (zie paragraaf Dak- en thuislozen, aantallen). Binnen de maatschappelijke opvang neemt ook het aandeel mensen met gedragsproblematiek toe. Daarmee wordt gedoeld op het aantal mensen met zowel psychische problematiek als verslaving en vaak ook een laag IQ. Deze mensen veroorzaken soms risicovol en verward gedrag en worden geregeld geweigerd in de daklozenopvang. Dit betekent dat deze mensen op straat belanden waarmee risico's in de openbare orde en veiligheid toenemen. Vaak voldoen mensen niet aan de criteria voor gedwongen opname⁵⁸.

Planinitiatieven

Er liggen diverse planinitiatieven waarbij sociale huur wordt toegevoegd. Zie bijlage 1.

Conclusie

Economisch daklozen zijn met enkel woonruimte geholpen. Zij hebben doorgaans op zeer korte termijn een sociale huurwoning of een appartement nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Dit kan ook een flexwoning of een kamer in een flexwoning zijn, mits er perspectief is op een permanente vervolgoplossing. Zij stellen vaak geen specifieke eisen aan de leefomgeving.

Niet-economisch daklozen hebben veelal een combinatie van wonen en zorg nodig. Zij zoeken doorgaans een (eenvoudige) reguliere huurwoning die op korte termijn beschikbaar is, onder de eerste aftoppingsgrens; voor jongeren onder de kwaliteitskortingsgrens. Soms kan een kamer of bijvoorbeeld een flexwoning een oplossing bieden, mits die als stabiele huisvesting fungeert. Voor jongeren binnen deze doelgroep kunnen eventueel gedeelde voorzieningen worden gerealiseerd. Dit kan in de vorm van begeleid wonen, gemengd wonen, gesprekeld wonen, groepswonen of geclusterd wonen met begeleiding.

Via PACT kan een deel van de niet-economisch daklozen (uitstromers uit de maatschappelijke opvang, uit Housing First en uit Beschermd Wonen van DnoDoen), voorrang krijgen op een sociale huurwoning. Mensen die verblijven in de nachtopvang, worden niet door het PACT bemiddeld. Meer informatie over het PACT is te vinden in bijlage 3.

Overigens is het aantal dak- en thuislozen in de regio, net als landelijk, niet goed inzichtelijk. Er wordt daarom gewerkt aan een dashboard via het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Ook doet de regio Alkmaar mee aan een telling via bureau HHM waardoor in Q2 van 2025 cijfers over dak- en thuislozen in de regio Alkmaar beschikbaar komen. Daarbij zal regionaal onderzoek naar de woonzorgvraag van deze aandachtsgroep naar verwachting in 2025 eveneens meer inzicht geven.

⁵⁸ Notitie Knelpunten Woon(zorg)problematiek van de Landelijke Vereniging van Managers van Zorg- en Veiligheidshuizen, 7 maart 2024

2.7 Uitstromers uit de vrouwenopvang

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’ en bij vaststelling wet ook wettelijk verplichte urgentiegroep)

Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Dat kunnen zijn: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Vrouwen vormen de grootste groep slachtoffers. Een deel van die vrouwen, wordt opgevangen en ondersteund in de Vrouwenopvang. Opvang in de vrouwenopvang is tijdelijk.

Landelijke beschermingsfunctie

De vrouwenopvang heeft een landelijke beschermingsfunctie. Alle instellingen voor vrouwenopvang in Nederland werken met hetzelfde landelijke beleidskader instroom en kunnen voor plaatsing een beroep doen op elkaars voorzieningen via het landelijk meldpunt open plaatsen (de opvangatlas). Bij voorkeur worden vrouwen opgevangen in de regio van herkomst, zodat het sociale netwerk betrokken kan worden bij de hulpverlening. Als dit niet mogelijk is vanwege veiligheid worden zij elders in het land opgenomen.

Centrumgemeenten en regiogemeenten, samenwerking

Alle gemeenten zijn verantwoordelijk voor de opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring⁵⁹. Voor deze taak zijn er in Nederland centrumgemeenten en regiogemeenten aangewezen. Formeel gezien bestaat er geen onderscheid tussen centrumgemeenten en regiogemeenten als het gaat om de verantwoordelijkheid, maar centrumgemeenten hebben een regierol en ontvangen financiële middelen van het Rijk.

In Nederland zijn er in totaal 35 centrumgemeenten vrouwenopvang. Voor de gemeente Bergen is de gemeente Alkmaar centrumgemeente. De andere centrumgemeenten in Noord-Holland zijn Amsterdam, Haarlem, Zaanstad en Den Helder. Dit gaat dus om een andere regio-indeling dan bijvoorbeeld Maatschappelijke Opvang of Veilig Thuis (bij Veilig Thuis is de regio Noord Holland Noord).

In Noord-Holland werkt Alkmaar op het gebied van vrouwenopvang samen met Zaanstad en Haarlem. Tussen de gemeenten bestaat de afspraak dat de intramurale opvangcapaciteit onderling wordt gedeeld en ook worden de kosten van de intramurale opvangcapaciteit samen verdeeld (middels een verdeelsleutel). Blijf Groep vraagt hiervoor vervolgens drie losse subsidies aan.

Omschrijving	Teleenheid	Afspraak 2023	Realisatie 2023
Noodbed	Aantal opnames totaal	-	86
	Aantal nachten in de opvang	<3 nachten	10,9 nachten
Crisisopvang (gedeelde 12 units)	Bezetting	90%	98%
	Aantal unieke cliënten	n.v.t.	61
	Aantal weken in de opvang	<6 weken	8,3 weken
Begeleid wonen (9 units)	Bezetting	90%	113%
	Aantal unieke cliënten	n.v.t.	12
	Aantal weken in de opvang	<26 weken	29,4 weken
Begeleid wonen (gedeelde 51 units)	Bezetting	90%	97%

Bron: Blijf Groep

Tabel 16. Verantwoording 2023 Blijf Groep, gemeente Alkmaar

⁵⁹ Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Noodbedden, crisisplekken en begeleid wonen

Blijf Groep biedt noodbedden, crisisplekken en begeleid wonen plekken.

■ Instroom via noodbed

De meeste vrouwen komen vanuit een acute onveilige situatie binnen via een noodbedplaatsing. Een noodbedplaatsing wordt gedaan door Veilig Thuis en de politie. Op een noodbed verblijft een cliënt zo kort mogelijk (enkele dagen). Er wordt direct een plan gemaakt voor het vervolg.

Het aantal noodbedopnames is in 2023 met 86 totaal ten opzichte van 2022 (87) bijna gelijk gebleven. Echter bleef de verblijfsduur op de noodbedden maar stijgen. Daar waar de norm 3 nachten maximaal is, was de gemiddelde verblijfsduur gestegen naar meer dan 10 nachten op een noodbed. Om de grote piekmomenten op te kunnen vangen is daarom in 2023 21 keer geplaatst in een hotel. Vanuit een noodbed volgt doorstroming naar een crisisplek en vervolgens naar een begeleid wonen plek.

Instroom via crisisopvang

Instromen in de crisisopvang is ook mogelijk door zelfstandig contact⁶⁰ op te nemen met de Blijf Groep. Deze vrouwen stromen rechtstreeks in op de crisisopvang.

Blijf Groep doet zelf de plaatsing waarbij zij, vanwege de beperkte capaciteit, noodgedwongen een strenge selectie uitvoeren. Vrouwen die op deze manier binnenkomen bij de Vrouwenopvang moeten bijna altijd wachten, omdat er niet direct een plek vrij is. Aan het begin van de wachtperiode maakt Blijf Groep een veiligheidsplan en gedurende de wachttijd houden zij contact met de cliënt en eventuele andere betrokken hulporganisaties.

Het komt soms voor dat een cliënt die wacht op opvang, alsnog op een noodbed geplaatst moet worden, omdat de acute veiligheidssituatie verslechtert. Vanuit het noodbed stromen zij dan weer door naar een crisisplek en een begeleid wonen plek.

Uitbreiding plekken crisisopvang en begeleid wonen in 2023

In 2021 heeft Blijf Groep een onderzoek gedaan naar de opvangcapaciteit in de regio Alkmaar, Haarlem en Zaanstad. Op basis daarvan is in een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld en is in 2023 het aantal opvangplekken uitgebreid. De drie regio's maken sinds 2024 samen gebruik van in totaal 69 plekken voor crisisopvang (15) en begeleid wonen (54), een uitbreiding van 3 plekken crisisopvang en 3 begeleid wonen plekken t.o.v. 2023 (zie tabel 17).

Opvangplekken excl. uitbreiding	Totaal	Zaanstad	Haarlem	Alkmaar
Crisisopvang	15	6	-	9
Begeleid wonen	54	16	26	12
Mensenhandel	3	-	-	3
Bron: Blijf Groep				

Tabel 17. Aantal opvangplekken Blijf Groep in de regio in 2024

⁶⁰ Via de telefonische hulplijn, chat of e-mail. Ook een hulpverlener kan iemand aanmelden.

Prognoses vrouwenopvang

In samenwerking met Haarlem en Zaanstad is in 2023 het aantal plekken bovenregionaal uitgebreid. Naar verwachting komt er de komende jaren geen uitbreiding van de vrouwenopvang meer bij⁶¹.

In het Verdrag van Istanbul⁶² wordt gesteld dat Europese landen rekening zouden moeten houden met 1 vrouwenopvangplek per 10.000 inwoners. Hoewel dat aantal in Nederland momenteel niet wordt gehaald, is een stijging van inwonersaantallen van directe invloed op de vrouwenopvang. Want als het aantal inwoners binnen een regio stijgt, ligt het in de lijn der verwachting dat het aantal benodigde plekken ook stijgt.

Urgentieverklaring

Vrouwen die verblijven in de vrouwenopvang kunnen met een urgentieverklaring uitstromen uit een opvangvoorziening, maar hier is in 2020 tot juni 2022 nog geen gebruik van gemaakt. In de bijlage 4 is hier meer informatie over te vinden.

Woonbehoefte

Uitstromers uit de vrouwenopvang hebben een reguliere sociale huurwoning nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Doorgaans is dit een huurwoning onder de aftoppingsgrens. In geval dat er sprake is van gevaar in de privéomgeving, heeft iemand een woning nodig in een andere regio⁶³.

Conclusie

In de regio Alkmaar is er, net als landelijk, sprake van een druk op de vrouwenopvang. Om die reden is in 2023 het aantal opvangplekken bovenregionaal uitgebreid en voorziet deze in de behoefte⁶⁴. Desondanks verblijven vrouwen in sommige gevallen langer op een noodbed en in de crisisopvang dan wenselijk, alvorens zij verhuizen naar een begeleid wonen plek.

De uitstroom vanuit begeleid wonen naar een zelfstandige woonruimte middels een urgentieverklaring is mogelijk, maar dit proces duurt enkele weken en ook dit geeft druk op de doorstroom in de vrouwenopvang.

⁶¹ Het is lastig om te voorspellen omdat er zich altijd maatschappelijke ontwikkelingen kunnen voordoen die hierop invloed op hebben.

⁶² Verdrag van de raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, beter bekend als het verdrag van Istanbul.

⁶³ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

⁶⁴ BLIJF Groep geeft aan dat dit lastig is om te voorspellen omdat er zich altijd maatschappelijke ontwikkelingen kunnen voordoen die hier invloed op hebben.

2.8 Slachtoffers van mensenhandel

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’ en bij vaststelling wet ook wettelijk verplichte urgentiegroep)

Mensenhandel kent verschillende vormen. Er kan sprake zijn van seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting of gedwongen misdaad. Wat de verschillende vormen gemeen hebben, is dat er altijd sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen slachtoffer en pleger.

Cijfers

CoMensha – de landelijke organisatie die zich inzet voor slachtoffers van mensenhandel – registreert jaarlijks rond 1.000 slachtoffers van mensenhandel. Officiële schattingen wijzen echter uit dat het werkelijke aantal eerder tussen de 6.250 en 30.000 ligt. Volgens CoMensha worden nu veel slachtoffers niet gesignaleerd, omdat veel gemeenten nog geen beleid hebben op dit onderwerp⁶⁵.

Samen met HVO Querido biedt Blijf Groep in Amsterdam, Alkmaar en Almere speciale opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel die kampen met complexe zorgvragen, zoals psychische problemen, een verslaving of een verstandelijke beperking⁶⁶.

Daarnaast coördineert Blijf Groep in Flevoland de zorg rondom mensenhandel. De zorgcoördinator heeft tot taak signalen van mensenhandel in kaart te brengen en ervoor te zorgen dat slachtoffers de juiste hulp krijgen, ook op juridisch en strafrechtelijk gebied⁶⁷.

Opvang in Alkmaar

In de regio Alkmaar zijn er drie opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel (multiproblematiek) beschikbaar en deze hebben een landelijke functie. Dit betekent dat hier niet alleen mensen uit regio Alkmaar worden opgevangen, maar ook uit andere delen van het land. Een groot deel van deze mensen stroomt ook weer uit naar een plek buiten de regio Alkmaar.

Opvangplekken excl. uitbreiding	Totaal	Zaanstad	Haarlem	Alkmaar
Crsisopvang	15	6	-	9
Begeleid wonen	54	16	26	12
Mensenhandel	3	-	-	3

Bron: Blijf Groep

Tabel 18. Aantal opvangplekken Blijf Groep in de regio in 2024

In 2023 hebben in Noord Holland in totaal 18 mensen gebruik gemaakt van een opvangplaats, waarvan 5 er uit de regio Noord-Holland Noord kwamen.

Meer lokale cijfers over aantallen van deze aandachtsgroep ontbreken. In verhouding tot andere groepen is de vraag naar woonruimte van deze aandachtsgroep in de gemeente Bergen en regio Alkmaar echter beperkt, gezien de cijfers zoals bekend op het niveau van de regio Noord-Holland Noord. Mogelijk zal toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen in 2025 aanvullende informatie geven.

⁶⁵ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

⁶⁶ www.blijfgroep.nl/artikelen/mensenhandel

⁶⁷ Rapportage Zorgcoördinatie Mensenhandel Noord-Holland, Resultaten 2023..

Woonbehoefte

De woningbehoefte van slachtoffers van mensenhandel is lastig in te schatten, omdat de slachtoffers vaak niet in beeld zijn. Uit onderzoek van het Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) uit 2022 blijkt dat slechts één op de zes slachtoffers in beeld van de Nederlandse autoriteiten komt⁶⁸ en van deze slachtoffers heeft niet iedereen urgent huisvesting nodig.

De slachtoffers die met spoed huisvesting nodig hebben, hebben doorgaans een reguliere sociale huurwoning nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Doorgaans dus een huurwoning onder de aftoppingsgrens. In geval dat er sprake is van gevaar in de privéomgeving, heeft iemand een woning nodig in een andere regio.

Urgentieverklaring, uitstroom uit de opvangvoorziening

Slachtoffers van mensenhandel die verblijven in de opvang kunnen met een urgentieverklaring uitstromen uit een opvangvoorziening. In de paragraaf *Urgentieverklaringen woningzoekende voor mensen in woningnood* is hier meer informatie over te vinden.

Conclusie

Slachtoffers van mensenhandel hebben een reguliere sociale huurwoning nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte. Doorgaans een huurwoning onder de aftoppingsgrens. Slachtoffers van mensenhandel die verblijven in de maatschappelijk opvang, kunnen met een urgentieverklaring met voorrang uitstromen naar een sociale huurwoning.

Lokale cijfers over aantallen van deze aandachtsgroep ontbreken. In verhouding tot andere groepen is de vraag naar woonruimte van deze aandachtsgroep in de gemeente Bergen en regio Alkmaar echter beperkt, gezien de cijfers zoals bekend op het niveau van de regio Noord-Holland Noord. Mogelijk zal toekomstig onderzoek in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen in 2025 aanvullende informatie geven.

⁶⁸ www.blijfgroep.nl/artikelen/mensenhandel

2.9 Uitstromers uit de jeugdzorg

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’ en bij vaststelling wet ook wettelijk verplichte urgentiegroep)

Van alle 4,5 miljoen jongeren in Nederland met de leeftijd tot 23 jaar ontvingen circa 479.000 jongeren jeugdhulp in 2023 (10,8%). In 2023 ontving 10,3% van de jongeren tot 18 jaar in de gemeente Bergen een vorm van jeugdzorg.

Jeugdzorg de afgelopen jaren

Tussen 2019 en 2023 is een stijgende trend zichtbaar, zowel landelijk als in de gemeente Bergen. In 2019 ontving in onze gemeente 1 op de 11 kinderen jeugdhulp (9%), in 2023 betreft dit 1 op de 10 kinderen (10%). We zagen in 2022 voor het eerst een procentuele daling (9,8%). Dit is echter in 2023 weer toegenomen naar het niveau van 2021. Landelijk ligt het percentage hoger, namelijk 10,8%* ten opzichte van 10,3% in gemeente Bergen. Zie ook tabel 19.

Bij jeugdhulp gaat om hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Er is sprake van jeugdhulp met verblijf als de jongere formeel niet thuis slaapt bij het eigen gezin. Het gaat daarom alleen om verblijfsvormen waarbij sprake is van een overnachting, zoals opvang in een pleeggezin, gezinsgerichte opvang of een vorm van gesloten jeugdhulp. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, valt onder jeugdhulp met verblijf.

In de gemeente Bergen ontvingen in het eerste halfjaar van 2024 18 jongeren van 0 tot 23 jaar jeugdzorg met verblijf, hetgeen neerkomt op 4% ten opzichte van het totaal aantal unieke cliënten.

	Percentage jongeren met jeugdhulp (0-23 jaar)			
Gemeente Bergen	2021	2022	2023	2024 1 ^e halfjaar
Unieke cliënten met verblijf	44	23	15	18
Totaal unieke cliënten	621	590	603	503
Aandeel cliënten met verblijf	7%	4%	2%	4%

Bron: Zorgned

Tabel 20. Aantal unieke cliënten van 0 tot 23 jaar met verblijf ten opzichte van het totaal aantal unieke cliënten.

	Percentage jongeren met jeugdhulp (0-23 jaar)	
	Bergen	Landelijk
2019	9,0%	10,0%
2020	9,5%	9,8%
2021	10,2%	10,6%
2022	9,8%	10,7%
2023*	10,3%	10,8%

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 19. Het aantal jongeren van 0-23 jaar dat jeugdzorg ontving in de gemeente Bergen

* CBS geeft aan: het aantal voor 2023 is gebaseerd op voorlopige cijfers. In eerdere jaren bleek dat de definitieve cijfers 2 procent hoger uitvallen dan de voorlopige. Naar verwachting zal het aantal jongeren in de definitieve schatting over 2023 dus hoger gaan uitvallen.

Woonbehoefte

Jeugdzorg met verblijf duurt in principe tot de jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt. Zij komen daarna op verschillende plekken terecht. In sommige gevallen is verlengde jeugdzorg mogelijk tot 23 jaar.

Een deel stroomt uit naar Beschermd Wonen. Het grootste deel stroomt echter uit naar een geclusterde woonvorm, bijvoorbeeld in de vorm van een kamer-trainingscentrum of naar regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding. Voor hen zijn (onzelfstandige) kamers, flexwoningen of reguliere appartementen in een omgeving die het risico op terugval beperkt, geschikt om in te wonen, maar in de regio Alkmaar zijn deze beperkt beschikbaar⁷².

Uitstroom uit jeugdhulp met verblijf

Voor het jaarlijkse huisvestingsvraag (uitstroom uit jeugdhulp met verblijf) wordt gekeken naar het aantal jongeren dat 17 jaar is. Zij zullen binnen een jaar 18 worden en uit moeten stromen (tenzij ze in verlengde jeugdzorg komen). Op 1 juli 2024 ontvingen er in de regio Alkmaar (gemeente Alkmaar, Dijk & Waard en de BUCH-gemeenten) 53 jongeren van 17 jaar jeugdzorg met verblijf.

Companen stelt dat op basis van diverse regionale referentieonderzoeken (o.a. Companen monitor Gezond Wonen Provincie Overijssel) de volgende uitgangspunten gehanteerd kunnen worden om de uitstroomrichting van deze jongeren te bepalen:

- 35% uitstroom regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding;
- 35% uitstroom geclusterd wonen met begeleiding/kamertraining;
- 20% uitstroom Wlz instelling/beschermd wonen;
- 10% komt in verlengde jeugdzorg.

	Uitstroom uit jeugdzorg 2025	
	Regio Alkmaar	BUCH-gemeenten
Uitstroom regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding	19	5
Uitstroom geclusterd wonen met begeleiding/kamertraining	19	5
Uitstroom Wlz instelling/beschermd wonen	11	3
Verlengde jeugdzorg	5	1
Bron: NORA		

Tabel 22. Aantal jongeren van 18 jaar in het jaar 2025 die uitstromen uit jeugdhulp met verblijf in de regio Alkmaar en de BUCH-gemeenten.

	Aantal jongeren in jeugdzorg met verblijf die in 2024 17 jaar zijn
Alkmaar	24
Bergen	1
Castricum	5
Dijk en Waard	1
Dijk en Waard	15
Heiloo	4
Uitgeest	3
Totaal	53
Bron: NORA	

Tabel 21. Aantal jongeren per gemeente die jeugdzorg met verblijf ontvingen met de leeftijd van 17 jaar in 2024. Peildatum 1 juli 2024.

Op basis van die uitgangspunten zullen er in de regio Alkmaar in 2025 naar verwachting 19 jongeren regulier gaat wonen, eventueel met begeleiding. Ongeveer 19 jongeren zullen uitstromen naar geclusterd wonen, 11 jongeren stromen uit naar de Wlz of Beschermd Wonen en 5 jongeren ontvangen naar verwachting in 2025 verlengde jeugdzorg.

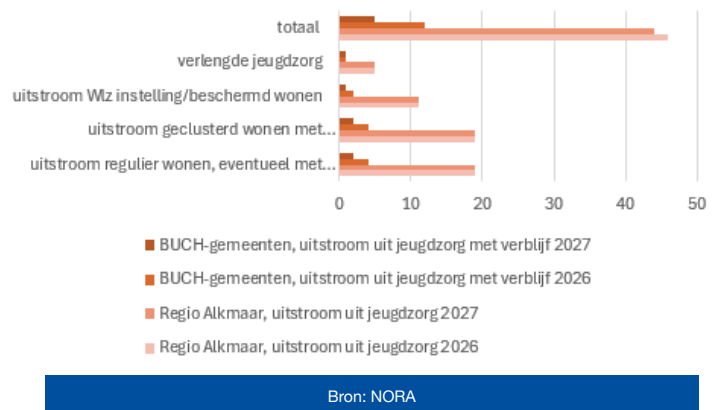
Als we de uitgangspunten uit het onderzoek van Companen toepassen op de cijfers van jongeren van 17 jaar die jeugdzorg met verblijf ontvangen in 2025 in de BUCH-gemeenten, dan stromen er in 2025 13 jongeren van 18 jaar uit, uit jeugdzorg met verblijf.

⁷² Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024

Op basis van de data beschikbaar op 1 juli 2024 (peildatum) zijn de volgende prognoses voor de jaren 2026 en 2027 te maken.

Cijfers op gemeentelijk niveau zijn op basis de uitgangspunten niet op te leveren. Het aantal jongeren dat uitstroomt uit jeugdzorg met verblijf uit de gemeente Bergen is te laag om een juiste inschatting volgens het model van Companen te kunnen maken (in 2025 stroomt er 1 jongere uit, uit jeugdzorg met verblijf, 2 in 2026 en 2 in 2027⁷³).

Figuur 30. Aantal jongeren van 18 jaar in het jaar 2026 en 2027 die uitstromen uit jeugdhulp met verblijf in de regio Alkmaar en de BUCH-gemeenten

Planinitiatieven

Op de locatie Rabobank Schoorl en de locatie Petruschool in Groet liggen initiatieven om appartementen te ontwikkelen. De 2-kamerappartementen die op deze locatie hebben de beoogde doelgroep jongeren van 23 tot 28 jaar.

Conclusie

Jongeren stromen uit jeugdzorg met verblijf uit naar verschillende richtingen, afhankelijk van hun ondersteuningsbehoefte.

Zij die zelfredzaam zijn stromen uit naar regulier wonen, eventueel met ambulante begeleiding. Voor deze groep zijn ongeveer 19 woningen per jaar in de regio Alkmaar nodig (BUCH +5). Dit kunnen (onzelfstandige) kamers, flexwoningen of appartementen zijn.

Zij die nog begeleiding nodig hebben voordat zij zelfredzaam genoeg zijn om zelfstandig te wonen, vinden een plek in geclusterd wonen, bijvoorbeeld in de vorm van een kamertrainingscentrum. Ook hier zijn circa 19 vrijkomende plaatsen per jaar in de regio Alkmaar voor nodig (BUCH +5). Deze plaatsen kunnen de vorm aannemen van (onzelfstandige) kamers, eventueel binnen flexconcepten. Voor deze woonvormen is een gemeenschappelijke ruimte gewenst.

Ook stroomt een deel (+11 regio Alkmaar, BUCH +3) uit naar beschermd wonen (instellingszorg) en verlengde jeugdzorg (+5 in de regio Alkmaar in 2025, BUCH +1).

⁷³ Peildatum 1 juli 2024, data-analyse NORA.

2.10 Uitstromers (jeugd)detentie en forensische zorg

(Aandachtsgroep uit het programma ‘Een thuis voor iedereen’)

De meest recente uitstroomcijfers van de Dienst Justitiële Inrichtingen uit 2021 tonen aan dat 6.462 volwassenen met een detentieduur van langer dan 3 maanden in Nederland uitstroomden.

Jaarlijks stromen tussen de 1.350 – 2.350 van die ex-gedeteneerden met een straf van tenminste 3 maanden uit naar een zelfstandige sociale huurwoning.

De overige uitstromers zullen geen (nieuwe) zelfstandige woning nodig hebben, of zullen uitstromen naar Beschermd Wonen/begeleid wonen.

Daarnaast stromen er jaarlijks zo'n 500 mensen uit forensisch Beschermd Wonen en 500 mensen uit forensische zorg uit naar reguliere huisvesting.

De Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen en cijfers van de gemeente Bergen

De Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen biedt sinds juni 2024 op het niveau van gemeenten, provincies en Nederland als geheel cijfers over de huisvesting van een aantal aandachtsgroepen, waaronder personen die uitstromen uit detentie.

Personen die uitstromen uit detentie zijn gedefinieerd als personen die in het betreffende jaar zijn uitgestroomd uit detentie en op 31 december van hetzelfde jaar in de BRP staan ingeschreven. Een relatief grote groep personen (ca. 20%) die na detentie Nederland verlaat blijft hierdoor buiten beschouwing: van hen kan immers geen woongemeente en/of huisvestingssituatie worden bepaald.

De informatie over uitstroom uit detentie is afkomstig uit de zogeheten Tenuitvoerlegging Persoonsgebonden straffen / Gevangeniswezen (TULP/GW)-registratie van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), alleen is niet alle informatie per gemeente beschikbaar. Zo zorgen in de kleinere gemeenten de relatief lage aantallen er voor dat er geen cijfers weergegeven kunnen worden. Ook ontbreken personen die uitstromen uit jeugddetentie of forensische zorg in deze registratie en zij zijn daarom (nog) niet opgenomen in de monitor. Lokale cijfers over deze aandachtsgroep, geven daarom tot op heden geen of een beperkt beeld, zie bijvoorbeeld onderstaande tabel 23.

	Totaal	Particulier HH	Institutioneel HH
Uitstroom detentie: <3 maanden	?	?	?
Uitstroom detentie: >3 maanden	?	?	?
Uitstroom detentie: totaal	?	?	?
Totale populatie	30.140	29.315	820
Bron: Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen			

Tabel 23. Aantal personen dat in 2022 is uitgestroomd uit detentie in Bergen

Woonbehoefte

Personen die uitstromen uit langdurige detentie hebben doorgaans op zeer korte termijn een reguliere sociale huurwoning of appartement nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte (in geval van ouderschap). Voor jongeren kan dit ook een kamer of studio zijn. De woning kan een flexwoning zijn, mits dit stabiele huisvesting biedt voor een langere periode. Een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens is gewenst. Stabiele huisvesting en een omgeving die de kans op recidive beperkt zijn gewenst.

Personen die uitstromen uit forensische zorg stromen veelal uit naar forensisch beschermd wonen, en soms

direct naar reguliere huisvesting. Forensisch beschermd wonen is een verblijfsvoorziening met persoonlijke zorg en ondersteunende begeleiding in een beschermde woonomgeving. Wanneer cliënten (direct of vanuit forensisch beschermd wonen) uitstromen naar reguliere huisvesting, is de mogelijkheid tot het ontvangen van ambulante begeleiding belangrijk⁷⁴.

In de gemeente Bergen is deze mogelijkheid er door het PACT 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'. In aanmerking komen mensen die uitstromen die met één of twee jaar woonbegeleiding en/of behandeling weer zelfstandig kunnen (gaan) wonen. Het betreft mensen van 18 jaar en ouder die uitstromen uit bijvoorbeeld de forensische zorg of die via Exodus een woontraject voor ex-gedetineerden hebben doorlopen. Zie voor meer informatie, bijlage 3.

Conclusie

Personen die uitstromen uit langdurige detentie hebben doorgaans op zeer korte termijn een reguliere sociale huurwoning of appartement nodig die past bij hun inkomen en gezinsgrootte (in geval van ouderschap). Een huurprijs onder de kwaliteitskortingsgrens is gewenst. Stabiele huisvesting en een omgeving die de kans op recidive beperkt zijn gewenst.

Personen die uitstromen uit forensische zorg stromen veelal uit naar forensisch Beschermd Wonen en soms direct naar reguliere huisvesting. Wanneer cliënten (direct of vanuit forensisch beschermd wonen) uitstromen naar reguliere huisvesting, is de mogelijkheid tot het ontvangen van ambulante begeleiding belangrijk⁷⁵.

Lokale cijfers over aantallen, zijn incompleet en over prognoses valt nog niets te zeggen. Toekomstige onderzoeken in de regio en de (verdere uitbreiding van) Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

⁷⁴ | ⁷⁵ Onderzoek voorwaarden huisvesting aandachtsgroepen, Companen, Ministerie van BZK, 2 juni 2024.

2.11 Mantelzorgers

(Urgente groep zoals genoemd in de ‘Wet versterking regie volkshuisvesting’)

Deze urgente groep wordt in de factsheet uitgebreider toegelicht, omdat er door het langer zelfstandig thuis wonen, de dubbele vergrijzing en de inzet van intra- naar extramuraal met zorg en/of begeleiding er naar verwachting een groter beroep op mantelzorgers zal worden gedaan.

Wat is mantelzorg?

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Dit kan verzorging zijn of hulp bij dagelijkse activiteiten. Ook minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners vallen onder mantelzorg. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde ‘Gebruikelijke hulp’.

In de gemeente Bergen verleende 17,1% van de volwassenen vanaf 18 jaar mantelzorg voor gemiddeld 8,8 uur per week⁷⁶. 18,6% van de mantelzorgers geeft aan zich door mantelzorg ‘tamelijk zwaar belast’, ‘zeer zwaar belast’ of ‘overbelast’ te voelen (Nederland 18,7%).

	 Bergen	 Uitgeest	 Castricum	 Heiloo
Mantelzorg geven (%)	17,1%	13,7%	15,1%	13,0%
Uren mantelzorg per week	8,8	9,2	7,0	7,6
Zwaar belaste mantelzorgers (%)	18,6%	17,5%	7,5%	13,3%

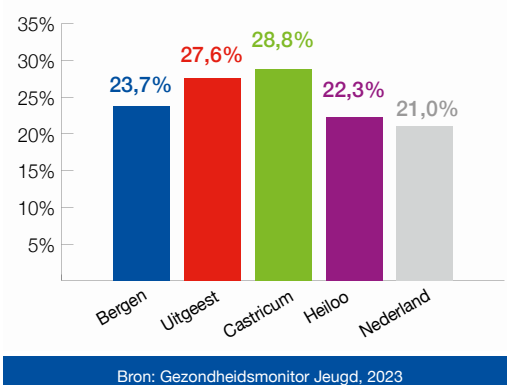
Gezondheidsmonitor bevolking 18 jaar of ouder, GGD, RIVM en CBS 2022

Tabel 24. Mantelzorg

Jonge mantelzorgers

De Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 geeft inzicht in gezondheid, welzijn en leefstijl van middelbare scholieren. In de monitor is het percentage jongeren uit het tweede- en vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat opgroeit met een gezinslid met een langdurige (langer dan 3 maanden) ernstige lichamelijke of psychische ziekte of beperking of verslaving (jonge mantelzorger) inzichtelijk gemaakt.

De definitie van jonge mantelzorger is breed, omdat niet wordt gesteld dat een jongere zorgverantwoordelijkheid hoeft te hebben.

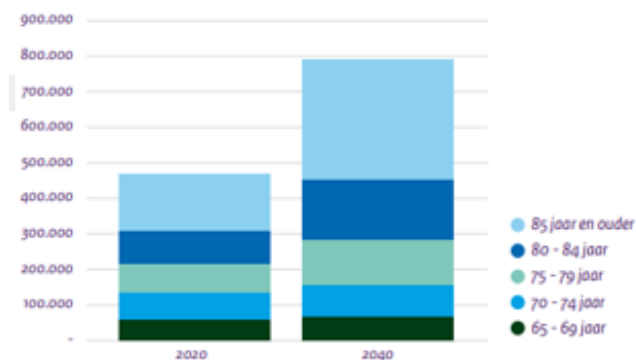
Figuur 31. Percentage jonge mantelzorgers

⁷⁶ Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD Hollands Noorden, 2020.

Toename mantelzorg door vergrijzing

De vergrijzing en daarmee de toename van het aantal ouderen met een zorgvraag in combinatie met het beleid dat ouderen langer zelfstandig thuis moeten wonen, zorgt ervoor dat de vraag naar mantelzorg de komende jaren toe zal nemen. Door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is de toekomstige vraag naar het aantal mantelzorgers in Nederland in kaart gebracht. Dit levert onderstaande inschatting van de toekomstige vraag in Nederland *onder ouderen op*.

Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu; factsheet Werkende mantelzorgers voor ouderen (2021)

Figuur 32. Aantal ontvangers van mantelzorg van 65 jaar en ouder.

Naar verwachting wordt ook de rol van de mantelzorger groter, omdat in de toekomst zorg niet altijd meer zo georganiseerd kan worden, als we dat nu gewend zijn (druk op zorg, beperkt zorg-personeel, scheiden wonen-zorg).

De figuur hiernaast schetst het beeld dat ook een grote groep inwoners van Bergen in de toekomst mantelzorger wordt. Dit valt nu ook al terug te zien in de cijfers. In 2020 verleende 14,4% van de volwassenen van 18-65 jaar in Bergen mantelzorg en in 2022 is dit percentage al gestegen naar 17,1% (zie figuur 32).

Bergen	2020	2022
Mantelzorg geven (%)	14,4%	17,1%
Uren mantelzorg per week	9,3	8,8
Zwaar belaste mantelzorgers (%)	16,3%	18,6%
Gezondheidsmonitor 18 jaar of ouder, GGD, RIVM en CBS 2020 & 2022		

Tabel 24. Mantelzorg gemeente Bergen

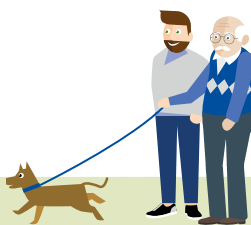
Mantelzorg en beleid

De gemeente Bergen beschikt nog niet over specifiek mantelzorgbeleid. Wel wordt in het Collegeprogramma 2022-2026 van Bergen genoemd dat ge-meenten verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Als voorbeeld wordt daarbij ook het tijdelijk ontlasten van de mantelzorger gegeven. In dit programma wordt ook de zorg rondom het toekomstig tekort aan mantelzorg genoemd.

In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) is gesteld dat het college beleidsvoor-nemens opstelt om mantelzorgers zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger uit te voeren. Hiervoor dient het college algemene maatregelen en algemene voorzieningen te bevorderen. De Huisvestingsverordening van Bergen kent verder de urgentieverklaring woningzoekende voor mantelzorgers (zie paragraaf 'mantelzorg en wonen').

Integraal Zorgakkoord

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) stelt de verplichting dat elke gemeente in 2024 moet beschikken over een beleidsvisie op de sociale basis, met aandacht voor gebiedsgerichte uitvoering. Het thema mantelzorg moet hierin terugkomen. De gemeente Bergen heeft dit vertaald 'Integraal in het Beleidskader Sociaal Domein 2023-2026' en het 'Gebiedsplan Sociale Basis Bergen', zoals genoemd in de inleiding.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA-akkoord)

In het GALA-akkoord staat hoe in 2040 een gezonde generatie opgroeit in een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk en welke stappen gezet worden om dat te bereiken. In het plan van aanpak van het GALA-akkoord van de BUCH-gemeenten is als één van de resultaten een nieuw vastgesteld mantelzorgbeleid, rekening houdend met een toenemende druk op (jonge) mantelzorgers en een toenemende complexiteit als gevolg van langer thuis wonen, opgenomen.

Mantelzorgondersteuning

Ook de gemeente Bergen koestert haar mantelzorgers en wil hen (ook in de toekomst) goed ondersteunen. Daarvoor zijn een aantal mogelijkheden en in de gemeente Bergen wordt deze ondersteuning geboden door het Mantelzorgcentrum.

Advies en ondersteuning

Bij het Mantelzorgcentrum kunnen mantelzorgers advies- en ondersteuning krijgen van een mantelzorgmakelaar of -consulent. Ook worden er activiteiten of voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Mantelzorgers worden verder ondersteund door middel van respijtzorg. Respijtzorg biedt de mogelijkheid om de zorg van de zorgvrager over te laten nemen. De zorg kan zowel bij mensen thuis of bij een (zorg)instelling plaatsvinden.

Er is respijtzorg zonder indicatie, zoals een fietsmaatje of een vrijwilliger die op bezoek komt. Respijtzorg met een indicatie (ook wel een maatwerkvoorziening genoemd) betreft veelal vervangende zorg. Er zijn verschillende aanbieders gecontracteerd die respijtzorg kunnen leveren voor verschillende doelgroepen vanuit de Wmo. Het is ook mogelijk om voor respijtzorg een ver-goeding vanuit de zorgverzekering te krijgen.

Logeeropvang is een vorm van respijtzorg met indicatie (Wlz). Logeeropvang is tijdelijke opvang voor mensen met een ziekte, beperking, een psychische aandoening of dementie. Het is bedoeld om mantelzorgers te ontlasten. Een indicatie kan worden afgegeven door de zorgverzekeraar. Als de betreffende inwoner dit niet in zijn pakket heeft, kan er een indicatie worden aangevraagd via de Wmo. Regionaal zijn er 9 locaties ingekocht die logeertzorg aanbieden.

Mantelzorgwaardering

Ontvangers van mantelzorg kunnen als dank voor de inzet een mantelzorgwaardering voor de mantelzorger aanvragen bij de gemeente Bergen (ook wel een mantelzorgcompliment genoemd). Deze jaarlijks aan te vragen blijk van waardering betreft een tegoedbon waarvan de waarde wordt vastgesteld door het college.

	2021	2022	2023
 Bergen	220	290	295
 Uitgeest	120	150	115
 Castricum	250	280	320
 Heiloo	140	200	160

Tabel 25. Aantal verstrekte mantelzorgwaarderingen.

Mantelzorg en wonen

Mantelzorgers verlenen mantelzorg veelal het liefst in de nabije omgeving van degene voor wie ze zorgen. Om mantelzorg te kunnen verlenen kan het daarom wenselijk zijn om bij elkaar (in de buurt) te wonen, maar toch een eigen woonruimte te hebben. Hier zijn verschillende mogelijkheden.

Mantelzorgurgentie

Om mantelzorg in de nabije omgeving van de zorgontvanger te kunnen verlenen, kan er op basis van de huisvestingsverordening, een urgentieverklaring woningzoekende worden verleend. In de gemeente Bergen is het aanvragen van een urgentieverklaring op deze grond mogelijk, maar tot april 2024 was er nog niet eerder urgentieverklaring op basis van deze grond verleend. Zie voor meer informatie over de urgentieregeling, bijlage 4.

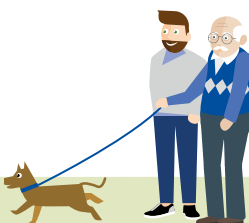
Mantelzorgwoning

In bepaalde gevallen is het mogelijk om zonder omgevingsvergunning bouwwerken te bouwen en te gebruiken voor het verlenen van mantelzorg. De extra woonruimte kan gebruikt worden voor het huisvesten van de mantelzorger of de zorgontvanger. In de ruimte mag 1 huishouden van maximaal 2 personen verblijven, voor de duur van de mantelzorgrelatie. Wanneer er geen mantelzorg meer wordt verleend, dient het bouwwerk verwijderd te worden. De exacte regels rondom om (vergunningsvrije) mantelzorgwoningen zijn vastgelegd in het Besluit Omgevingsrecht (Bor).

In de BUCH-gemeenten, met een relatief hoog aandeel grondgebonden woningen, is er veel ruimte om mantelzorgwoningen te realiseren en daarmee zelf- en samenredzaamheid van burgers te bevorderen. En hoewel vaak mantelzorgwoningen bij koopwoningen worden geplaatst, is er in principe geen beletsel om dit bijvoorbeeld ook bij woningen van woningcorporaties te doen.

Pre-mantelzorgwoningen

Steeds meer gemeenten werken aan het ontwikkelen van zogenaamd pre-mantelzorgbeleid waarbij mantelzorgbouwwerken worden toegestaan vóórdat er sprake is van een zorgrelatie, maar het wel aannemelijk is dat deze op afzienbare termijn kan ontstaan. De gemeente Bergen heeft op dit moment geen pre-mantelzorgbeleid.

Conclusie

Inwoners die langdurig en intensieve mantelzorg verlenen of ontvangen en daarvoor willen verhuizen, kunnen aanspraak doen op een reguliere sociale huurwoning in de buurt van de mantelzorgontvanger, of verlener. Lokale cijfers over de toekomstige woonvraag van mantelzorgers ontbreken op dit moment. Toekomstige onderzoeken in de regio en de Monitor Huisvesting Aandachtsgroepen zullen naar verwachting in 2025 deze aanvullende informatie geven.

Wel is het op basis van landelijke cijfers nu aannemelijk dat de vraag naar mantelzorg ook in de gemeente Bergen zal stijgen. Ook wordt de rol van de mantelzorger groter en daarmee wordt de druk op mantelzorgers hoger. Goede ondersteuning is nodig om overbelasting van de mantelzorger en/of het uit-/wegvallen van mantelzorg te voorkomen. In 2025 wordt er daarom een visie op mantelzorg opgesteld.

In de gemeente Bergen is het aanvragen van een urgentieverklaring in verband met mantelzorg mogelijk, maar hier is de afgelopen jaren nog geen beroep op gedaan. Ook is het in bepaalde gevallen mogelijk om zonder omgevingsvergunning bouwwerken te bouwen en te gebruiken voor het verlenen van mantelzorg. In de BUCH-gemeenten, met een relatief hoog aandeel grondgebonden woningen, is er veel ruimte om mantelzorgwoningen te realiseren en daarmee zelf- en samenredzaamheid van burgers te bevorderen.

Bijlage 3. Pact 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'

In hoofdstukken en bijlagen waar aandachtsgroepen die uitstromen uit een instelling naar een woning (van intramuraal naar extramuraal) worden genoemd, wordt veelal verwezen naar het Pact 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid' (PACT). In dit hoofdstuk wordt nader toegelicht wat het PACT inhoudt, hoe het Transferpunt hier een rol in speelt, wie met dit PACT wordt bediend en wat de resultaten en opbrengsten zijn.

Pact 'Wonen met ondersteuning, commitment op leefbaarheid'

Soms verblijven mensen voor langere tijd in een instelling. Binnen de instelling worden deze mensen begeleid om (weer) zelfstandig te kunnen gaan wonen. Op 22-02-2018 is daarom het PACT ondertekend door gemeenten, zorgaanbieders en corporaties. Dit PACT is gericht op het ondersteunen in de woonzorgvraag van de kwetsbare inwoners in de regio Alkmaar.

Het PACT en het Transferpunt

Mensen die uitstromen uit een instelling naar een zelfstandige woning hebben veelal behoefte aan begeleiding bij het (weer) zelfstandig wonen. Hiervoor bemiddelt het Transferpunt⁷⁸ kandidaten met voorrang naar een sociale huurwoning in de regio Alkmaar, de zogenaamde Transferwoning. In aanmerking komen mensen die uitstromen die met één of twee jaar woonbegeleiding en/of behandeling weer zelfstandig kunnen (gaan) wonen. Het betreft cliënten van 18 jaar en ouder die uitstromen uit:

- Beschermd wonen
- Maatschappelijke opvang
- Een (residentiële) zorginstelling voor (jong)volwassenen
- GGZ (inclusief behandelklinieken en forensische zorg)
- Housing First
- Personen die bij het Zorg & Veiligheidshuis onder de 1% doelgroep vallen
- Ex-gedeteneerden die via Exodus een woontraject hebben doorlopen.
- De Wet langdurige Zorg⁷⁹

Cliënten die uitstromen uit een intramurale instelling en geen woonbegeleiding nodig hebben, komen niet in aanmerking voor een verdienwoning via de het Transferpunt.

Regionale samenwerking

Het Transferpunt is een regionale verantwoordelijkheid. Alle gemeenten in deze regio zijn dan ook bij het PACT en het Transferpunt aangesloten. Ook de corporaties Kennemer Wonen, Van Alckmaer, Woonstichting Langedijk en Woonwaard zijn betrokken.

⁷⁸ [Het Pact wonen: Netwerkorganisatie Hulp in Regio Alkmaar](#)

⁷⁹ In 2023 en 2024 zijn voor het eerst Wlz-cliënten en mensen die uitstromen uit forensische zorg & detentie bemiddeld via het Transferpunt. Eerder bemiddeld het PACT alleen op Wmo-cliënten. Er worden per jaar voor de piot tien woningen beschikbaar gesteld voor deze 'doelgroepen'.

Zorgaanbieders

In 2023 hebben 14 zorgorganisaties gebruik gemaakt van het Transferpunt. Tabel 26 geeft weer welke organisaties dit zijn, en hoeveel cliënten een woning toegewezen hebben gekregen in 2023 (alleen gecontracteerde zorgaanbieders kunnen cliënten aanmelden bij het Transferpunt).

Periode 2023-2024

Voor het PACT zijn begin 2023 nieuwe raamafspraken opgesteld voor twee jaar. Destijds is ook inzichtelijk gemaakt dat voor de verschillende doelgroepen er minimaal 122 woningen nodig zijn (zie tabel 27).

Doelgroep	Aantal	
Jongeren (18-23)	Gespikkeld wonen	33
	Geclusterd wonen	24
Beschermd wonen/thuis	30-50	
Housing First		5
1%-doelgroep	Geen, alleen voorbereiding	
Overige doelgroepen	Wlz	10
	Forensisch	
	Ex-gedetineerden	

Bron: Jaarverslag Transferpunt 2023

Tabel 27. Opgave per doelgroep in de jaren 2023 en 2024.

Zorgorganisatie	Plaatsingen
De Ontmoeting	18
dnoDoen	13
Esdégé-Reigersdaal	1
Exodus	6
GGZ-NHN	11
Heeren van Zorg	1
Houvast Welzijn	8
Huyswaetzorg	5
Joy-Living	3
Kopzorg	4
Leger des Heils	9
Maria Magdalena	1
Parnassia	3
Woonvoorziening de Brug	2
GEEN MATCH	2
Totaal	87

Bron: Jaarverslag Transferpunt 2023

Tabel 26. Zorgorganisaties en het aantal cliënten dat een woning toegewezen heeft gekregen via het Pact in 2023.

De vraag is echter hoger dan de corporaties kunnen leveren. Dit komt doordat het aantal mutaties bij corporaties over het geheel gezien afneemt, tot 1700 in 2022⁸⁰. Binnen het PACT is het de afspraak dat 5% van het aantal

mutaties (verhuizingen) beschikbaar wordt gesteld voor het huisvesten van de PACT-doelgroepen (5% komt in 2023-2024 neer op circa 85 woningen voor de regio Alkmaar, circa 29 woningen voor de BUCH-gemeenten).

Uitstroom via	Plaatsingen
Begeleiding, o.a.: - Thuishavens - Sociaal Pension	10
Beschermd Wonen o.a.: - Beschermd wonen - Beschermd thuis - Beschermd wonen PGB	28
Forensisch	2
Housing First	2
Ex-gedetineerden	6
Jeugdwet	17
Klinisch zvw	8
Maatschappelijke Opvang	10
Wlz	2
GEEN MATCH	2

Bron: Jaarverslag Transferpunt 2023

Tabel 28. Overzicht uitstroomoorsprong naar Transferwoning 2023.

In 2023 zijn 87 inwoners uitgestroomd via het PACT. Ter volledigheid is in onderstaande tabel 28 inzichtelijk gemaakt waar inwoners in 2023 via het Transferpunt naar zijn uitgestroomd.

Overigens was in 2023 wel het totaal aantal aanmeldingen bij het Transferpunt 116, een groei van 64% ten opzichte van 2022. Deze groei is niet direct te verklaren, maar mogelijke opties zijn:

- Een grotere naamsbekendheid van het Transferpunt
- Meer woningzoekenden
- Een uitbreiding van de doelgroepen van het Transferpunt

⁸⁰ Er is sprake van een afnemend aantal verhuizingen de afgelopen jaren. Ten tijde van ondertekening van het PACT in 2018 betrof dit nog ongeveer 2.000 mutaties per jaar. In 2021 is dit aantal teruggelopen naar 1.841 woningen en eind 2022 naar 1.700.

Opvallend is ook het groot aantal beschikbaar gestelde woningen in Alkmaar, vergeleken met de andere gemeenten, zie onderstaande tabel 29.

	Jongeren	Volwassenen	Housing First	Totaal	Opgave	Vershil
Alkmaar	17	30	0	47	31	+16
Dijk & Waard	12	6	0	18	25	-7
BUCH	4:	16:	2:	22	29	-7
Bergen	0	2	2	4	-	-
Uitgeest	1	3	0	4	-	-
Castricum	2	7	0	9	-	-
Heiloo	1	4	0	5	-	-
Totaal	33	52	2	87	85	+2
Bron: Jaarverslag Transferpunt 2023						

Tabel 29. beschikbaar gestelde woningen PACT naar gemeente en doelgroep 2023

Het Transferpunt is afhankelijk van woningen die door corporaties beschikbaar gesteld worden. Wanneer er veel woningen in Alkmaar beschikbaar komen, én er personen op de lijst staan die interesse hebben in een woning in Alkmaar, zal het Transferpunt deze geschikte woning niet afwijzen omdat de opgave van de Raamafspraken al behaald zijn.

Opgemerkt dient ook te worden dat Alkmaar een grote gemeente is, waardoor hier veel woningen beschikbaar komen en veel mensen hier willen wonen. Daarnaast zijn in de gemeente Alkmaar veel zorgaanbieders actief. In de kleinere woonplaatsen is het soms moeilijker een geschikte match te maken, door het beperkt aantal zorgaanbieders die hier actief zijn⁸¹.

2025 en verder

De raamafspraken van het PACT lopen in 2024 af. Eind 2024/ begin 2025 zullen daarom nieuwe raamafspraken in de regio worden vastgesteld. Pas na vaststelling wordt o.a. inzichtelijk:

- Welke doelgroepen er na 2024 door het PACT en het Transferpunt worden bediend.
- Hoeveel woningen er voor het PACT beschikbaar worden gesteld.
- Welke proces-, werkafspraken en acties er uit de nieuwe raamafspraken volgen.

Conclusie

Via het PACT wordt een deel van de aandachtsgroepen uit het programma 'Een thuis voor iedereen' bediend, namelijk de groep mensen die uitstromen uit een instelling⁸² naar een zelfstandige woning met een behoefte aan begeleiding bij het (weer) zelfstandig wonen. Het aantal beschikbaar gestelde corporatiewoningen voor het PACT (5% van de mutaties, ongeveer 85 woningen per jaar) voorziet echter niet volledig in de behoefte (schatting 2023/2024 is 122 woningen per jaar). Voor de jaren 2025 e.v. dienen een nieuwe prognose en nieuwe raamafspraken te worden gemaakt.

⁸¹ Jaarverslag Transferpunt 2023.

⁸² Uitstroom uit Beschermd Wonen, Maatschappelijke opvang, een (residentiële) zorginstelling GGZ (inclusief behandelklinieken en forensische zorg), Housing First, Personen die bij het Zorg & Veiligheidshuis onder de 1% doelgroep vallen, ex-gedetineerden die via Exodus een woontraject hebben doorlopen en mensen die uitstromen uit de Wet langdurige Zorg.

Bijlage 4. Urgentieregeling en huisvestingsindicaties

Door de invoering van de ‘Wet versterking regie volkshuisvesting’ worden gemeenten onder meer verplicht om in de huisvestingsverordening een urgentieregeling op te nemen voor een aantal verplichte urgentiecategorieën:

- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Ernstig chronisch zieken
- Dakloze mensen met een opvangvoorziening
- Uitstromers uit instellingen
- Detentie > 3 maanden
- Stoppende sekswerkers (deelnemers in uitstapprogramma's DUUP)

De gemeente Bergen heeft al een Huisvestingsverordening waarin voor een aantal van de verplichte urgentiecategorieën al een urgentieregeling is opgenomen. In dit hoofdstuk wordt dit verder toegelicht.

De urgentieregeling woningzoekende (urgentieverklaring)

Een urgentieverklaring woningzoekende (urgentieverklaring) is er voor mensen in woningnood. Met een urgentieverklaring krijgt men voorrang op een sociale huurwoning. Bij urgentieverklaringen wordt onderscheid gemaakt in diverse categorieën van urgenties, die hieronder nader worden toegelicht.

Sociale urgentie

Een sociale urgentie kan worden verleend wanneer de huidige woonsituatie de oorzaak is van de (psychische) problemen van een bewoner. Een voorwaarde is dat bewoners minstens zes maanden therapie of medicatie heeft gekregen en dat dit niet heeft geleid tot verbetering van de klachten.

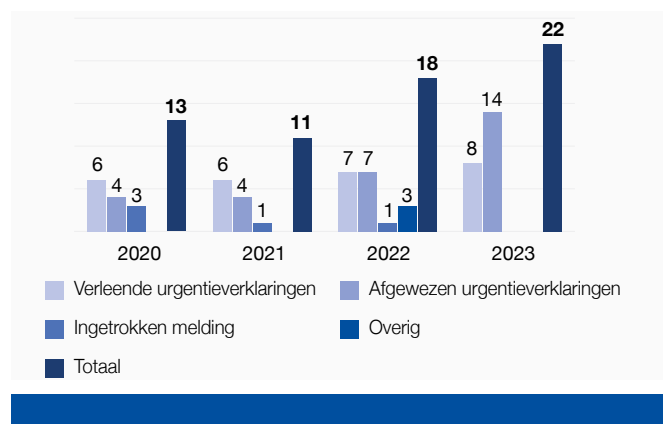
Medische urgentie

Indien de toegang of het gebruik van de woning ernstig wordt belemmerd door een lichamelijke of verstandelijke beperking, of wanneer de woonsituatie ernstige gezondheidsschade veroorzaakt, kan een medische urgentie worden afgegeven.

Uitstroom uit een opvangvoorziening urgentie

Een urgentie in verband met uitstroom uit een opvangvoorziening kan in de gemeente Bergen worden verleend aan een woonzoekende die verblijft in een zorg- of opvangvoorziening voor tijdelijke opvang van personen die in verband met problemen van relationele aard of geweld hun woonruimte hebben verlaten (zoals vrouwenopvang) en wenst te verhuizen naar een woonruimte. Uitstromers uit de vrouwenopvang kunnen in elke gemeente in Nederland een urgentieverklaring woningzoekende aanvragen (zie ook bijlage 2.7).

In de gemeente Bergen kunnen andere dak- en thuislozen met een opvangvoorziening tot op heden geen beroep doen op deze categorie.

Figuur 33. Aantal urgentieverklaringen gemeente Bergen 2020-2023

Mantelzorgurgentie

Het aanvragen van een urgentieverklaring in verband met mantelzorg is in de gemeente Bergen mogelijk indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan zoals genoemd in de huisvestingsverordening. Voor meer informatie over mantelzorg en mantelzorgverleners zie bijlage 2.11. Dit onderwerp wordt daar uitgebreider toegelicht, omdat door het langer zelfstandig thuis wonen, de (dubbele vergrijzing en de inzet van intra- naar extramuraal met zorg en/of begeleiding er naar verwachting een groter beroep op mantelzorgers zal worden gedaan.

Overige urgenties

Een urgentieverklaring kan ook worden verleend op basis van stadsvernieuwing, renovatie, onbewoonbaarheid en vergunninghouders. Ook bestaat er de mogelijkheid om een urgentie toe te kennen op basis van de hardheidsclausule uit de huisvestingsverordening.

Proces urgentieverklaringen

Bij de gemeente Bergen komt een melding binnen. De consulent doet vervolgens onderzoek (d.m.v. het voeren van een kansadviesgesprek). Dit onderzoek kan leiden tot een aanvraag voor een urgentieverklaring. Het Regionale Urgentiecommissie (RUC), die één keer per drie weken bij elkaar komt, wordt vervolgens om advies gevraagd. Het RUC brengt een advies uit, maar het is uiteindelijk aan de gemeente of aan iemand een urgentieverklaring wordt verleend. Dit proces, van het binnenkomen van een melding tot het toekennen van een urgentieverklaring, kan tot maximaal 16 weken duren.

Aantallen en prognoses

Er kan niet worden voorspeld hoeveel inwoners jaarlijks een urgentie krijgen. Om toch een beeld te schetsen van de aangevraagde en verleende urgenties, staan in tabel 30 de aantallen van 2020 tot en met mei 2024.

Tabel 30 laat zien dat het aantal aanvragen jaarlijks hoger is, dan het aantal verleende urgentieaanvragen. Zoals in paragraaf Proces urgentieverklaringen al is beschreven, kan een melding (na het voeren van een kansadviesgesprek) leiden tot een aanvraag. Echter kan in een kansadviesgesprek ook door de consulent worden geconcludeerd dat het doen van een aanvraag voor een urgentieverklaring, weinig tot geen kans van slagen heeft (vanwege wet- en/of regelgeving). Een inwoner behoudt in dit geval altijd het recht om toch een aanvraag in te dienen, hetgeen in bovenstaande cijfers (grotendeels) het verschil tussen het aantal verleende en afgewezen/ingetrokken urgentieverklaringen verklaart.

Opgemerkt dient ook te worden dat in de cijfers geen onderscheid is gemaakt in de categorieën van de urgenties. In de cijfers zijn mogelijk ook de categorieën stadsvernieuwing en/of doorstroming niet of gedeeltelijk meegenomen. Vanaf juli 2024 worden in ZorgNed cijfers over woonurgenties bijgehouden, zodat inzichtelijk wordt voor aan welke (en hoeveel van de) aandachtsgroepen urgentieverklaringen zijn verleend.

Gemeente Bergen	2022	2023	tot juni 2024
Sociaal	4	3	1
Medisch	2	-	1
Sociaal-medisch	3	2	1
Vrouwenopvang	-	-	-
Stadsvernieuwing	2	3	-
Doorstroomvoorrang nieuwbouw	-	2	3
Huisvestingsindicatie	2	3	5
Totaal	13	13	11
Aantal verhuizingen	106	134	85

Bron: Kennemer Wonen (Domis (Enserve))

Tabel 30. Aantal woningen dat op basis van een urgentieverklaring is toegewezen uitgesplitst naar categorie van de urgentieverklaring

Aantal toegewezen woningen op basis van een urgentieverklaring

Omdat voorgaande cijfers weinig zicht bieden in de categorieën waarvoor een urgentie is toegekend, is bij Kennemer Wonen uitvraag gedaan. Zij hebben het aantal woningen dat op basis van een urgentieverklaring is toegewezen (SVNK-regio) per gemeente inzichtelijk gemaakt, waar mogelijk uitgesplitst naar categorie van de urgentieverklaring.

In tabel 30 is het aantal woningen dat door middel van een urgentieverklaring in de gemeente Bergen is toegewezen in beeld gebracht. Deze cijfers zeggen niets over het jaar waarin een urgentieverklaring is aangevraagd en/of verleend en/of de gemeente waar de urgentie is verleend (iemand met een verleende urgentieverklaring in de gemeente Alkmaar kan een woning met een urgentieverklaring 'toegewezen' krijgen in de gemeente Bergen).

Huisvestingsindicaties

Inwoners die lichamelijke (ergonomische) problemen hebben en daardoor niet meer goed in hun huidige woning kunnen wonen, kunnen met een huisvestingsindicatie (*afhankelijk van het inkomen*) voorrang krijgen op een gelijkvloerse sociale huurwoning. Zij dienen binnen een jaar naar verlening van de indicatie te verhuizen.

In 2023 hebben in Bergen 16 meldingen geleid tot een aanvraag voor een huisvestingsindicatie en 15 van de aanvragen zijn vervolgens in 2023 toegekend (1 aanvraag is ingetrokken).

Conclusie

De gemeente Bergen heeft een Huisvestingsverordening waarin voor een aantal van de verplichte urgentiegroepen zoals genoemd in het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting al een urgentieregeling is opgenomen:

- Mantelzorgverleners en ontvangers
- Ernstig chronisch zieken

Indien de wet wordt aangenomen, dient deze verordening uitgebreid te worden met een regeling voor:

- Dakloze mensen met een opvangvoorziening
- Uitstromers uit instellingen
- Mensen die uitstromen uit detentie > 3 maanden
- Stoppende sekswerkers (deelnemers in uitstapprogramma's DUUP)

In de gemeente Bergen is er voor dak- en thuislozen met een opvangvoorziening (niet die opgevangen worden in de dag- en/of nachtopvang), mensen die uitstromen uit detentie en andere uitstromers uit een voorziening het PACT Wonen en Zorg waarmee zij met voorrang een huurwoning toegewezen kunnen krijgen.

Data over de urgentieregelingen werd tot voor kort niet goed geregistreerd. Per juli 2024 wordt er data bijgehouden over diverse categorieën van urgenties in ZorgNed, hetgeen meer inzicht geeft in de doelgroep die door deze regeling wordt bediend.

Naast de urgentieregeling is er de huisvestingsindicatie. Inwoners die lichamelijke (ergonomische) problemen hebben en daardoor niet meer goed in hun huidige woning kunnen wonen, kunnen met een huisvestingsindicatie voorrang krijgen op een gelijkvloerse sociale huurwoning.

Bijlage 5. Begrippenlijst

Aandachtsgroepen

Term	Omschrijving
Arbeidsmigrant	Iemand die tijdelijk in Nederland woont en werkt.
Economisch daklozen	Een economisch dakloze heeft een acute woonvraag die is ontstaan door levensveranderende gebeurtenissen als werkloosheid, ziekte of echtscheiding. Een economische dakloze is (financieel) zelfredzaam, en zware psychische problematiek en verslaving zijn niet aan de orde. Zij zijn met enkel een woonruimte geholpen en zijn verder in veel gevallen zelfredzaam.
Niet economisch daklozen	Niet-economisch daklozen zijn mensen die geen dak boven hun hoofd hebben en die minder zelfredzaam zijn. Zij hebben vaak een combinatie van wonen en zorg nodig. Dit maakt dat de voorwaarden voor huisvesting bij deze subgroepen anders kan zijn. Voor niet-economisch dakloze personen is de noodzaak groot om snel een eigen woonplek te vinden.
Stoppende sekswerkers	(deelnemers in uitstapprogramma's DUUP): Sekswerkers die uit de prostitutie willen stappen, ondervinden daarbij soms problemen. Voor deze sekswerkers zijn er uitstapprogramma's. Daarbij helpt een begeleider de sekswerker om ander werk te vinden. Ook is er begeleiding bij de zoektocht naar een andere woning. Of bij het vinden van de juiste zorg. De uitstapprogramma's vallen onder de Decentralisatie Uitkering Uitstapprogramma's Prostituees (DUUP) ⁸³ .

Zorgtermen

Term	Omschrijving
ADL-ondersteuning	Gedurende het hele etmaal direct oproepbare persoonlijke assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) in en om de ADL-woning, waaronder alarmopvolging bij een noodoproep. De ADL-assistentie vindt plaats op verzoek en aanwijzing van de ADL-bewoner.
BW	Beschermd wonen is voor mensen van 18 jaar of ouder die door psychische of psychosociale problemen 24 uur per dag ondersteuning nodig hebben. Dit kan in een instelling zijn als er 24 uur toezicht nodig is. Of het kan een vorm van zelfstandig wonen zijn als begeleiding op afstand of op afroep afdoende is.
FBW	Forensisch Beschermd wonen. Zie ook BW
GGZ-B-indicatie	Als een cliënt door psychische problemen 3 jaar in een ggz-instelling verblijft, wordt het verblijf met psychiatrische behandeling na het 3e jaar betaald uit de Wlz, in plaats van de Zorgverzekeringswet. Voor deze cliënten wordt een GGZ-B zorgprofiel aangevraagd om de behandeling en het verblijf voort te zetten.
Kwetsbare jongeren	Ouders kwetsbaar op werk, jongere zelf op het gebied van opleiding en/of gezondheid.
Wlz	Wet langdurige zorg.
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Zvw	Zorgverzekeringswet.

⁸³ [Beleid voor een veilige en gezonde seksbranche | Prostitutie | Rijksoverheid.nl](#)

Wonen

Term	Omschrijving
Aftoppingsgrens	De aftoppingsgrens, is de grens waarboven de huurtoeslag wordt verlaagd. Het deel van de huurprijs tussen de kwaliteitskortingsgrens en de aftoppingsgrens wordt voor 65% vergoed door huurtoeslag. De huurprijs boven de aftoppingsgrens en onder de liberalisatiegrens wordt bij 1 persoons-, mindervalide meerpersoons- en oudere meerpersoons huishoudens voor 40% vergoed door huurtoeslag en bij overige meerpersoons huishoudens voor 0%. Er zijn twee aftoppingsgrenzen die jaarlijks per 1 januari worden vastgesteld⁸⁴. De aftoppingsgrenzen zijn: - € 650,43 (prijsspeil 2024) voor huishoudens van 1 of 2 personen; - € 697,07 (prijsspeil 2024) voor huishoudens van meer dan 2 personen.
Betaalbare huur	Huur tot 1.100 euro.
Betaalbare koop	Koopwoning < 390.000 euro.
Begeleid wonen	De cliënt woont zelfstandig in een eigen woning en krijgt hulp of begeleiding van een zorginstelling. Het betreft veelal begeleiding bij het bereiken van zelfredzaamheid, maar het kan ook om meer intensieve zorg gaan. Begeleid wonen kan zowel in losse woningen als in geclusterde woningen worden gerealiseerd.
Corporatie	Een woningcorporatie, woningbouwcorporatie of wooncorporatie (niet te verwarren met een wooncoöperatie) is een sociale woningbouworganisatie die zich richt op het bouwen, beheren en verhuren van woonruimte met een betaalbare huur voor huishoudens met een jaarlijks inkomen tot en met € 47.699 (1-persoons-huishouden) of € 52.671 (meerpersoons-huishouden) (2024).
Flexwoning	Woningen die sneller worden gebouwd én op tijdelijk beschikbare locaties kunnen worden geplaatst.
Geclusterd wonen	Woonvorm waarbij de bewoners (van één of meerdere specifieke doelgroepen) een eigen appartement of studio hebben die deel uitmaken van een complex of groep van woningen met voorzieningen, maar ook met een ontmoetingsruimte in of bij het pand. De woonvorm is gericht op het bevorderen van sociaal contact, gemeenschapsgevoel en beschutting en er kan 24-uur begeleiding aanwezig of oproepbaar zijn.
Gemengd wonen	Woonprojecten waar verschillende groepen mensen (begeleide en onbegeleide bewoners) doelbewust en in georganiseerd verband samenwonen, contact onderhouden en gezamenlijk activiteiten ondernemen.
Gespikkeld wonen	Wonen in een reguliere, niet-geclusterde woning in de nabijheid van een woonnorm waarvan daan zorg en begeleiding geboden kan worden.
Groepswonen	Een specifieke vorm van geclusterd wonen, waarbij bewoners een kamer hebben en voorzieningen als keukens en woonkamer delen met andere bewoners.
Intramuraal wonen (intramurale setting)	Intramuraal wonen is wonen met zorg die verleend wordt binnen de muren van een zorginstelling. Denk aan een ziekenhuis, verpleeghuis of instelling voor mensen met een beperking. Intramuraal wonen (of 'zorg met verblijf') houdt in dat een persoon niet in staat is om in een reguliere woning te (blijven) wonen, maar verzorgd wordt in een zorginstelling.

⁸⁴ Bron: datawonen.nl, 06-11-2024, [Dashboard - Begrippenlijst - Nederland](#)

Wonen

Term	Omschrijving
Kamers	Onzelfstandige woningen
Kwaliteitskortingsgrens	De kwaliteitskortingsgrens (in 2024 €454,47) is het bedrag tot waar huurtoeslagontvangers een deel van de huurprijs voor 100% krijgen gecompenseerd door de overheid.
Liberalisatiegrens	De liberalisatiegrens is het bedrag dat bij het ingaan van de huur de grens aangeeft tussen een sociale huurwoning en middenhuurwoning of een vrijesectorwoning.
Mantelzorgunit/woning	(Mobiele) unit of een (gedeelte van een) gebouw op de kavel van een reguliere woning, dat dient voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorgontvanger of mantelzorgverlener is.

